СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ГРАДА НИША ЗА ПЕРИОД 2026-2030. ГОДИНЕ

СА АКЦИОНИМ ПЛАНОМ ЗА ЊЕНО СПРОВОЂЕЊЕ

САДРЖАЈ

УВОД 4

Методологија израде документа 5

Процес израде документа 6

СТРАТЕШКИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР 9

ЦИЉЕВИ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА 11

SWOT АНАЛИЗА 14

СНАГЕ (Strengths) 14

СЛАБОСТИ (Weaknesses) 14

ПРИЛИКЕ (Opportunities) 15

ПРЕТЊЕ (Threats) 15

АНКЕТНО ИСТРАЖИВАЊЕ КУЛТУРНИХ ПОТРЕБА И СТАВОВА ГРАЂАНА НИША И ЗАПОСЛЕНИХ У УСТАНОВАМА КУЛТУРЕ 18

Грађани Ниша 18

Запослени у установама културе 19

ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА 19

О Нишу 19

Основне карактеристике и географски положај града Ниша 19

Историјски и културни значај 20

Јавна признања Града Ниша 21

Културна добра од изузетног значаја 21

Међународна сарадња 23

Изложбе и културни догађаји 24

Филмски и музички програми 24

Иницијатива „Европа за фестивале – фестивали за Европу” (EFFE, 2025) 24

Фестивали у Нишу 24

Сталне манифестације од посебног значаја у области културе града Ниша . 24

Манифестације од посебног значаја за културу града Ниша 28

Организација и функционисање културе у Нишу 29

ЈАВНЕ УСТАНОВЕ КУЛТУРЕ ГРАДА НИША 30

Народно позориште Ниш 30

ЗАПОСЛЕНИ У УСТАНОВАМА КУЛТУРЕ 36

ОСТАЛИ АКТЕРИ У КУЛТУРИ 39

САРАДЊА 46

ФИНАНСИРАЊЕ ПРОГРАМА И ПРОЈЕКАТА 47

ИНФРАСТРУКТУРА 53

ПРОГРАМИ И ПУБЛИКА 55

ПРОМОЦИЈА 57

УНАПРЕЂЕЊЕ КУЛТУРЕ У НИШУ – ВИЗИЈА **59**

Општи циљ **59**

УНАПРЕЂЕЊЕ КУЛТУРЕ У НИШУ – ЦИЉЕВИ **59**

Развој доступног и савременог културног система у Нишу заснованог на очувању културног наслеђа и интеграцији традиције и савременог стваралаштва **59**

Посебни циљеви стратегије и мере за достизање циљева **60**

Посебан циљ 1. 61

Унапређење институционалних и ванинституционалних капацитета и ресурса у култури 61

Посебан циљ 2. 61

Унапређење инфраструктуре у култури и очување културног наслеђа 61

Посебан циљ 3. 61

Развој одрживе и динамичне културне понуде 61

Посебан циљ 4. 61

Позиционирање Ниша као значајне тачке на домаћој и међународној културној мапи 61

АКЦИОНИ ПЛАН СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ГРАДА НИША 2026–2030. ..... **79**

ОКВИР ЗА ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНАКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ О СПРОВОЂЕЊУ СТРАТЕГИЈЕ **143**

ПРИЛОЗИ **145**

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

Ради лакшег разумевања овог документа у наставку издвајамо изразе и скраћенице са њиховим значењима:

МК	Министарство културе
НКД	Непокретно културно добро
ГУ НИШ	Градска управа Ниш
НКЦ	Нишки културни центар
НБ „Стеван Сремац“	Народна библиотека „Стеван Сремац“
ЗЗСКН	Завод за заштиту споменика Ниш
ТОН	Туристичка организација Ниш
НТП	Научно-технолошки парк
ЕУ НИШ	Електронска индустрија Ниш
ОСИ	Особе са инвалидитетом
Н.П.	Нема података
ОЦД	Организација цивилног друштва
КУД	Културно-уметничко друштво

Сви појмови који се у овом документу користе у граматичком мушком роду подразумевају природни мушки и женски род лица на која се односе, у складу са принципом родне равноправности.

УВОД

Стратегија развоја културе града Ниша за период 2026–2030. године са Акционим планом за њено спровођење (у даљем тексту: Стратегија) представља кључни документ јавне политике којим се утврђују стратешки правци, приоритети и мере за унапређење система културе на територији града Ниша у наредних пет година.
Израђена је у складу са чланом 7 Закона о култури („Службени гласник РС”, бр. 72/2009, 13/2016, 30/2016 – испр., 6/2020, 47/2021, 78/2021 и 76/2023), Планом развоја града Ниша 2021–2027. године и Законом о планском систему („Службени гласник РС”, бр. 30/2018).
Циљ Стратегије је да обезбеди системски, одржив и инклузиван развој културе, заснован на јавном интересу, професионалним стандардима и активној улози грађана. Процес израде започет је у априлу 2025. године, чиме Град Ниш потврђује своју посвећеност дугорочном и одговорном развоју културног сектора. Израда документа спроведена је на принципима транспарентности, инклузивности и партнерства, уз активно учешће свих актера културног живота – установа културе, организација цивилног друштва, стручне јавности и грађана.
Стратегија представља наставак стратешког приступа културном развоју града Ниша започетог доношењем документа „Стратегија културног развоја града Ниша 2012–2015. године”. Она позиционира културу као темељ идентитета, систем вредности и покретач друштвеног дијалога, у функцији одрживог развоја заједнице.
Кроз дефинисане приоритете, Стратегија се фокусира на следеће области:

- унапређење капацитета и ресурса у култури;
- унапређење инфраструктуре у култури и очување културног наслеђа;
- развој одрживе и динамичне културне понуде;
- позиционирање Ниша као значајне тачке на домаћој и међународној културној мапи.

Стратегија представља основу за креирање јавних политика и усмеравање буџетских средстава у области културе, са циљем обезбеђивања дугорочне стабилности, квалитета и одрживости културног развоја града Ниша.

Стручну и техничку подршку у изради Стратегије пружила је Регионална развојна агенција ЈУГ, у координацији са Градском управом за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт и Градском управом за локални економски развој и инвестиције. У припреми документа учествовао је и Завод за проучавање културног развитка РС, републичка установа културе специјализована за истраживања у области културне политике и стратешког планирања, који је својим експертским доприносом подржао процес анализе и обликовања стратешких смерница.

Методологија израде документа

Процес стратешког планирања израде Стратегије развоја културе Града Ниша за период 2026–2030. године заснован је на методологији усклађеној са Законом о планском систему Републике Србије[1] и Уредбом о методологији израде докумената јавних политика.[2]
Оваквим приступом обезбеђена је систематичност, транспарентност и усклађеност документа са важећим нормативним оквиром и принципима доброг управљања.
Припрема нацрта Стратегије развоја културе одвијала се кроз више међусобно повезаних фаза процеса стратешког планирања.

ФАЗА 1: ПРИПРЕМНЕ АКТИВНОСТИ
Подношење Иницијативе за израду Стратегије
Доношење Одлуке о приступању изради Стратегије развоја културе
Именовање Радног тима
Именовање Радне групе
Утврђивање детаљног плана активности

ФАЗА 2:ПРИПРЕМА АНАЛИЗЕ СТАЊА
Припрема за прикупљање података – Уводни састанак
Прикупљање, обрада подака и припрема анализе стања по приоритетним областима
Радионица за израду SWOT анализе у свим приоритетним областима
Консултације – фокус групе, интервјуи и анкетна истраживања

ФАЗА 3: ИЗРАДА ПРЕДЛОГА НАЦРТА СТРАТЕГИЈЕ
Радионица за дефинисање ОПШТЕГ ЦИЉА, ПОСЕБНИХ ЦИЉЕВА И МЕРА
Радионица за припрему АКЦИОНОГ ПЛАНА
Израда предлога нацрта Стратегије

ФАЗА 4: СПРОВОЂЕЊЕ ЈАВНЕ РАСПРАВЕ
Објављивање нацрта Стратегије на интернет презентацији Града Ниша
Расписивање позива за Јавну расправу
Јавна презентација нацрта Стратегије – Отворени састанак
Припрема Извештаја о спроведеној јавној расправи

ФАЗА 5: ПРИПРЕМА НАЦРТА СТРАТЕГИЈЕ ЗА УСВАЈАЊЕ
Уношење коментара достављених путем мејла и на отвореном састанку
Достављање припремљеног нацрта Стратегије надлежном телу на сагласност и припрему за усвајање на Скупштини Града Ниша

Прва фаза у процесу израде Стратегије подразумевала је иницирање и организацију процеса и обухватила доношење Одлуке о изради Стратегије, формирање Радног тима и Радне групе, као и дефинисање динамике и методологије рада.
Друга фаза односила се на анализу стања у области културе, која је укључивала прикупљање релевантних података, израду SWOT анализе, спровођење анкетних истраживања, као и организовање фокус група са представницима институција, организација, јавности и грађана. Циљ ове фазе био је да се утврде постојећи капацитети, изазови и развојни потенцијали ресора културе у Нишу.

[1] https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-planskom-sistemu-republike-srbije.html
[2] http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/t/t2025_03/SG_020_2025_005.htm

Трећа фаза обухватила је дефинисање визије, општег циља и посебних циљева, као и мера и активности које ће омогућити остваривање планираних резултата у периоду 2026–2030. године. Овај корак заснивао се на резултатима анализе и консултативног процеса са релевантним актерима у култури.
Четврта фаза подразумевала је израду нацрта Стратегије, укључујући разраду мера, индикатора, носилаца активности и оквирних финансијских процена, као и спровођење јавне расправе ради прикупљања коментара и предлога заинтересоване јавности.
Завршна, пета фаза, односила се на финализацију текста документа, усклађивање са пристиглим предлозима и његово усвајање од стране надлежног органа, чиме је Стратегија добила свој формални и правни оквир за примену у наредном петогодишњем периоду.

Процес израде документа

У складу са дефинисаним планом активности, током процеса израде Стратегије развоја културе града Ниша за период 2026–2030. године реализован је свеобухватан и партиципативан процес који је обухватио следеће кључне кораке:

- Донета је Одлука о приступању изради Стратегије развоја културе града Ниша 2026–2030. године са Акционим планом за њено спровођење.
- Формиран је Радни тим задужен за координацију целокупног процеса израде Стратегије.
- Спроведен је Јавни позив за организације цивилног друштва и самосталне уметнике ради укључивања у рад Радне групе.
- Формирана је Радна група коју чине представници установа културе, организација цивилног друштва, академске заједнице и самостални уметници.
- Одржан је уводни састанак 27. августа 2025. године, са циљем информисања заинтересованих страна о процесу израде Стратегије.
- Одржана је радионица за израду SWOT анализе у Српско-корејском информатичком центру Ниш, 2. октобра 2025. године.
- Спроведено је анкетно истраживање међу институцијама културе (септембар–октобар 2025), у коме је учествовало 14 институција.
- Спроведено је анкетно истраживање ставова грађана (децембар 2025 – јануар 2026), у коме је учествовало 510 грађана.
- Спроведено је анкетно истраживање међу запосленима у установама културе (фебруар 2026), са учешћем 116 испитаника.
- Организоване су фокус групе са актерима у култури (13–16. јануара и 21–23. јануара 2026), кроз укупно 16 сесија са више од 180 учесника, укључујући:
  - чланицу Градског већа ресорно задужене за културу;
  - представнике градских општина (Палилула, Црвени Крст, Медијана, Пантелеј и Нишка Бања);
  - представнике установа културе (културно наслеђе и савремено стваралаштво);
  - организације цивилног друштва које се баве савременим стваралаштвом;
  - културно-уметничка друштва;
  - представнике особа са инвалидитетом, младих, пензионера и образовног сектора;
  - Завод за заштиту споменика културе Ниш;
  - ДМВ галерију-музеј;
  - Дели простор за креативно деловање;
  - Академско позориште СКЦ-а и
  - Туристичку организацију града Ниша.
- Израђена је свеобухватна Анализа стања у области културе.

- Одржана је радионица за дефинисање циљева, мера и активности, 5–6. фебруара 2026. године.
- Израђен је нацрт Стратегије развоја културе.
- Спроведена је јавна расправа у периоду од 2. до 10. марта 2026. године.
- Усвајање Стратегије планирано је за 17. март 2026. године.

У складу са утврђеним планом активности, процес израде Стратегије развоја културе града Ниша за период 2026–2030. године спроведен је кроз јасно дефинисане фазе – од покретања иницијативе и формирања радних тела, преко анализе стања и широког консултативног процеса, до израде нацрта и јавне расправе.

Процес је формално започет доношењем Одлуке о приступању изради Стратегије развоја културе града Ниша 2026–2030. године са Акционим планом за њено спровођење („Службени лист града Ниша”, бр. 47/25). Након тога, формиран је Радни тим задужен за координацију свих активности, чији је задатак био да прати, усмерава и организује све фазе израде Стратегије у следећем саставу (број 1602/2025-1, од 29. 05. 2025):

1. Драгана Стојановић – директор Регионалне развојне агенције Југ, д.о.о. Ниш, координатор радног тима;
2. Ивана Цветковић – члан Градског већа, члан
3. Сузана Јовановић – начелник Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт, члан;
4. Драгана Стојановић Крстић – Градска управа за локални и економски развој и инвестиције, члан;
5. Хаџи Иван Реди – председник Савета за културно стваралаштво града Ниша, члан.

У оквиру процеса израде Стратегије формирана је Радна група као стручно и консултативно тело, састављено од представника установа културе, организација цивилног друштва, академске заједнице и самосталних уметника.
Са циљем обезбеђивања широког и релевантног учешћа, спроведен је Јавни позив за укључивање организација цивилног друштва и самосталних уметника из области културе у рад Радне групе, чиме је омогућен допринос стручњака и актера са значајним искуством и компетенцијама у области културе.

Радна група је формално образована Решењем („Службени лист Града Ниша”, бр. 118/2025 и 129/2025), у следећем саставу:

1. Наташа Андрејевић – Регионална развојна агенција Југ, координатор;
2. Павлина Михајленко – Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт, члан;
3. Драгана Стојановић Крстић – Градска управа за локални и економски развој и инвестиције, члан;
4. Емилија Ћоћић Билић – Галерија савремене и ликовне уметности Ниш, члан;
5. Томислав Петрић – Нишки симфонијски оркестар, члан;
6. Марина Влаисављевић – Народни музеј Ниш, члан;
7. Предраг Панић – Народна библиотека „Стеван Сремац” Ниш, члан;
8. Зоран Илић – Народно позориште Ниш, члан;
9. Наташа Раденковић – Историјски архив Ниш, члан;
10. Злата Хоџић – Позориште лутака Ниш, члан;
11. Светозор Везенковић – Установа „Нишки културни центар”, члан;
12. Марија Цветковић – Културно-рекреативни центар Ниш, члан;
13. Душан Андрејевић – Завод за заштиту споменика културе Ниш, члан;
14. Снежана Бојовић – Универзитетска библиотека „Никола Тесла”, члан;
15. Катарина Симоновић Иванковић – Факултет уметности Ниш, члан;

16. Горан Милосављевић – Туристичка организација Ниш, члан;
17. Хаџи Иван Реди – Савет за културно стваралаштво града Ниша, члан;
18. Радмила Буковац, ЈП Завод за урбанизам Ниш, члан;
19. Далибор Поповић – Друштво књижевника и књижевних преводилаца Ниша, члан;
20. Татјана Николић – Центар за девојке, члан;
21. Душан Долашевић – Удружење за неговање традиције „Via Antica" Ниш, члан;
22. Стефан Сретић – Удружење „Hammer piano festival", члан;
23. Спасоје Ж. Миловановић – члан;
24. Андреј Митић – члан;
25. Маја Севић – Удружење за неговање традиције „Вишња", члан;
26. Југослав Хаџи Танчић – Удружење стваралаца Ниша „Цар Константин", члан.

Уводни састанак одржан је 27. августа 2025. године, са циљем представљања методологије и плана рада свим заинтересованим странама.
У циљу израде свеобухватне анализе стања у области културе, спроведен је низ истраживачких и консултативних активности које су омогућиле прикупљање релевантних података из различитих извора. У том циљу, 2. октобра 2025. године у Српско-корејском информатичком центру одржана је радионица за израду SWOT анализе, као полазне основе за сагледавање кључних снага, слабости, прилика и претњи у културном сектору.
У том контексту, током септембра и октобра 2025. године, спроведен је упитник за установе културе, у којем је учествовало 14 институција. Овим истраживањем прикупљени су подаци о кадровским, просторним и програмским капацитетима, изазовима у раду, финансијским оквирима и развојним потребама институционалног сектора културе. Добијени резултати представљали су важну основу за сагледавање унутрашњих потенцијала и ограничења система културе у Нишу. Посебно значајан допринос дала је анкета за запослене у установама културе, спроведена у првој половини фебруара 2026. године, у којој је учествовало 116 запослених. Овај сегмент истраживања омогућио је увид у професионалне потребе, изазове у свакодневном раду, као и предлоге за унапређење организације, програма и услова рада у културном сектору.

Централно место у процесу прикупљања података имало је анкетно истраживање ставова грађана града Ниша, спроведено од половине децембра 2025. до краја јануара 2026. године, којим је обухваћено 510 грађана. Ова анкета представљала је кључни механизам за укључивање шире јавности у процес планирања културног развоја. Кроз анализу навика, интересовања, степена задовољства постојећом културном понудом и очекивања у погледу будућег развоја, добијен је директан и драгоцен увид у потребе локалне заједнице. Управо су резултати ове анкете омогућили да Стратегија не буде искључиво стручни или институционални документ, већ документ заснован на реалним потребама грађана, усмерен на унапређење доступности, разноврсности и квалитета културних садржаја, а самим тим и на подизање укупног квалитета живота у Нишу.

Значајан сегмент консултативног процеса представљало је организовање 16 фокус група одржаних у два циклуса, од 13. до 16. јануара и од 21. до 23. јануара 2026. године, у којима је учествовало више од 180 представника различитих актера у култури.
Први циклус фокус група обухватио је представнике свих пет градских општина, установа културе из области културног наслеђа и савременог стваралаштва, организација цивилног друштва, посебно културно-уметничких друштава, као и представнике младих, особа са инвалидитетом, пензионера и образовних институција, при чему су све активности фокус група спроведене у координацији са чланицом Градског већа града Ниша ресорно задуженом за културу. Други циклус разговора био је усмерен на релевантне институције и организације у области културе и туризма, укључујући Завод за заштиту споменика културе, алтернативне просторе, академско позориште и Туристичку организацију града Ниша. Овако широки круг учесника

омогућио је добијање дубљег и свеобухватнијег увида у стање, потребе и приоритете локалне културне сцене. На основу прикупљених података из анкетних истраживања, резултата фокус група и спроведених анализа израђена је Анализа стања у области културе града Ниша, која је послужила као кључна основа за даље стратешко планирање.

У наставку процеса одржана је радионица за дефинисање циљева, мера и активности 5–6. фебруара 2026. године, након чега је израђен Нацрт стратегије развоја културе. Нацрт документа представљен је јавности током јавне расправе спроведене у периоду од 2. до 10. марта 2026. године, као и на отвореном састанку одржаном 9. марта 2026. године, чиме је омогућено додатно укључивање заинтересованих страна и прикупљање примедаба и сугестија. Након окончаног консултативног процеса, Нацрт стратегије упућен је на усвајање Скупштини града Ниша, чиме се заокружује транспарентан и инклузиван процес израде документа заснованог на релевантним подацима, активном учешћу културних актера и потребама локалне заједнице.

СТРАТЕШКИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР

Стратегија развоја културе града Ниша за период 2026–2030. године усклађена је са међународним конвенцијама, националним законима и стратешким документима, као и са локалним плановима и програмима, што обезбеђује да локална културна политика буде заснована на општеприхваћеним принципима заштите културног наслеђа, културне разноликости, људских права и одрживог развоја.

На међународном нивоу, Ниш примењује принципе утврђене у важним конвенцијама и препорукама, укључујући:

- European Cultural Convention (Европска културна конвенција, Париз 1954);
- Convention for the Protection of the Architectural Heritage of Europe (Конвенција о заштити европског архитектонског блага, Гранада 1985);
- European Convention on the Protection of the Archaeological Heritage (Европска конвенција о заштити археолошке баштине, Лондон 1969);
- Framework Convention on the Value of Cultural Heritage for Society (Оквирна конвенција Савета Европе о вредности културног наслеђа за друштво, Фаро 2005).
- UNESCO – Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage (Конвенција о заштити светске културне и природне баштине, Париз 1972);
- UNESCO – Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage (Конвенција о очувању нематеријалног културног наслеђа, Париз 2003);
- UNESCO – Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions (Конвенција о заштити и унапређењу разноликости културних израза, Париз 2005);
- UNESCO – Convention on the Rights of Persons with Disabilities (Конвенција о правима особа са инвалидитетом), у делу који се односи на обезбеђивање приступачности културних садржаја;
- The Dublin declaration on age – friendly cities and communities in Europe 2013 (Даблинска декларација о европским градовима и заједницама у Европи прилагођеним старењу 2013);
- Agenda 2030 for Sustainable Development (Агенда одрживог развоја Уједињених нација до 2030. године), усвојена у оквиру Уједињених нација.[3]

[3] Стратегија доприноси остваривању следећих Циљева одрживог развоја:
Циљ 4 – Квалитетно образовање; Циљ 8 – Достојанствен рад и економски раст; Циљ 10 – Смањење неједнакости; Циљ 11 – Одрживи градови и заједнице; Циљ 16 – Мир, правда и снажне институције.

На националном нивоу, Стратегија је усклађена са релевантним законима и стратегијама Републике Србије, који укључују:

- Закон о култури („Службени гласник РС”, бр. 72/2009, 13/2016 и 30/2016 – исп., 6/2020, 47/2021, 78/2021 и 76/2023);
- Закон о културном наслеђу („Службени гласник РС”, бр. 129/2021);
- Закон о музејској делатности („Службени гласник РС”, бр. 35/2021, 96/2021);
- Закон о архивској грађи и архивској делатности („Службени гласник РС”, бр. 6/2020);
- Закон о библиотечко-информационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 52/2011 и 78/2021);
- Закон о кинематографији („Службени гласник РС”, бр. 99/2011, 2/2012 – исправка);
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, бр. 129/2007, 83/2014 – др. закон, 101/2016 – др. закон, 47/2018 и 111/2021 – др. закон);
- Закон о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 30/2018);
- Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020 и 129/2021);
- Закон о забрани дискриминације и Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом;
- Закон о удружењима („Службени гласник РС”, бр. 51/2009, 99/2011 – др. закони, 44/2018 – др. закон);
- Закон о младима, Закон о туризму, Закон о јавном информисању и медијима и други релевантни закони и подзаконски акти који уређују област културе, образовања, јавног информисања, туризма и локалне самоуправе;
- Стратегија развоја образовања у Србији до 2030. године;
- Стратегија развоја туризма Републике Србије 2026–2030;
- Национална стратегија за младе 2023–2030;
- Национална архитектонска стратегија 2023–2035;
- Средњорочни план Министарства за бригу о селу;
- Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом 2025–2030;
- Стратегија активног и здравог старења у Републици Србији за период од 2024. до 2030. године;
- други релевантни програми, уредбе и правилници који регулишу финансирање, стандарде и рад установа културе (нпр. Уредба о критеријумима и начину избора пројеката у култури, Правилник о Националним стандардима за библиотечко-информациону делатност, Правилник о условима за рад музеја).

На регионалном нивоу, Стратегија развоја културе града Ниша усклађена је са стратешким документима и оквирима који уређују развој урбаних подручја и културе у Нишавском округу и ширем региону Јужне и Источне Србије. Приликом израде Стратегије узети су у обзир циљеви и смернице Стратегије развоја урбаног подручја града Ниша и општина Сврљиг, Мерошина и Гаџин Хан.[4]

На локалном нивоу, Стратегија развоја културе града Ниша ослања се на важеће регионалне и градске документе, чиме се обезбеђује усклађеност културних политика са развојним плановима града и потребама грађана:

- Статутом града Ниша;
- Планом развоја града Ниша за период 2021–2027. године;[5]

[4] https://www.ni.rs/wp-content/uploads/2023/10/Strategija-razvoja-urbanog-podrucja-grada-Nisa-FINAL.pdf

[5] https://investnis.rs/wp-content/uploads/2021/04/Plan-razvoja-GN-za-period-2021-2027.pdf

- Просторним планом града Ниша;[6]
- Програмом развоја туризма града Ниша.

Стратегија развоја културе града Ниша 2026–2030. повезана је у Плану развоја града Ниша за период 2021–2027. године са **Развојним правцем 3 – Друштвени развој**, који обухвата следеће приоритетне циљеве:

- Приоритетни циљ 3.1: Развити и унапредити културу и креативно стваралаштво;
- Приоритетни циљ 3.2: Стварање услова за развој модерног, квалитетног и доступног образовања за све;
- Приоритетни циљ 3.3: Обезбедити здрав живот, социјалну једнакост и инклузију за све људе свих генерација;
- Приоритетни циљ 3.4: Омогућити младима активну улогу и равноправност у друштвеном животу и једнака права и могућности.

Стратегија културе конкретизује ове циљеве кроз мере које обухватају: модернизацију и адаптацију установа културе, очување и презентацију културног наслеђа, подстицање креативних индустрија и савременог стваралаштва, програме инклузије рањивих група и активну улогу младих у културном животу. На овај начин културни развој постаје инструмент остваривања друштвеног развоја града, усклађен са стратешким приоритетима Плана града.

Стратегија развоја културе града Ниша 2026–2030. тесно је повезана са **Развојним правцима Стратегије урбаног развоја Ниша**, нарочито са Ц1 – Јачање урбаног идентитета и подстицање интегралног и одрживог развоја урбаног подручја, укључујући подциљеве који се односе на унапређење квалитета урбаних простора, заштиту културног и градитељског наслеђа, развој одрживог туризма и јачање урбано-руралних веза. Стратегија културе доприноси остваривању ових развојних праваца кроз конкретне мере које обухватају модернизацију и адаптацију установа културе, очување и презентацију културног наслеђа, дигитализацију културних садржаја, подстицање креативних индустрија и савременог стваралаштва, као и креирање програма за укључивање грађана и маргинализованих група у културни живот. На овај начин, култура постаје интегрални елемент урбаног развоја града, доприносећи јачању идентитета Ниша, унапређењу јавних простора, туризма и квалитета живота локалне заједнице.

ЦИЉЕВИ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА

Култура представља значајан чинилац одрживог развоја савремених друштава и важан елемент унапређења квалитета живота грађана. Савремени концепт развоја препознаје културу не само као област очувања идентитета и културног наслеђа већ и као покретача друштвеног развоја, креативности, економског раста и друштвене кохезије.

УН Агенда одрживог развоја за период од 2015. до 2030. године, као глобална развојна стратегија, од кључне је важности за стварање предуслова за бољи и просперитетнији, али и безбеднији и стабилнији свет. Агенда 2030 укључује три димензије одрживог развоја: економски раст, социјалну инклузију и заштиту животне средине. У складу са глобалним развојним оквиром дефинисаним у оквиру Уједињених нација, усвајањем документа Агенда 2030, државе чланице су се обавезале на спровођење политика које доприносе остваривању 17 циљева одрживог развоја (Sustainable Development Goals – SDG). Иако култура није издвојена као посебан циљ, њен значај је препознат кроз више развојних циљева који се односе на образовање, инклузију, одрживи урбани развој, економски развој и партнерства.

[6] https://www.ni.rs/prostorni-plan-grada-nisa/

Локалне самоуправе имају кључну улогу у имплементацији Агенде 2030, будући да се велики део развојних политика и јавних услуга остварује управо на локалном нивоу. У том контексту, Стратегија развоја културе града Ниша пружа допринос остваривању циљева одрживог развоја дефинисаних у Агенди 2030, кроз интеграцију културне димензије у друштвени, економски и урбани развој. Стратешки циљеви и мере дефинисани овом стратегијом доприносе остваривању више циљева одрживог развоја из Агенде 2030, а посебно следећих:

Циљ 4 – Обезбедити инклузивно и праведно квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења за све

Развој културних и образовних програма у институцијама културе и сарадња са образовним установама доприносе развоју културне писмености, креативности и критичког мишљења код деце и младих.

Циљ 8 – Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све

Подршка развоју културних и креативних индустрија доприноси отварању нових радних места, развоју предузетништва у култури и јачању локалне економије.

Циљ 10 – Смањити неједнакост унутар и између држава

Обезбеђивање доступности културних садржаја свим грађанима, укључујући осетљиве друштвене групе, доприноси смањењу социјалних и културних неједнакости.

Циљ 11 – Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим

Очување и одрживо коришћење културног наслеђа представља важан елемент развоја локалних заједница и унапређења културног туризма.

Циљ 16 – Промовисати мирољубива и инклузивна друштва за одрживи развој, обезбедити приступ правди за све, и изградити делотворне, одговорне и инклузивне институције на свим нивоима

Култура и уметност доприносе развоју демократских вредности, интеркултурног дијалога и активног учешћа грађана.

У циљу систематског праћења доприноса Стратегије остваривању циљева одрживог развоја, извршено је повезивање посебних циљева и мера са релевантним циљевима одрживог развоја.

Табела 1. Повезаност циљева Стратегије развоја културе града Ниша са циљевима одрживог развоја (Агенда 2030)

Посебан циљ	Кључне мере	Повезани циљ одрживог развоја	Индикатор
		Циљ 4 – квалитетно образовање	Проценат запослених у установама културе

Унапређење институционалних и ванинституционалних капацитета и ресурса у култури	Подизање капацитета људских ресурса у култури		обухваћених програмом стручног усавршавања
	Јачање система подршке ванинституционалним актерима	Циљ 8 – достојанствен рад и економски раст	Број градских општина које су увеле наменски конкурс за пројекте у култури
Унапређење инфраструктуре у култури и очување културног наслеђа	Улагање у одржавање и опремање објеката које користе установе културе	Циљ 10 – смањење неједнакости	Број установа културе са прилагођеним приступачним зонама за ОСИ, старије и децу
	Улагање у очување и ревитализацију непокретних културних добара	Циљ 11 – одрживи градови и заједнице	Број спроведених активности за очување, унапређење и законску заштиту
Развој одрживе и динамичне културне понуде	Стварање услова за доступност културне понуде	Циљ 4 – квалитетно образовање	Проценат образовних установа које посећују годишње бар један програм установа културе
	Децентрализација културних програма и локална креативност	Циљ 10 – смањење неједнакости	Укупан број учесника у интерактивним, едукативним и иновативним програмима
	Осавремењавање културне понуде	Циљ 16 – мир, правда и снажне институције	Број реализованих активности у културним пунктовима, уметничким квартовима и јавним просторима
		Циљ 8 – достојанствен рад и економски раст	Донета Одлука о давању у закуп атељеа и казамата у Тврђави уметницима, према дефинисаним критеријумима
Позиционирање Ниша као значајне тачке на домаћој и међународној културној мапи	Унапређење промоције културних догађаја	Циљ 8 – достојанствен рад и економски раст	Број нових дигиталних и визуелних садржаја о културном идентитету града
	Јачање културног идентитета града		

Извор: Циљеви одрживог развоја са званичног портала Републичког завода за статистику[7].

[7] https://sdg.indikatori.rs/

SWOT АНАЛИЗА

SWOT анализа је резултат радионице која је одржана дана 02. октобра 2025. године у Српско-корејском информатичком центру Ниш, са члановима Радне групе. Заснована је како на анализи доступних статистичких података, тако и на проценама којима су располагали представници релевантних културних установа и организација.

СНАГЕ (Strengths)

1. Богато културно-историјско наслеђе и традиција
   - Наслеђе из римског, византијског, српског средњовековног и османског периода, смештено у самом градском језгру (Нишка тврђава, Чегар, Ћеле-кула, Бубањ, Логор „Црвени крст" итд.).
   - Ниш – родни град Константина Великог и значајан историјски, духовни и уметнички центар Југа Србије.
   - Препознат и подржан стратешки пројекат „Активна заштита културног наслеђа – Tabula Peutingeriana".
2. Развијена мрежа културних институција
   - Бројне установе са традицијом дужом од једног века: Народно позориште, Позориште лутака, Нишки симфонијски оркестар, Нишки културни центар, Студентски културни центар, Дечији културно-рекреативни центар, Народни музеј, Народна библиотека „Стеван Сремац", Универзитетска библиотека „Никола Тесла", Галерија савремене уметности, Завод за заштиту споменика културе, Историјски архив и други.
   - Активне манифестације међународног значаја – "Nišville" џезфестивал, Филмски сусрети, Хорске свечаности, Мајска песма, Ликовна колонија Сићево.
3. Сарадња са образовним и научним институцијама
   - Постојање Факултета уметности, уметничких школа и сарадња са Универзитетом у Нишу.
   - Развијена веза између културних институција, Завода за урбанизам и Завода за заштиту споменика.
4. Квалитетни уметници и стручни кадар
   - Велики број образованих уметника и наставника у култури.
   - Активна локална уметничка сцена и постојање удружења уметника, хорова и аматерских позоришта.
5. Географски положај и регионални значај
   - Ниш као саобраћајно чвориште Балкана и природни центар Југа Србије.
   - Близина аеродрома „Константин Велики", што омогућава међународну видљивост и сарадњу.
6. Медијска и ванинституционална сцена
   - Развијена локална медијска мрежа (телевизије, радио-станице, портали).
   - Бројне организације цивилног друштва које доприносе разноврсности културног живота града.

СЛАБОСТИ (Weaknesses)

1. Финансијска ограничења
   - Ограничени финансијски ресурси за унапређење и модернизацију програмских активности у области културе.
2. Ограничени инфраструктурни капацитети у области културе
   - Потреба за санацијом и модернизацијом постојећих објеката и споменика културе.
   - Ограничени просторни капацитети за рад музеја, оркестра, архива, библиотеке и галерије.

- Недовољна опремљеност савременом техничком опремом.
- Недостатак адекватних депоа и мултифункционалних сала.

3. Ограничени кадровски капацитети
   - Одлив младих и стручних кадрова, уз ограничене могућности новог запошљавања.
   - Недовољно развијени капацитети за савремено управљање и менаџмент у култури.
4. Недовољно развијена сарадња и промоција
   - Недовољна координација између институција и ванинституционалног сектора.
   - Непостојање стратешког приступа промоцији културних садржаја, недостатак маркетинг-стратегије и медијске видљивости.
   -

ПРИЛИКЕ (Opportunities)

1. Међународна и прекогранична сарадња
   - Успостављање веза са европским градовима.
   - Коришћење IPA фондова и других ЕУ програма за развој културне инфраструктуре и сарадње.
2. Нови модели финансирања
   - Развијање јавно-приватних партнерстава и пројеката са донаторима.
   - Активирање празних војних и индустријских објеката у културне сврхе.
3. Повезивање културе и туризма
   - Развој културног туризма кроз манифестације, руте наслеђа и међународну промоцију Ниша.
   - Валоризација културног наслеђа кроз кандидовање за Унеско листу.
4. Дигитализација и иновације
   - Дигитализација архива, музеја и библиотека; увођење нових технологија у уметничку продукцију.
   - Савремени начини презентације уметности и јачање комуникације са публиком путем интернета.
5. Развој креативних индустрија
   - Подстицање уметничких стартап пројеката, креативних хабова и специјализованих фестивала.
   - Јачање сарадње између културних институција и предузетничког сектора.
6. Људски потенцијали и образовање
   - Стручне обуке, радионице, едукација запослених у култури.
   - Укључивање младих и деце кроз програме Дечијег културног центра и других установа.

ПРЕТЊЕ (Threats)

1. Економска неизвесност и ограничен буџет за културу
   - Глобалне и националне економске кризе које смањују средства за културу и платежну моћ публике.
   - Недостатак дугорочних развојних пројеката у граду.
2. Демографски и кадровски проблеми
   - Одлазак младих, мањак стручног кадра, старење запослених у култури.
3. Деградација културне инфраструктуре
   - Пропадање културних добара и запуштеност простора због недостатка улагања и одржавања.
   - Урбанистички притисци и неконтролисана градња која угрожава културни идентитет.
4. Глобалне кризе и климатски ризици

- Економске, здравствене и климатске промене које могу утицати на одржавање манифестација и очување културних добара.

5. Пад медијске видљивости и комерцијализација
   - Смањено интересовање медија за уметност, површно извештавање, комерцијализација фестивала и слабљење уметничког квалитета.

СНАГЕ

Град Ниш поседује изузетно богато културно наслеђе из различитих историјских периода – праисторијског, римског, византијског, средњовековног српског, османлијског и савременог – које је у великој мери концентрисано у градском језгру, посебно у простору Нишке тврђаве. Као највећа снага Ниша у културном систему препознато је постојање развијене мреже културних институција са дугогодишњом традицијом, у неким случајевима и дужом од једног века. Међу њима се истичу: Народно позориште, Позориште лутака, Нишки симфонијски оркестар, Нишки културни центар, Студентски културни центар, Дечији културно рекреативни центар Ниш, Народни музеј, Народна библиотека „Стеван Сремац", Универзитетска библиотека „Никола Тесла", Галерија савремене уметности, Завод за заштиту споменика културе, Историјски архив и други. Додатна снага је постојање бројних јавних манифестација, од којих многе имају значајан међународни потенцијал и дугу традицију – попут Филмских сусрета, Интернационалних хорских свечаности и "Nišville" џезфестивала.

Као родни град цара Константина Великог, Ниш има снажан културно-историјски идентитет, али и бројне друге препознатљиве симболе: Чегар, Ћеле-кулу, Логор „Црвени крст", споменик на Бубњу, као и улогу у Првом и Другом светском рату. Ниш је центар јужњачке, српско-балканске културе, са јединственим дијалектом, кухињом, обичајима и наслеђем. Он је град писаца (Стеван Сремац, Бранко Миљковић, Душан Радовић), град филма (Филмски сусрети), град ликовне уметности (најстарија ликовна колонија на Балкану, коју је 1905. основала Надежда Петровић), град хорског певања и град џеза.

Поред тога, Ниш је универзитетски, индустријски, саобраћајни и туристички центар југоисточне Србије. Посебна снага је и постојање Факултета уметности, Департмана за уметност Интернационалног универзитета, као и средњих уметничких и музичких школа. У граду делује велики број уметника различитих профила, међу којима више од две стотине академских сликара. Ниш има развијену медијску сцену и разгранату ванинституционалну културну сцену, односно бројне организације цивилног друштва – хорове, аматерска позоришта и културно-уметничка друштва.

На основу идентификованих снага у културном систему Ниша, кључно је да Стратегија развоја културе усмери напоре на консолидовање и максимално искоришћење постојећег културног потенцијала града. Богато културно-историјско наслеђе, препознате и подржане иницијативе попут пројекта „Активна заштита културног наслеђа – Tabula Peutingeriana", као и развијена мрежа институција са дугогодишњом традицијом, представљају снажну основу за очување културног идентитета и промоцију Ниша као регионалног културног центра.

Развијена сарадња са образовним и научним институцијама, као и присуство квалификованих уметника и стручног кадра, омогућавају јачање програма за младе, развој креативних индустрија и унапређење образовних и културних иницијатива. Географски положај града и развијена медијска и ванинституционална сцена пружају додатну предност у промоцији културних садржаја и међународној видљивости.

СЛАБОСТИ

Као главне слабости културног сектора Ниша идентификовани су недовољни инфраструктурни капацитети. Неодговарајући простори за рад бројних институција – посебно Народног музеја, Народне библиотеке „Стеван Сремац", Историјског архива и Симфонијског оркестра – као и потреба за санацијом и модернизацијом споменика и

објеката културе, ограничавају могућност развоја програма и јавних манифестација. Недостатак адекватних депоа, мултифункционалних сала и савремене техничке опреме додатно отежава рад институција и ванинституционалног сектора.
Недовољна финансијска средства и недовољни ресурси за реализацију програмских активности представљају додатну слабост.
Недовољни кадровски капацитети и одлив младих стручњака представљају значајан изазов. Дугогодишњи мораторијум на запошљавање у култури, као и недовољна обука и специјализација менаџера у култури, утичу на способност институција да успешно реализују програме, управљају пројектима и подстичу развој креативних индустрија.
Поред тога, недовољно развијена сарадња и промоција представљају додатну слабост. Слаба координација између јавног и ванинституционалног сектора, непостојање стратешког приступа промоцији културних садржаја, као и ограничена медијска видљивост, сужавају простор за представљање културних активности и ограничавају могућности за привлачење публике и партнера.
Укратко, слабости културног сектора Ниша произилазе из комбинације финансијских ограничења, недовољне инфраструктуре, ограничених кадровских ресурса и слабог маркетинга. Посебно су изражени проблеми одлива стручне радне снаге, недостатак модернизованих простора и технике, као и неуједначена сарадња између јавног и приватног сектора, што указује на потребу за стратешким планирањем, већим улагањем и координисаном подршком културној инфраструктури.

ПРИЛИКЕ

Културни сектор Ниша има значајне развојне шансе које проистичу из стратешког позиционирања града као културног и универзитетског центра јужне Србије, постојања стручних кадрова, богате традиције и широке мреже институција. Као универзитетски центар, Ниш привлачи младе таленте из региона, што доприноси културној динамици и ствара основу за развој програма намењених младима и деци.
Међународна и прекогранична сарадња представља могућност за јачање позиције Ниша у регионалном и европском културном контексту, коришћењем IPA фондова и других програма ЕУ за развој културне инфраструктуре и пројеката. Нови модели финансирања, укључујући јавно-приватна партнерства и пројекте са донаторима, као и активирање празних војних и индустријских објеката у културне сврхе, омогућавају модернизацију институција и реализацију иновативних програма.
Повезивање културе и туризма пружа шансу за развој културног туризма кроз манифестације, руте наслеђа и међународну промоцију Ниша, као и валоризацију културног наслеђа кроз кандидовање за Унеско листу. Дигитализација архива, музеја и библиотека, увођење нових технологија у уметничку продукцију и савремени начини презентације уметности омогућавају јачање комуникације са публиком и повећање видљивости културних садржаја.
Развој креативних индустрија и подстицање уметничких стартап пројеката, креативних хабова и специјализованих фестивала пружа могућност за јачање економског и културног потенцијала града, као и за продубљивање сарадње између културних институција и предузетничког сектора. Све наведено, у комбинацији са присуством младих талената, професионалних обука и радионица, ствара основ за трансформацију Ниша у регионални центар савремене културе и уметности, који интегрише традицију и савремене уметничке изразе, уз међународну препознатљивост и привлачност.

ПРЕТЊЕ

Културни сектор Ниша суочава се са бројним спољашњим и унутрашњим претњама које могу угрозити његов одрживи развој. Глобална финансијска и економска неизвесност доводи до смањења средстава за културу и ограничава могућности дугорочног планирања и развоја институција. Одлив младих и недостатак стручних кадрова угрожавају континуитет рада у културним институцијама и квалитет продукције, док старење запослених додатно повећава овај ризик.

Деградација културне инфраструктуре представља озбиљну претњу: многи објекти и споменици културе захтевају санацију и модернизацију, а неконтролисана урбанистичка изградња и урбанистички притисци могу нарушити културни идентитет и интегритет наслеђа. На глобалном нивоу, економске кризе, здравствене ванредне ситуације и климатске промене могу утицати на одржавање манифестација, очување културних добара и развој културног туризма.
Слабљење медијске видљивости, комерцијализација фестивала и смањено интересовање медија за уметност додатно угрожавају културну сцену, ограничавајући промоцију квалитетних уметничких садржаја. Без системског приступа финансирању, координацији институција, подршци стручњацима и стратегијама за очување инфраструктуре, постоји ризик да Ниш изгуби део своје културне динамике и позицију регионалног центра културе.

SWOT анализа показује да Ниш поседује значајан културни потенцијал – богато наслеђе, развијене институције и стручне кадрове – што пружа основу за јачање регионалне и међународне позиције.
Иако постоје слабости као што су ограничена инфраструктура, кадровски ресурси и недовољна промоција, спољашње прилике, укључујући међународну сарадњу, дигитализацију, културни туризам и развој креативних индустрија, омогућавају трансформацију потенцијала у конкретне резултате. Истовремено, претње као што су економска нестабилност, одлив младих и деградација културне инфраструктуре захтевају проактиван и координисан приступ.
Ниш има потенцијал да постане динамичан, иновативан и одржив културни центар који интегрише традицију и савремене токове.

АНКЕТНО ИСТРАЖИВАЊЕ КУЛТУРНИХ ПОТРЕБА И СТАВОВА ГРАЂАНА НИША И ЗАПОСЛЕНИХ У УСТАНОВАМА КУЛТУРЕ

Грађани Ниша

За потребе истраживања културне партиципације грађана Ниша примењена је квантитативна истраживачка методологија, техником анкетирања. Упитник је креирао стручни тим Завода за проучавање културног развитка, у сарадњи са Регионалном развојном агенцијом „Југ" и Радним тимом за израду Стратегије.
Са циљем обезбеђивања што веће укључености грађана у консултативни процес, истраживање је спроведено онлајн, путем Гугл платформе. Упитник је садржао 21 питање, разврстано у шест тематских целина:

- социо-демографске карактеристике испитаника;
- културне потребе и афинитети (оцене и ставови о културној понуди града);
- културна партиципација (учесталост посећивања културних догађаја и предлози за унапређење понуде);
- информисаност и комуникација (начини информисања о културним дешавањима, као и препоруке за унапређење промоције и повећање видљивости културних садржаја);
- оцена стања културне инфраструктуре и предлози за њено унапређење;
- културна препознатљивост (перцепција идентитета и културног имиџа града Ниша).

Укупно је анкетирано 510 грађана старијих од 14 година. Од укупног броја испитаника, 92,4% живи у урбаном делу Ниша, док 7,6% чине становници насељених места која припадају територији града Ниша.

Анкетно истраживање спроведено је у периоду од децембра 2025. до краја јануара 2026. године.

Запослени у установама културе

Упитник намењен запосленима у установама културе града Ниша садржао је 25 питања, разврстаних у шест тематских целина:

- услови рада у установи у којој су запослени;
- оцена стања установе (кадровска структура, међусекторска и међуресорна сарадња са другим актерима у култури);
- оцена програма и промотивних активности установа;
- оцена културне понуде града Ниша (укључујући препоруке за њено унапређење и сагледавање идентитета града);
- оцена стања културне инфраструктуре и предлози за унапређење;
- стратешки приоритети за унапређење културе у Нишу.

Анкетно истраживање спроведено је током јануара и фебруара 2026. године. На упитник је одговорило укупно 116 запослених из свих установа културе чији је оснивач Град Ниш. У складу са договором, директори установа нису учествовали у анкетирању.

Према структури одговора по установама, највећи проценат испитаника запослен је у Народној библиотеци „Стеван Сремац" (18,1%), затим у Народном позоришту Ниш (16,4%), Дечијем културно-рекреативном центру (13,8%), Галерији савремене ликовне уметности (9,5%), Народном музеју Ниш (9,5%), Нишком симфонијском оркестру (8,6%), Нишком културном центру (7,8%), Историјском архиву Ниш (6,9%), Заводу за заштиту споменика културе (6%) и Позоришту лутака Ниш (3,4%).

Посматрано у односу на укупан број запослених у свакој установи појединачно, највећи обухват испитаника забележен је у Галерији савремене ликовне уметности (55%), затим у Народној библиотеци „Стеван Сремац" (43,8%), Историјском архиву Ниш (42,1%), Дечијем културно-рекреативном центру (35,5%), Заводу за заштиту споменика културе (35%), Нишком културном центру (30%), Народном позоришту Ниш (22,9%), Нишком симфонијском оркестру (22,2%), Народном музеју Ниш (18,6%) и Позоришту лутака Ниш (9,5%).

ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

О Нишу

Основне карактеристике и географски положај града Ниша

Ниш захваљујући свом изузетно повољном географском положају представља једно од најзначајнијих саобраћајних и привредних чворишта југоисточне Европе. Град се налази на раскршћу путева који повезују Западну Европу са Блиским истоком и Грчком, као и централни део Балкана са источном Европом. Ниш је трећи по величини град у Србији, после Београда и Новог Сада.

Према резултатима пописа становништва из 2022. године, на територији града живи 249.501 становник, што чини око 3,7% укупног становништва Републике Србије. У односу на попис из 2011. године, забележен је пад броја становника, што је у складу са општим демографским кретањима у земљи.

Град се простире на површини од 597 км², што представља око 0,7% површине Републике Србије. Ниш је административни центар Нишавског округа и регионални центар југоисточне Србије. У саставу града налази се пет градских општина: Палилула, Медијана, Црвени Крст, Нишка Бања и Пантелеј.

Ниш је једна од најважнијих саобраћајних раскрсница у Србији и на Балкану. Кроз град пролазе ауто-пут и железничке пруге које повезују север и југ Србије, као и правци ка источној Србији и граници са Бугарском, у оквиру Паневропског коридора 10. На територији града налази се међународни аеродром „Константин Велики" Ниш, који повезује Ниш са више европских дестинација.
Захваљујући повољном положају, Ниш је саобраћајни и регионални центар коме гравитира шире подручје југоисточне Србије, а истовремено представља и значајан привредни, образовни и здравствени центар региона.

Слава Града Ниша је Дан Светог цара Константина и царице Јелене, који се обележава 3. јуна. Тим поводом у граду се организују верске, културне, научне и спортске манифестације, као и свечане активности које доприносе неговању историјског и духовног наслеђа Ниша.

Историјски и културни значај

Град Ниш има препознатљив идентитет утемељен на чињеници да већ више од две хиљаде година представља значајно културно, војно и духовно средиште на раскршћу Балкана. Као један од најстаријих градова у Европи, настао је на темељима античког Наисуса (Naissus), родног места и резиденције римског цара Константина I Великог, чије је наслеђе трајно обележило европску и хришћанску историју.
Кроз векове Ниш је био стратешка тачка различитих државних и цивилизацијских система – од Римског и Византијског царства, преко османског периода, до модерне српске државе. Бројне војске, народи и владари остављали су културне и материјалне трагове, обликујући аутентичан дух града. Ниш је место Чегарског боја и Ћеле-куле, ратна престоница Србије у Првом светском рату, као и простор страдања у Другом светском рату – у логору „Црвени крст" и на Бубњу. Сви ови историјски слојеви чине основу изузетно вредне културно-историјске баштине.
На територији града евидентирано је 113 заштићених непокретних културних добара (99 споменика културе, две просторне културно-историјске целине, осам археолошких налазишта и четири знаменита места), од којих је шест категорисано као културна добра од изузетног, а седам од великог значаја.
Међу најзначајнијим културно-историјским споменицима издвајају се Ћеле-кула, Нишка тврђава, споменик на Чегру и Меморијални комплекс логора „Црвени крст", као сведоци важних историјских догађаја. Очување и унапређење стања ових споменика представља важан сегмент развоја културног туризма и одрживог урбаног развоја.
Као универзитетски центар (основан 1965. године), Ниш има 13 јавних факултета, седам истурених одељења приватних факултета, пет специјалних школа и једну школу за одрасле. Демографска структура и образовни потенцијал града стварају повољан контекст за развој културе: урбано становништво чини 72,1%, уз највећу концентрацију грађана радног доба (30–64 године), док је око 20% становника високообразовано. Ниш располаже значајним образовним и креативним потенцијалом, посебно на Филозофском факултету и Факултету уметности, као и у средњим уметничким школама. Манифестације и уметнички догађаји у Нишу представљају значајну инфраструктуру колективног сећања и савременог културног израза. Програми се реализују у јавним просторима – амбијенталним целинама, на трговима, у Тврђави, музејима, архиву, Народној библиотеци, Официрском дому, галеријама и другим установама – чиме се култура интегрише у свакодневни живот града и доприноси његовој међународној видљивости.

Окосницу културног система чине установе чији је оснивач Град Ниш: Народни музеј, Народна библиотека „Стеван Сремац", Галерија савремене ликовне уметности, Народно позориште, Позориште лутака, Симфонијски оркестар, Историјски архив, Нишки културни центар и Дечији центар. Важну улогу имају и установе чији је оснивач Република Србија: Завод за заштиту споменика културе, Универзитетска библиотека „Никола Тесла" и Студентски културни центар.

Важан сегмент културног живота чине и професионална и аматерска удружења, као и фондације које су својим радом превазишле локалне оквире. Посебно се издваја "Nišville" џезфестивал, један од међународно препознатљивих културних брендова града, као и бројне организације цивилног сектора које доприносе иновативним приступима у области културе и уметности.

Захваљујући свом географском положају, економском и образовном потенцијалу и изузетној културно-историјској баштини, Ниш представља природну културну раскрсницу Србије – простор у коме се традиција и савремена креативност прожимају, стварајући снажан основ за даље унапређење локалног, регионалног и међународног културног утицаја.

Јавна признања Града Ниша

Град Ниш додељује јавна признања као вид друштвеног признања појединцима, институцијама и организацијама за изузетна достигнућа, допринос развоју града, афирмацији његових вредности и унапређењу друштвеног, привредног, културног и научног живота.

Према важећој одлуци, јавна признања Града Ниша су:

- Награда Града Ниша „11. јануар",
- Награда „Бранко Миљковић",
- Награда „Стеван Сремац",
- Награда Града Ниша за књижевност за децу и младе,
- Награда „Свети цар Константин и царица Јелена",
- звање Почасног грађанина Ниша,
- Повеља захвалности,
- Благодарница Града Ниша „Свети Сава",
- награде најбољим студентима Универзитета у Нишу.

Ова признања додељују се за изузетне резултате у различитим областима, укључујући културу, привреду, образовање, друштвени развој и допринос афирмацији Града Ниша.

Културна добра од изузетног значаја

Рановизантијска гробница са фрескама (Јагодин-мала, Косовке девојке 6; СК290, СРС 14/79)

Гробница је откривена 1953. године на десној обали Нишаве, на месту касноантичке некрополе у насељу Јагодин-мала. Зидана је од опеке, правоугаоног је облика (2,63 x 2,23 м), са сводом у висини од 1,78 м. На источној страни је степениште које је водило у унутрашњост која је преградним зидовима подељена на четири гробна места, док се на западном зиду налази правоугана ниша. Унутрашњост гробнице је осликана фрескама: на источном зиду је Христов монограм у венцу од палминих грана, а на странама поред улазних врата стоје фигуре апостола Петра и Павла; на западном зиду се, такође, налази Христов монограм у венцу, око њега је нимб, а поред су две фигуре у ставу

молитве (вероватно представе покојника). На зидовима и своду су приказани симболи рајских врата и раја: гроздови, винова лоза, представе птица. Могу се видети и остаци боје: светлоплава позадина, тамноплаве ивице, црне линије, као и златнобраон боја монограма. На основу декорације, рановизантијска гробница у Јагодин-мали се датује у време од половине 4. до половине 5. века. Конзерваторски радови су обављени 1954. и 1958. године.

Ћеле-кула (Браће Тасковића бб.; СК 218, СРС 14/79)

Након битке на Чегру 1809. године, када је војвода Стеван Синђелић пуцањем у барутану дигао у ваздух себе, устанике, али и војнике надмоћније турске војске, Османлије су у знак одмазде саградиле Ћеле-кулу од 952 лобање погинулих српских ратника. Турски командант Хуршид-паша је наредио да се кула постави на тада главном путу за Цариград. Кула је четвороугаона грађевина од камена висока 4 м, а главе, утврђене песком и кречом, биле су окренуте ка споља и размештене у 14 редова са сваке стране. Након ослобођења Ниша од Турака, 1878. године, подигнут је заштитни кров, а после неколико година и капела над кулом, према пројекту арх. Димитрија Лека. Тако је кула у потпуности била заштићена од зуба времена. Непосредно пре Другог светског рата, у порти капеле је подигнут споменик са бистом војводе Стевана Синђелића, као и рељеф са представом битке на Чегру. Конзерваторско-рестаураторски радови изведени су 1989. и 2003/04. године. Данас је преостало свега 58 лобања.

Логор (12. фебруара бб.; СК 240, СРС 14/79)

Током Другог светског рата, у зградама које су до немачке окупације служиле као војни магацин, био је смештен концентрациони логор „Црвени крст" кроз који је прошло више од 30.000 заробљеника. Данас је то Меморијални комплекс „12. фебруар" који је добио име према датуму када је 105 затвореника побегло из њега у партизане, 1942. године, након чега је уследила одмазда од стране немачких војника. Један је од малобројних сачуваних фашистичких логора у Европи. Састоји се од централне зграде са самицама и просторијама за више затвореника, три помоћне зграде, четири стражаре, две куле осматрачнице, два торња. Зграде логора су сачувале аутентични изглед, имају спомен-обележја, а 1969. године настала је прва музејска поставка. Главна логорска зграда претворена је у музејски комплекс у ком се чувају документа, писма, фотографије, лични предмети затвореника, а ту су и потресне поруке исписане на зидовима затворских ћелија. Конзерваторско-рестаураторски радови су изведени 1979. и 2004. године. Од 2011. године започета је ревитализација логора према пројекту арх. Симе Гушића, а 2013. године је отворена данашња стална поставка.

Медијана – Локалитет Брзи Брод (Булевар Вељка Влаховића бб.; АН 22, СРС 14/79, датум уписа у ЦР је 19.12.1981.)

Археолошко налазиште „Медијана" потиче из римског доба, а период градње се датира на почетак 4. века, у време цара Константина Великог. „Медијана" је изграђена у близини термалних вода и представљала је резиденцију у којој су боравили римски цареви приликом посете Наису. Археолошка истраживања, која трају од 60-их година 20. века до данас, указују на то да је обухватала велики простор (само резиденција је била на 6.000м²), у чијем је центру била вила са перистилом, а западно и источно су се налазиле терме и нимфеј (свето место посвећено нимфама). Око ове виле биле су концентрисане још три виле – луксузне грађевине са стубовима, декорисаним мозаицима и фрескама. У близини су се налазили водоторањ и житнице, а у околини привредни објекти, као и мање сеоско насеље са организованом инфраструктуром. Крајем 4. века, „Медијана" је страдала у пожару, а уништена је у време хунских разарања 1441. године. Године 1969, откривено је око 1.000м² мозаика, који су потом били затрпани, да би, 2024. године, коначно били завршени конзерваторски радови на подним мозаицима који представљају „Медузу" и „Леду и Зевса".

Спомен-парк „Бубањ" (Бубањ; ЗМ 7; СРС 14/79)

Данашњи спомен-парк „Бубањ” на узвишењу код Ниша представљао је, у време Другог светског рата, стратиште на ком су данонoћно стрељани Срби, Јевреји, Роми који су довођени из логора „Црвени крст”. Више од 10.000 стрељаних жртава закопавано је на читавом терену данашњег „Бубња” у рововима, а многи лешеви су крајем рата спаљени. Стратиште је првобитно било обележено спомен-пирамидом, да би 1963. године био откривен нови споменички комплекс, рад вајара Ивана Саболића, који се састоји од три монументална бетонска обелиска која симболизују уздигнуте руке са стиснутим песницама мушкарца, жене и детета – као отпор према злочину. Недалеко одатле налази се рељеф у мермеру на којем је кроз пет композиција приказано страдање и бунт народа током Другог светског рата, као и победа слободе над освајачима, са стиховима нишког песника Ивана Вучковића. Од 2004. године, постоји и капела од стакла и метала, рад арх. Александра Буђевца.

Чегар (Каменица; ЗМ 13; СРС 28/83)

На брду Чегар, неколико километара од Ниша, на месту шанца и српског логора, где су српски устаници под командом војводе Стевана Синђелића 31. маја 1809. године водили борбу против Турака и жртвовали животе, подигнуто је, након ослобођења Ниша, 1878. године, спомен-обележје у виду мање пирамиде од гранита. Данашњи споменик у облику куле изведен је 1927. године над претходним, и то према пројекту арх. Јулијана Дјупона, руског емигранта из Ниша, поводом 50-годишњице ослобођења Ниша од Османлија. У доњем делу куле, у ниши се налази попрсје у бронзи Стевана Синђелића, рад југословенског вајара Славка Милетића. Изнад нише се уздиже вертикална конструкција, са декоративним елементима националне средњовековне архитектуре, која симболизује војно утврђење. Споменик је повезао подвиг херојства војводе, борбу за слободу устаника, као и ослобађање Ниша под кнезом Миланом Обреновићем, о чему сведоче натписи на доњем делу споменика. Фасада са отворима и кружним розетама изведена је од опеке и малтера, док је на врху завршетак у виду кубета на осмоугаоном тамбуру. Лево и десно од споменика, поред прилазног степеништа, постављена су два топа из Церске битке. Последњи конзерваторско-рестаураторски радови изведени су 1999. године, споменик је реконструисан 2004. године, а 2024. је обновљен спомен-парк који окружује споменички комплекс.

Међународна сарадња

Град Ниш континуирано гради међународне везе кроз разноврсне активности и пројекте који повезују град са његовим партнерским и побратимским градовима, стално ширећи мрежу међународних партнера у разним областима. Побратимљени градови и градови пријатељи су: Источно Сарајево, Требиње и Бањалука (Република Српска), Тиват (Црна Гора), Струмица (Северна Македонија), Серес и Волви (Грчка), Велико Трново и Сливен (Бугарска), Курск, Белгород, Калуга, Васиљеостровски округ Санкт Петербурга, Северни административни округ Москве, Елиста (Калмикија, Руска Федерација), Витебск (Белорусија), Шарм ел Шеик (Египат), Кошице (Словачка), Салтдал (Норвешка), Муратпаша и Анталија (Турска), Хангџоу, Лангџоу, Лишуи и Муданђијанг (Народна Република Кина), као и Бершева (Израел).

Ова сарадња обухвата размену званичних и радних посета, учешће на културним, привредним и образовним манифестацијама, као и сталну институционалну комуникацију, усмерену на размену искустава и унапређење међународне сарадње.

Сарадња у области културе посебно је интензивна и огледа се кроз размену уметника, организовање заједничких догађаја, фестивала и изложби, као и кроз размену стручних искустава у очувању и промоцији културне баштине.

Међународна сарадња и учешће у културним мрежама чине Ниш препознатљивим као град са богатом културном понудом, отворен за уметничку размену, иновације и европске и светске културне трендове.

Изложбе и културни догађаји

- Учешће на Међународној изложби фотографија градова побратима Лишуија (Кина, 2025).
- Дани Москве у Нишу уз концерте, изложбе и мастерклансе, у сарадњи са Владом Москве и руским уметницима.
- Сарадња са делегацијама из Калмикије (Русија) и грчког Ставроса, као и реализација концерата, изложби и филмских програма у оквиру сарадње са Шпанијом, Кином, Белорусијом и Пољском.
- Дугогодишња сарадња са Америчким кутком, Француским институтом и Европском кућом у оквиру изложби, предавања, пројекција и културних програма у партнерству са амбасадама и међународним организацијама.
- Изложба „Прадо на отвореном", реализована у сарадњи Града Ниша и Амбасаде Краљевине Шпаније, организована је са циљем да се уметност приближи широј јавности и омогући грађанима да је доживе изван музејских простора, у свакодневном урбаном окружењу

Филмски и музички програми

- Ретроспективе светских кинематографија и представљање мање познатих филмских традиција у сарадњи са амбасадама и културним центрима.
- Међународни фестивали и концерти у жанровима класичне и народне музике, као и савремених праваца, са учешћем уметника из различитих земаља.

Иницијатива „Европа за фестивале – фестивали за Европу" (EFFE, 2025)

- Прикључивање иницијативи EFFE и укључивање у портал FestivalFinder.eu за међународну промоцију локалних фестивала и умрежавање у европску културну мрежу. Регистрација следећих фестивала на платформи:
  - ✓ "Nišville" џезфестивал
  - ✓ Ликовна колонија Сићево
  - ✓ Међународни фестивал духовне музике „Музички едикт"
  - ✓ Међународни студентски позоришни фестивал „Урбан фест"
  - ✓ Међународни студентски фестивал фолклора
  - ✓ Фестивал дипломског филма
  - ✓ Римски фестивал „Константин".
- Објављена публикација „Фестивали у контексту: улога уметности у локалној културној политици", која анализира улогу фестивала у локалним и регионалним културним стратегијама у Европи.

Фестивали у Нишу

Сталне манифестације од посебног значаја у области културе града Ниша

(Према Одлуци о манифестацијама, програмима и пројектима у области културе града Ниша – „Сл. лист Града Ниша" бр. 148/24)

Фестивал глумачких остварења играног филма у Нишу Филмски сусрети

Фестивал глумачких остварења играног филма у Нишу Филмски сусрети представља једну од најзначајнијих, најтрајнијих и програмски најјасније профилисаних манифестација у области филмске уметности у Републици Србији. Основан је 1966. године на иницијативу Удружења филмских глумаца Србије са циљем да се глумачко стваралаштво на филму постави у центар културне и уметничке пажње, што је јединствен модел и у међународним оквирима.

Филмски сусрети су такмичарски фестивал чији је програм увек доминантно базиран на продукцији домаћих дугометражних играних филмова између два фестивалска издања, а у званичној се конкуренцији могу наћи и копродукциони филмови (с већинским или

мањинским српским продукционим учешћем), па чак и филмови суседних кинематографија на српском језику или његовим регионалним варијантама уколико у њима има запажених глумачких наступа српских глумаца. Организатори Фестивала су Установа Нишки културни центар и Удружење филмских глумаца Србије. Традиционално се одржава на Летњој позорници Нишке тврђаве, простору изузетне културно-историјске вредности. Ова локација је као амбијент за филмске пројекције под отвореним небом важан елемент идентитета Фестивала и доприноси његовој препознатљивости, повезујући културно наслеђе са савременим уметничким стваралаштвом.
Од свог оснивања до данас, Филмски сусрети континуирано прате развој домаће кинематографије и представљају својеврсну хронику глумачких поетика, стилова и уметничких домета различитих глумачких генерација. Мисија и циљеви Филмских сусрета усмерени су на системску подршку глумачкој уметности, унапређење домаће филмске продукције и развој публике. Фестивал има важну улогу у јачању културног дијалога, подстицању критичког односа према савременом играном филму и очувању континуитета националне кинематографије. На Филмским сусретима се сваке године додељује осам званичних фестивалских награда намењених домаћим глумцима и два (потенцијална) признања за наступе страних глумаца у домаћим филмовима. Фестивал има и богат пратећи програм (пратеће филмске пројекције, презентације књига, трибине, округли столови, изложбе, концерти).

Интернационалне хорске свечаности

Интернационалне хорске свечаности су манифестација аматерског хорског и музичког стваралаштва међународног и такмичарског карактера, а одржавају се бијенално. Организатор и реализатор Хорских свечаности је Установа Нишки културни центар у сарадњи са Нишким симфонијским оркестром. Овај фестивал, основан 1966. године, исте године када и Филмски сусрети, израстао је у репрезентативну културну институцију која негује, развија и промовише хорско певање као један од највреднијих облика музичког и нематеријалног културног наслеђа. Свечаности се традиционално одржавају на различитим сценама, у сакралним и културним градским просторима. Током више од пола века постојања, Интернационалне хорске свечаности угостиле су велики број хорова из земље, региона и иностранства, доприносећи интеркултурном дијалогу, уметничкој размени и међународној афирмацији Ниша као града музике и културе.
Основна мисија и циљ Фестивала јесу очување и унапређење хорске уметности, подстицање високих уметничких стандарда и стварање простора за сусрет аматерских и професионалних хорова, оркестара, солиста и диригената. Интернационалне хорске свечаности имају посебан значај у области музичког образовања и развоја публике јер континуирано подстичу интересовање за хорско певање, композиције духовне и световне музике, музике старих мајстора и дела савремене музике, као и дела инспирисаних српском и светском фолклорном традицијом.
Фестивалски програм обухвата такмичарске и ревијалне наступе, концерте, сусрете диригената и хорских педагога, као и пратеће стручне и едукативне садржаје. Хорови пријављени за такмичарски део наступају на Летњој позорници у Нишу, а оцењује их стручни жири, који додељује 11 награда. Такође, на завршној фестивалској вечери се проглашава и најбољи хор по избору публике. Ревијални део подразумева дефиле учесника улицама Ниша, мање концерте на историјским локалитетима града и околине.

Ликовна колонија Сићево

Ликовна колонија Сићево представља једну од најзначајнијих ликовних манифестација у Југославији, а потом и Републици Србији. Основана је 1905. године на иницијативу српске сликарке Надежде Петровић, са циљем да окупи уметнике различитих генерација и стилских опредељења, омогућавајући им непосредан контакт са природом, културним и историјским амбијентом Нишке котлине, а посебно Сићевачке клисуре. Због низа историјских догађаја, Колонија је прекинула са радом у трајању од скоро шест

деценија, да би обновљена наставила свој континуитет од 1964. године до данас. Од 1991. године добија међународни карактер, окупљајући још већи број уметника. Организатор и реализатор Колоније је од 1970. године постала Галерија савремене ликовне уметности Ниш, у чијем се изложбеном простору излажу уметничка дела која су настала на њеном годишњем сазиву.
Колонија се одржава у селу Сићево, у околини Ниша, и укључује интензивне стваралачке радне сесије, радионице, јавне изложбе и презентације уметничких радова. Учесници колоније стварају дела која обухватају различите медије – сликарство, цртеж, графику, скулптуру и експерименталне форме, а резултати рада редовно се представљају широј јавности кроз изложбе у галеријским просторима и на отвореном.
Циљ Ликовне колоније Сићево јесте промоција ликовне уметности као значајног сегмента културног живота, афирмација уметника, као и развој културног туризма и јачање локалног културног идентитета. Не само да пружа стваралачку подршку уметницима већ и омогућава публици непосредан контакт са процесом уметничког стварања, што је од кључног значаја за подстицање културног образовања, развој публике и јачање културне свести у локалној заједници. Захваљујући Колонији, формиран је импозантан ликовни фонд од близу 800 дела значајне уметничке вредности.

Међународна књижевна колонија Сићево

Међународна књижевна колонија Сићево је основана 1991. године са циљем да окупља писце, преводиоце, издаваче и књижевне критичаре и литерарне стручњаке из земље и иностранства. Идејни творац Колоније је др Михајло Игњатовић, писац и преводилац, а оснивач је било тадашње Друштво књижевника и књижевних преводилаца града Ниша. Посебан акценат стављен је на промоцију књижевности као дела нематеријалног културног наслеђа и на подстицање дијалога између традиције и савремених токова на националној и међународној књижевној сцени. Одржава се сваке године, а њен организатор и реализатор је Установа Нишки културни центар.
Колонија се одвија у селу Сићево, у непосредној околини Ниша, у амбијенту који својом природном лепотом и историјским значајем пружа инспирацију за интелектуални и стваралачки рад. Програм колоније обухвата симпозијуме, предавања, радионице, јавна читања, дискусије, презентације књига и сусрете са публиком, што омогућава директан контакт писца са заједницом и доприноси културном образовању, али и јачању критичке публике у области књижевности.
У оквиру Колоније се додељује Награда „Рамонда Сербика" за свеукупно вишегодишње стваралаштво домаћег писца који је оставио посебан печат у историји савремене српске књижевности, признање „Микина чаша" – истакнутом учеснику за допринос организацији, афирмацији, угледу и развоју ове манифестације и признање „Сићевачке визије" – истакнутом појединцу или организацији за изузетан допринос Колонији.

Нишке интернационалне музичке свечаности „Нимус"

Нишке интернационалне музичке свечаности Нимус представљају једну од најзначајнијих манифестација симфонијске, камерне, хорске и реситал музике међународног карактера у Републици Србији. Основана је 1975. године са циљем да окупи истакнуте музичаре, ансамбле и диригенте из земље и иностранства, упозна грађане Ниша с најновијим кретањима у области класичне музике, као и да помогне ширење музичке културе. Временом је ова манифестација постала репрезентативна платформа за едукацију, професионално усавршавање, размену знања у области музике и, генерално, афирмацију музичке уметности и културе. У склопу Нишких музичких свечаности организују се концерти реномираних домаћих и светских уметника, али и изводе разноврсна музичко-сценска дела попут опера и балета и концерата симфонијске и камерне музике.
Свечаности се одржавају сваке године у сали Нишког симфонијског оркестра, као и у другим културним просторима града, чиме се обезбеђује јединствена атмосфера и повезује музичка уметност са културно-историјским амбијентом Ниша. Оваква структура

омогућава публици да непосредно искуси извођење класичне и савремене музике највишег квалитета, као и да буде део дијалога између домаћих и интернационалних извођача.
Програм Нимуса обухвата концертне циклусе, камерне и оркестарске наступе, мајсторске радионице, сусрете са музичким стручњацима и презентације. Свечаности промовишу највиша уметничка достигнућа, афирмишу младе музичке таленте и подстичу континуитет развоја музичке сцене у Србији.

„Мајска песма" – фестивал дечије музике

„Мајска песма" – фестивал дечије музике је манифестација аматерског дечијег стваралаштва која окупља децу предшколског и школског узраста и има такмичарски карактер. Основан је 1974. године, са циљем афирмисања младих извођача (до 15 година), развијања музичких талената и промовисања креативности и музичког образовања деце и младих. Као такав, био је први у Југославији, а у Европи један од најдуговечнијих манифестација дечје композиције, док је у Републици Србији данас најстарији фестивал композиција за децу. Оснивач и организатор овог фестивала је Дечији културно рекреативни центар Ниш, а у његовој реализацији учествују и личности културне и јавне сцене Србије и Ниша, па је постао препознатљив по својој културно-образовној улози. Треба рећи да су многи данас афирмисани уметници своје прве наступе остварили управо на овом фестивалу.
Фестивал се одржава у културним центрима и школским просторима, пружајући младим извођачима могућност да наступају пред публиком и стручним жиријем. Јубиларни 50. (2026. године) трајаће два дана и биће уприличен на Летњој позорници у Нишкој тврђави. Поред такмичарских наступа солиста, са хоровима и плесним групама, што употпуњује сценско извођење такмичара, програм Фестивала укључује: ретроспективу „Мајске песме", радионице (ликовна, стрип, страног језика и др.), уметничке анимације, концерте, представе и анимиране филмове за децу, етно-секције, као и сусрете са композиторима и музичким стваоцима и педагозима. У плану је објављивање албума „Мајска песма", са компилацијом 50 победничких песама са свих одржаних фестивала.

Музички фестивал Нисомнија

Нисомнија је фестивал музичког стваралаштва из области популарне музике посвећен афирмацији различитих музичких (под)жанрова тога типа. Основан 2002. године, овај фестивал је брзо стекао репутацију платформе која афирмише савремене музичке токове у региону и Европи. Организатор и реализатор Нисомније је Установа Нишки културни центар.
Главни програм Фестивала се одржава на платоу Нишке тврђаве или у дворишту Бановине, што доприноси блиском контакту извођача и публике и ствара јединствену фестивалску атмосферу. Пратећи програм се одвија на више сценских простора у Нишу и обухвата наступе ди-џејева, лајв електроник и трибјут наступе, радионице, изложбе, књижевне вечери, перформансе, филмске и видео-пројекције, као и интердисциплинарне садржаје који повезују музику са визуелним уметностима и светлосним инсталацијама. Као додатни или бонус дан Фестивала традиционално се организује Рок меморијал „Најважније је бити здрав" (познат и као Чупин меморијал), догађај назван по преминулом басисти групе „Галија" и некадашњем директору Нишког културног центра и обележен наступима младих нишких рок бендова. Циљ Нисомније је промоција гитарског звука уз учешће афирмисаних рок и поп састава, као и мање познатих младих бендова рок и поп музике, али и развој публике за нове и алтернативне стилове у савременој популарној музици.

Фестивал драме и позоришта „Театар на раскршћу"

Фестивал драме и позоришта „Театар на раскршћу" је манифестација једногодишње позоришне продукције балканског културног простора основана 2018. године, а чији је организатор и реализатор Народно позориште Ниш. Циљ овог фестивала јесте промовисање савремене драмске уметности и иновативних позоришних пракси, али и

међународне културне размене. Фестивал је такмичарског карактера и основан је са намером да окупи професионалне и независне позоришне трупе, драматурге и редитеље, глумце и актере позоришне уметности из земље и иностранства, пружајући им могућност за представљање квалитетних извођачких остварења и размену идеја, стручних и уметничких искустава.
Програм Фестивала обухвата читав спектар позоришног израза – драму, иновативне форме, перформанс, а пратећи програм укључује трибине, потом промоције часописа, књига, монографија о позоришној уметности, као и округле столове, чиме се омогућава континуирани дијалог између уметника и публике, али и међу различитим уметничким генерацијама. Поред главног програма Фестивала, у оквиру пратећег програма, на Малој сцени Позоришта изводе се представе камерног типа и сваке вечери приређују округли столови критике. Програмски савет Фестивала чине истакнути позоришни стваралоци из региона, директор(ка) НП Ниш, као и градоначелник града. У оквиру Фестивала, постоји још и стручни жири, жири округлог стола критике и новинарски жири, а додељује се укупно 10 награда (за најбољу представу, режију, глумачко остварење, сценографско остварење, костимографско остварење, оригиналну сценску музику, сценски покрет, награда округлог стола критике, специјална награда и награда жирија новинара).

Манифестације од посебног значаја за културу града Ниша

(Према Одлуци о одређивању манифестација Интернационални „Nišville" џез фестивал и Међународни фестивала хорске духовне музике „Музички едикт" од посебног значаја за културу града Ниша – „Сл. лист Града Ниша" бр. 134/2024)

Интернационални „Nišville" џез фестивал

Интернационални „Nišville" џез фестивал представља једну од најзначајнијих музичких и културних манифестација у Србији, региону и Европи, а посвећен је афирмацији џез музике као сегмента музичке културе. Основан 1995. године, Фестивал је убрзо постао препознатљиви „бренд" града Ниша и Републике Србије са циљем промовисања највиших уметничких достигнућа у области џез музике, међународне музичке сарадње и размене, као и развоја публике и музичког образовања у области џеза. Сваке године наступају и атрактивни бендови разноврсних музичких жанрова (*world music*, *roots reggae*, *fusion jazz*, *folk jazz*, *jazz rock*, *funk*, *soul*, *crossover*...). Фестивал се одржава на више сцена у Нишкој тврђави: на главној сцени *Eearth and Sky* наступају великани уметничке музике, а на сцени *Open stage* наступају музички састави који негују модерни приступ музици. Сцене за пратећи програм су: *Museum Youth Stage*; *Šaban & Balkan Brass Stage* – *River Stage* (амфитеатар на кеју и летња позорница); *Welcome Stage* – сцена на централном градском тргу намењена талентованим неафирмисаним музичким саставима; *Midnight Jazz Dance* сцена, поред уметничких атељеа, на којој наступају „ди-џејеви" џез, соул и фанк музике; *Hip-Hop* бина, на којој гостују популарни реп извођачи.
Остали сегменти Фестивала су: *Nišville Jazz* театарски фестивал, *Nišville Movie Summit*, чији жири додељује награду најбољем извођачу филмске музике; *Kristina Dream Stage*, која је намењена музици за клавир и немим филмовима; *Movie Stage*, у виду биоскопа за филмске музичке класике, а ту су и бине за младе ликовне стваралоце из наше земље и света, као и књижевно издаваштво и писану реч везану за џез. Треба поменути и то да су, од 2006. године, у оквиру "Nišville" џезфестивала покренуте бесплатне музичке радионице за младе талентоване музичаре, а које се одвијају у сали Симфонијског оркестра у Нишу, потом радионице популарне културе и стрипа, радионице младих образованих музичара о инструментима који се користе у џезу, радионице за најмлађе љубитеље џеза и њихове родитеље и др.
На тај начин Фестивал постаје и едукативна платформа за домаће и стране музичаре, студенте музике и младе таленте, али и простор за њихов дијалог, размену искустава и културну афирмацију.

Међународни фестивал хорске духовне музике „Музички едикт”

Међународни фестивал хорске духовне музике „Музички едикт” представља једну од водећих музичких духовних манифестација у Републици Србији и региону, посвећену промоцији хорског певања и духовног музичког наслеђа. Организован је од стране Православне епархије нишке и Нишке црквене певачке дружине „Бранко” и одвија се сваке друге године од 2009, са намером да окупи певаче са свих меридијана кроз духовну музику. На трагу Миланског едикта, који је „даровао свету слободу и светлост”, овај значајни културни догађај сазива врхунске хорове, диригенте, композиторе и извођаче духовне музике из земље и иностранства, у циљу афирмисања музичке духовне уметности као сегмента нематеријалног културног наслеђа. Такође, промовише међурелигијски дијалог и уметничку сарадњу кроз ширење универзалне поруке заједништва, вере и толеранције. Свечаности се одржавају у комплексу нишког Саборног храма Силаска Светог духа на апостоле. Након завршетка фестивала у Нишу, дух фестивала се преноси одржавањем концерта у Храму Светог Саве у Београду.

Програм фестивала обухвата такмичарске и ревијалне наступе хорова, мастеркласове, сусрете диригената и композитора, као и едукативне радионице, чиме Фестивал постаје место како професионалног развоја, тако и ширења публике заинтересоване за хорску и духовну музику. Треба рећи и то да је „Музички едикт” до сада угостио око сто различитих ансамбала: црквене, академске, камерне, дечје хорове, хорове богословија, патријаршија, ансамбле црквене музике из Србије, Русије, Румуније, Јерменије, Северне Македоније, Црне Горе, Републике Српске, Либана, Пољске, Швајцарске, Шпаније, Италије, Немачке, Палестине, Индије, Ватикана, Украјине, Албаније, Летоније, Бугарске, САД и др. земаља.

Организација и функционисање културе у Нишу

За послове у области културе у Градској управи Града Ниша надлежна је Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт („Сл. гласник Града Ниша”, бр. 134/24), у чијем саставу су Сектор за културу и информисање и Одсек за културу, надлежан за правне и финансијске послове у области културе.

У Сектору за културу и информисање запослено је 12 лица, од којих је половина ангажована на пословима у области културе. У оквиру Градског већа посебно је издвојен ресор културе, при чему члан Градског већа надлежан за културу прати, координира и представља активности у области културне политике, као и процесе суфинансирања културних пројеката и уметничког стваралаштва у граду.

На основу Одлуке о манифестацијама, програмима и пројектима у области културе Града Ниша („Сл. лист Града Ниша”, бр. 148/24), градоначелник је образовао Савет за културно стваралаштво, као стручно саветодавно тело које чине уметници и истакнути стручњаци у области културе.

Савет има девет чланова – председника и осам чланова – који учествују у изради предлога плана развоја културе, као и у давању предлога, мишљења и препорука у области културе, полазећи од сагледаних потреба и приоритета у овој области.

У градским општинама Града Ниша послове у области културе обављају надлежни одсеци, у чијем делокругу су организација културних догађаја и манифестација, сарадња са удружењима грађана, подстицање и развој културно-уметничког аматеризма, као и очување и презентација културног наслеђа и традиционалних заната. При општинским већима свих градских општина именовани су чланови задужени за ресор културе, који прате и координирају активности у овој области.

Табела 2. Послови у области културе – Градска управа Ниш и градске општине

Територија	Послови у области културе – надлежност	Члан градског/општинског већа
Град Ниш	Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт • Сектор за културу и информисање • Одсек за културу	Члан Градског већа за културу
Градска општина Палилула	Одсек за послове председника, Већа и Скупштине општине • Креативни тим	Члан Општинског већа за културу и туризам
Градска општина Црвени Крст	Одсек за информатику, информисање, развој привреде и локалне заједнице	Члан Општинског већа за културу и образовање
Градска општина Медијана	Одсек за информисање и развој	Члан Општинског већа за културу, туризам и верске заједнице
Градска општина Пантелеј	Одсек за опште послове органа градске општине	Члан Општинског већа за културу и образовање
Градска општина Нишка Бања	Група за туризам и промотивне активности	Члан Општинског већа за културу и туризам

Извор: Завод за проучавање културног развитка

На територији Града Ниша функционише десет јавних установа културе, при чему је оснивач девет установа Град Ниш, а једне Република Србија:

1. Народно позориште Ниш
2. Позориште лутака Ниш
3. Галерија савремене ликовне уметности Ниш
4. Народна библиотека „Стеван Сремац”
5. Народни музеј Ниш
6. Историјски архив Ниш
7. Нишки културни центар
8. Нишки симфонијски оркестар
9. Дечији културно-рекреативни центар
10. Завод за заштиту споменика културе Ниш, оснивач Република Србија и индиректни је корисник буџета Града Ниша

ЈАВНЕ УСТАНОВЕ КУЛТУРЕ ГРАДА НИША

Народно позориште Ниш

Народно позориште у Нишу почело је са радом 1939. године, када је приказана и прва представа у новоизграђеној згради на Синђелићевом тргу. Историја Позоришта сеже у доба краља Милана, када је, почетком 1887. године, спајањем две путујуће позоришне дружине, основано нишко позориште „Синђелић” чији је један од иницијатора био Стеван Сремац. Представе су извођене у гостионицама, а потом и у сали „Руски цар”. Неколико пута је обустављало свој рад: у периоду политичких сукоба последње деценије 19. века, а затим у другој деценији 20. века. Заузимањем Бранислава Нушића, постаје градско

позориште, да би, 20-их и 30-их година, радило као Позориште Моравске бановине у Занатском дому. Народно позориште Ниш организатор је Фестивала драме и позоришта балканског културног постора „Театар на раскршћу", који је основан 2018. године захваљујући тадашњем градоначелнику Ниша, потом управнику и еминентним члановима програмског савета Позоришта. Први Фестивал је одржан, поред средстава оснивача, уз финансијску подршку ондашњег Министарства културе и информисања РС. Ансамбл Позоришта чини 29 глумаца и глумица, 27 гостујућих и петоро глумаца пензионера. Обнављање данашње зграде Народног позоришта Ниш било је 1968, 1986. и 2002/03. године.

Позориште лутака Ниш

Позориште лутака Ниш основано је 1958. године и једино је професионално позориште за децу и младе и луткарско позориште у Нишу и југоисточној Србији. Отпочело је рад као Марионетска секција Пионирског дома „Станко Пауновић" 1951. године, а након седам година и 28 премијера, 23. јуна 1958. године прерасло је у професионалну установу – Дечије позориште, а потом 1962. године у Позориште лутака. Пресељењем у наменску зграду 1977. године, у којој се налази и данас, створени су услови за врхунски рад. Репертоар Позоришта броји око 30 представа свих жанрова луткарске и драмске уметности. Захваљујући добрим представама и врхунским глумачким и уметничким именима, постало је препознатљиво и на иностраним сценама и фестивалима. Следе бројне награде, специјална, као и градска и републичка признања. Поред извођења представа за децу, Позориште је покренуло и вечерњу сцену намењену младој и старијој публици,организује драмске и луткарске радионице, изложбе лутака, хуманитарне програме, стални је учесник градских манифестација, а организатор је и **Међународног фестивала позоришта за децу и младе „Осмех Ниша", основаног 2025. године.** Циљеви фестивала су: креирање разноврсног, висококвалитетног програма представа за децу и младе из домаће и међународне продукције, афирмисање позоришног живота за децу и младе и културе уопште, комуникација и креативни контакт између стваралаца из различитих земаља, подстицање културне размене и размене професионалних идеја између аутора и глумаца из различитих земаља, успостављање или јачање сарадње Позоришта лутака и других професионалних позоришта, фестивала, уметничких група из земље и иностранства и допринос развоју културног идентитета града. Фестивал израста у одржив културни догађај од локалног, националног и међународног значаја. Већ 68 година Позориште лутака унапређује и богати националну и светску луткарску уметност и културу.

Нишки културни центар

Нишки културни центар је градска културна установа која организује концепцијски различите програме у свим сферама културе и уметности, дакле у доменима књижевног, музичког, филмског и видео, ликовног, позоришног и драмског, образовног и научнопопуларног, трибинског, стрипског, односно општедруштвеног и духовног живота града, региона, земље и света. Има развијену и разноврсну издавачку продукцију (часописи *Градина* и *Филаж*, филмолошка, књижевнонаучна и стриполошка литература, белетристика, стрипски албуми, књиге за децу, разноврсна публицистика), уређен књижарски простор у коме се, осим издања Нишког културног центра, могу наћи и издања бројних других српских издавачких кућа, а реализује и бројне програме из области културног аматеризма. Реч је, такође, о поливалентном културном центру који од свога настанка 1999. године креативно обликује, организује и реализује највећи број

нишких јавних градских манифестација (Фестивал глумачких остварења играног филма у Нишу *Филмски сусрети*, Интернационалне хорске свечаности, Музички фестивал *Нисомнија*, Међународна књижевна колонија Сићево, Нишке музичке свечаности *Нимус*), прославу Градске славе – Дана Светог цара Константина и царице Јелене, као и велики број других комплексних вишедневних програма из области културе и уметности, такозване посебне пројекте Нишког културног центра (Нишки сајам књига, Конвенција фантастике *Змајкон*, Међународни фестивал стрипа *Нифест*, Дечија уметничка колонија *Грачаница*, Дани жалфије, Међународна колонија филмске критике, Рок меморијал *Најважније је бити здрав*). Нишки културни центар организује и доделу званичних градских књижевних награда у области поезије (Награда „Бранко Миљковић"), прозе (Награда „Стеван Сремац") и књижевности за децу (Књижевна награда града Ниша за књижевност за децу и младе „Малени цвет"). Програмске активности Нишког културног центра одигравају се на различитим местима у граду (факултети, школе, градски платои и тргови, летње позорнице, сале и простори других градских установа културе), а не само у просторијама установе (мала и велика сала, хол и клуб Нишког културног центра у управној згради на Палилули, галеријско-књижарски простор установе преко пута градске болнице).

Симфонијски оркестар Ниш

Нишки симфонијски оркестар настао је од Градског симфонијског оркестра, који је одржао први концерт 1953. године. Од тада се системски радило на развоју симфонијске и сценске музике, са оркестром, хором и солистима. Оркестром су од самог почетка руководили и дириговали еминентни композитори и музички уметници. Програмски циљеви Нишког симфонијског оркестра везани су за квалитетно премијерно извођење, ангажовање домаћих уметника и композитора, представљање остварења светске музичке баштине, трајне записе концерата и др. Од 1975. године, Нишки симфонијски оркестар оснива и организује Фестивал класичне музике „Октобарске свечаности" који прераста у данас већ традиционалну манифестацију „Нишке музичке свечаности" (НИМУС). У оквиру своје богате концертне делатности, Оркестар реализује успешне турнеје у Србији, градовима у региону, европским градовима, а наступа и на значајним музичким фестивалима: „Мокрањчеви дани", „Дубровачке летње игре", „Олимпус", „Охридско лето" и др. Добитник је значајних награда и признања, а 2023. и одликовања „Сретењски орден трећег степена" за нарочите заслуге у области музичке уметности у Републици Србији. У циљу популаризације музичке уметности и неговања публике, у своју делатност уводи програме: „Музичко преподне", „Четири музичка циклуса", музичку трибину „Музика, реч, боја", тематске концерте, променадне концерте, педагошке концерте.

Галерија савремене ликовне уметности Ниш

Галерија савремене уметности у Нишу основана је 1970. године, а за првог вршиоца дужности директора именован је др Лазар Трифуновић, еминентни историчар уметности, професор и ликовни критичар. С обзиром на то да је током првих година свог постојања имала просторне, кадровске и финансијске проблеме, у једном периоду била је у саставу Народног музеја Ниш као Одељење савремене уметности. Да би се ојачала изложбена делатност у Нишу, крајем 70-их година, јавља се нова иницијатива за формирањем Галерије као самосталне установе. Тако је, 1980. године, основана Галерија савремене ликовне уметности Ниш, а следеће године добија своје просторије у старом градском језгру. Основни задатак Галерије је проучавање, презентовање и популаризовање савременог визуелног стваралаштва, што се реализује кроз изложбену

и издавачко-информативну делатност. Галерија савремене ликовне уметности поседује и збирку уметничких дела, тако да обавља и музеолошке послове чувања, заштите и проучавања постојећег фонда, као и бригу о његовом попуњавању (откуп уметничких дела) и презентовању. Галерија сазива Међународну ликовну колонију „Сићево" од свог оснивања, а од 2006. и Међународну графичку радионицу у Сићеву; спроводи дигитализацију фонда уметничких дела, организује семинаре и резиденцијалне програме, бави се педагошким радом, сарађује са установама културе у земљи и иностранству. У саставу Галерије савремене уметности налазе се три изложбена простора: Павиљон у Тврђави (1970/71. године извршена је адаптација, 1976/77. спроведени су конзерваторско-рестаураторски радови, 2003. је уведено грејање, а 2018. и неонско осветљење), Салон 77 (у ревитализованој и адаптираној Бали-беговој џамији), сала Официрског дома (реконструисана и адаптирана 2017. године).

Народни музеј Ниш

Народни музеј Ниш основан је 1933. године од стране Музејског друштва под називом Историјско-етнографски музеј у Нишу. Материјал је био разврстан у седам збирки, а прва стална поставка је представљала једну од најбољих по концепту презентације, као и избору и стручној обради експоната. Већ на самом почетку Другог светског рата, зграда Музеја на Медијани је била уништена, а са њом и велики део прикупљених предмета. Године 1947, оснива се Народни музеј Ниш који се после три године сели у нове просторије, где се и данас налази. Наиме, историјско одељење је смештено у Управној згради Музеја, археолошка збирка у згради бивше банке, а Уметничка галерија у здању Синагоге. Захваљујући залагању наших еминентних музеолога, прикупљани су предмети са археолошких истраживања, као и откупом и поклонима, а музеолошка презентација је достигла висок ниво. Данас, као установа комплексног типа, Музеј у својим фондовима има преко 40.000 предмета из области археологије, етнологије, историје, историје уметности, нумизматике и епиграфике; поседује спомен-збирке Стевана Сремца и Бранка Миљковића, а такође и конзерваторско-препараторску радионицу, фото-лабораторију и библиотеку. У саставу Музеја налазе се и три непокретна културна добра од изузетног значаја: археолошко налазиште „Медијана", споменик „Ћеле-кула" и Меморијални комплекс „12. фебруар". С тим у вези, тренутно постоје следеће сталне поставке: „Археолошко благо Ниша од неолита до средњег века", „Књижевно-меморијална поставка Стеван Сремац / Бранко Миљковић"; Скулптуре из Константинове виле у „Медијани"; Меморијална поставка „12. фебруар". Треба поменути и музејску едукацију која се одвија кроз сталне радионице, тематске радионице и „скајп" часове. Музеју је, 2023. године, додељен Сретењски орден другог реда. Музеј покрива територијалну надлежност за град Ниш и шест општина.

Народна библиотека „Стеван Сремац"

Народна библиотека „Стеван Сремац" основана је још 1879. године као Прва нишка читаоница у оквиру тадашње Гимназије. На тај начин представља и прву јавну библиотеку у јужној Србији. За даљи рад Библиотеке значајни су били нишки владика Јероним Јовановић, који је завештао своју имовину за смештај Библиотеке, и Стеван Сремац, чија је лична библиотека, након његове смрти, била поклоњена Народној библиотеци. Бројни су били губици библиотечког инвентара у Првом и Другом светском рату, а потом и у великој поплави након ослобођења. Коначно, 1959. године, Народна

библиотека добија своје место у згради некадашње Општинске управе, а Одељење Књиге за децу се од 1991. године налази у другом објекту. Временом, Библиотека је развијала своју културну, образовну и научну делатност стварајући специјализоване службе у виду одељења (10) и огранака (3), као и организовањем изложби, предавања, семинара, али и кроз сарадњу са другим библиотекама у Србији. Данас је Народна библиотека „Стеван Сремац" матична установа за Нишавски округ и савремена установа која располаже великим фондом: око 250.000 монографских издања, око 1950 наслова серијских публикација, богата завичајна збирка. Поседује за народне библиотеке у Србији јединствени Кабинет графике, са колекцијом од 300 оригиналних графичких отисака. Организује и учествује у бројним пројектима: Међународни литерарно-ликовни конкурс, Светски дан читања наглас, Библиобус – за приступ свима без дискриминације, Међународни дан писмености, Европска ноћ истраживача, Светски дан детета, Библиотека као позорница, Међународни дан образовања, Светски дан смеха, Дечја недеља у Библиотеци и многе друге, међу којима су и пројекти инклузије, програми обележавања годишњица рођења славних Нишлија, представљање књига савремених писаца, „онлајн" курсеви страних језика. Развија пројекте библиотечко-информационе делатности, бави се унапређењем капацитета за заштиту и дигитализацију библиотечке грађе, учествује на међународним научним конференцијама и др. НБ „Стеван Сремац" објављује штампана издања, Е-публикације, као и Библиозону – часопис за библиотекарство, информатику и културу.

Историјски архив Ниш

Још средином 19. века, Српско учено друштво иницирало је идеју о чувању писане грађе, али су темељи савремене архивистике у Србији постављени тек 1898. године, када је у Нишу донет Закон о државној архиви. Први управник Државног архива био је др Михаило Гавриловић, српски историчар, државник и дипломата. Након пет деценија, оснива се Архивско средиште у Нишу, које бива смештено у зграду војног објекта подигнутог после ослобођења од Турака у оквиру Нишке тврђаве. Од тада, Архив у Нишу је мењао назив, као и територијалну надлежност. Мисија Историјског архива Ниш јесте прикупљање и чување докумената, књига, фотографија, пројеката, плаката и друге историјске грађе територијалне надлежности града Ниша и седам општина. У депоима Историјског архива Ниш чува се преко 800 фондова, односно архивске грађе која чини покретно културно добро и обухвата све области друштвеног живота. Најстарији документ који се чува у Архиву потиче из прве половине 18. века и важан је извор о аустријском освајању Ниша, а најдрагоценија грађа датира из 19. века и сврстана је у 56 фондова од изузетног и великог значаја за Републику Србију. Архив поседује седам вредних збирки, док у богатом библиотечком фонду има и велики број старих ретких књига, публикација, часописа, новина из периода од друге половине 18. века до средине 20. века. Просветно-културна делатност Архива обухвата: предавања о историји и значају оснивања Архива, обележавање важних датума и догађаја из прошлости, објављивање чланака у дневној и стручној пракси, као и приређивање архивских тематских изложби. Бави се издавачком делатношћу и добитник је бројних признања.

Дечији културно-рекреативни центар Ниш

Дечији културно-рекреативни центар Ниш је културно-образовна установа основана 1948. године као Пионирски дом, са циљем да образује, васпитава, социјализује и

унапређује стваралачке способности деце и младих у њихово слободно време. Више пута је мењао своје седиште, а данас своју делатност остварује на локацији Чаир и Дивљани (Дечије одмаралиште). Организује културно-образовне активности, креативне и интерактивне програме који прате интересовање деце и младих, и то кроз секције, манифестације, такмичења, трибине, сусрете, концерте, изложбе, турнире, предавања, креативне радионице („Дуга", „Лептирићи", „Звончићи", енглеска радионица) и др., у оквиру Одсека за културне програме и манифестације. Центар организује следеће програме: Фестивал дечије музике „Мајска песма" (најстарији фестивал композиција за децу у РС), Фестивал дечијих и омладинских позоришта „Прозориште", Божићни шаховски турнир, ликовни конкурс Дечије ликовно стваралаштво „Боје мог детињства", литерарни конкурс Дечије књижевно стваралаштво „Радовићев венац", програм „Сусретања", летњи програм „Лето у Чаиру", Дечију недељу, Дан породице, Међународни дан толеранције, Клип фест и др. манифестације. Остале активности везане су за предшколске програме, музичке секције, дечије и омладинско позориште, литерарни клуб, школу страних језика, ритмичку гимнастику и школу спорта, школу шаха, ликовне секције, као и за хуманитарни рад. Приоритети Центра су доступност програма што већем броју гледалаца, медијска промоција и сарадња са другим установама у Нишу и Републици Србији.

Завод за заштиту споменика културе Ниш

Завод за заштиту споменика културе Ниш основан је 1966. године као организација за обављање делатности старања о заштити непокретних културних добара на територији коју обухвата (град Ниш и 34 јединице локалне самоуправе). Почетком наредне године, Завод почиње са радом у просторијама зграде Универзитета у Нишу (зграда Бановине) и попуњавањем кадрова. Основна мисија Завода, од оснивања, јесте хитно спасавање најугроженијих споменика културе предузимањем низа мера на архитектури, живопису и сл. и интензивиран рад на систематском сагледавању целокупног споменичког фонда на територији надлежности Завода. Кроз обучавање и оспособљавање младих стручњака, Завод за заштиту споменика културе Ниш развијао се временом у установу која обавља послове проучавања, коришћења, презентације и заштите споменика културе, просторних културно-историјских целина, археолошких налазишта и знаменитих места као непокретних културних добара и њихове заштићене околине, као и добара која уживају претходну заштиту. Поред Одсека општих послова, постоји Одсек основне заштите и Одсек оперативне заштите. Треба рећи да је велики број еминентних стручњака учествовао у раду Завода (арх. Момчило Митровић, арх. Александар Радовић, арх. Чедомир Васић, арх. Михајло Медведев, арх. Александар Блатник, као и многи археолози, етнолози, историчари, историчари уметности, сликари конзерватори, техничари и др.). Завод за заштиту споменика културе Ниш редовно сарађује са средствима јавног информисања на извештавању јавности о евидентирању културних добара и заштитним археолошким истраживањима; израђује студије заштите; штампа своја издања; приређује ускостручне изложбе и радионице; учествује у снимању документарних филмова о наслеђу и истраживањима на југоистоку Србије; промовише градитељско наслеђе и изводи радове на заштити и обнови НКД-а. У оквиру Завода спроводи се дигитализација градитељског наслеђа, НКД-а и ратних меморијала савременим методама (фотограметрија, LiDAR и др.).

ЗАПОСЛЕНИ У УСТАНОВАМА КУЛТУРЕ

Према подацима за јануар 2026. године, у установама културе у Нишу било је запослено укупно **411 лица**. Образовна структура запослених може се оценити као повољна, будући да највећи удео чине запослени са вишим и високим образовањем (**65,2%**), затим запослени са средњим образовањем (**32,8%**), док запослени са основним образовањем чине **1,9%** укупног броја запослених.

Графикон 1.
Образовна структура запослених у установама културе у Нишу

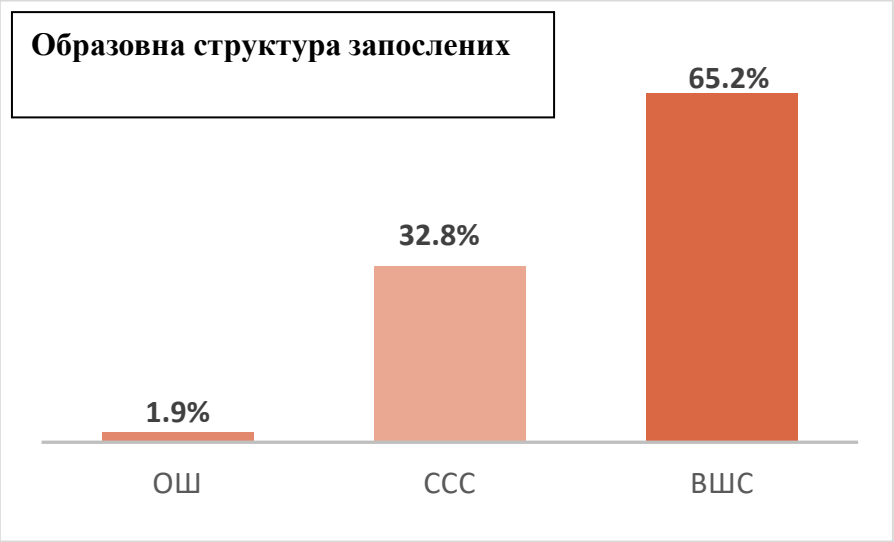

Извор: Подаци установа културе са територије града Ниша

Старосна структура запослених указује на доминацију искуснијег кадра: најбројнију групу чине запослени старости од 51 до 65 година (50,9%), затим запослени узраста од 36 до 50 година (38,2%), док је удео запослених млађих од 35 година 10,7% (44 лица). Оваква структура представља значајан ресурс у погледу стручног искуства и институционалног знања, али истовремено указује на потребу за постепеним кадровским подмлађивањем у наредном периоду.

Графикон 2.
Старосна структура запослених у установама културе у Нишу

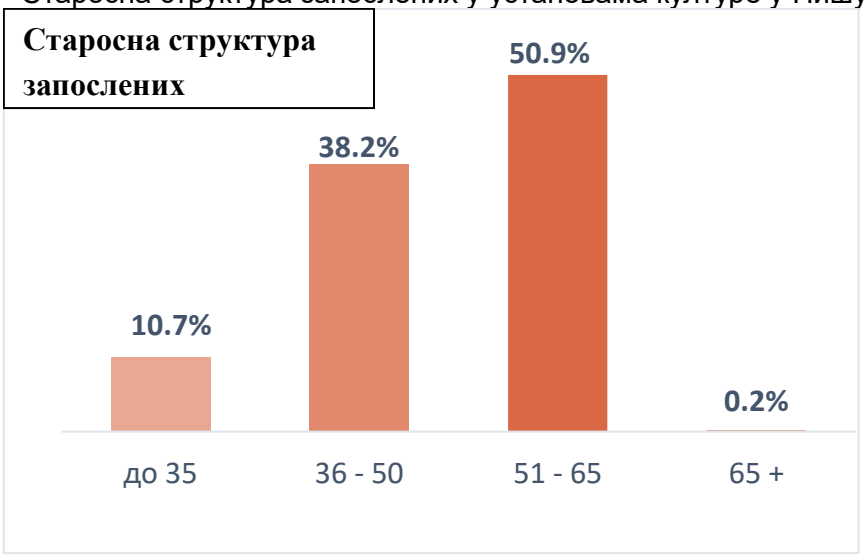

Извор: Подаци установа културе са територије града Ниша

Уколико се у будућности не обезбеди континуирани пријем млађих стручних кадрова, установе културе би се могле суочити са изазовима у одржавању континуитета рада услед природног одлива запослених у пензију. Додатни простор за унапређење представља развој системски уређених програма стручне праксе, менторства и увођења младих у рад, као и планирање кадровске сукцесије.
Имајући у виду да је Ниш универзитетски центар са значајним образовним потенцијалима у области културе и уметности, постоји добра основа за јачање сарадње између установа културе и образовних институција, што би омогућило постепено укључивање нових кадрова и пренос знања и искуства старијих запослених.

Анализа кадровских капацитета показала је да Ниш, иако располаже значајним институционалним и организационим потенцијалима, тренутно нема довољан број запослених у установама културе. Систематизацијом радних места предвиђено је укупно 452 извршиоца, док је у овом тренутку попуњено 411 радних места.
Иако је систематизација формално усклађена са Уредбом о каталогу радних места у јавним службама и другим организацијама у јавном сектору („Сл. гласник РС”, бр. 81/2017, 6/2018 и 43/2018), представници појединих установа указују на то да постојећа структура у одређеним сегментима не одговара у потпуности реалним потребама рада. Резултати анкете додатно потврђују потребу за јачањем кадровских капацитета: 70,8% запослених издваја недовољан број кадрова као један од три највећа изазова у раду, док 60,4% сматра да је повећање броја запослених један од приоритетних корака у наредном периоду. Недостатак кадрова у установама културе препознало је 82,7% анкетираних, а потребе се најчешће односе на стручни кадар, техничко особље, хигијеничаре и запослене у области маркетинга (Табела 3).

Табела 3. Тренутни број запослених у установама културе и потребан кадар

Установа културе	Тренутни број запослених	Шта недостаје од кадрова?
Народно позориште Ниш	83	▪ Уметнички директор, оперативни директор ▪ Глумице и глумци ▪ Декоратери, реквизитери, тонци, инспицијенти, расветљивачи ▪ Хигијеничари(ке), домар, портир, гардероберi ▪ Правник, службеник за јавне набавке
Позориште лутака Ниш	42	▪ Млади глумци/глумице ▪ Разводник, декоратер, кројач, графички дизајнер ▪ Службеник за послове заштите, безбедности и здравља на раду ▪ Спремачица(е), ноћни чувар, возач-набављач, домар
Галерија савремене ликовне уметности	20	• Техничари за манипулацију уметничким делима • Музејски техничари и радници за припрему изложби и транспорта радова • Дипломирани правник • Дежуранти у изложбеним просторима
Народна библиотека „Стеван Сремац”	48	▪ Библиотекар ▪ Маркетинг стручњак

		▪ Хигијеничар ▪ Ватрогасац ▪ Референт за јавне набавке ▪ Шеф рачуноводства
Народни музеј Ниш	59	▪ Историчар уметности, конзерватори ▪ Архитекта, дизајнер ▪ Музејски водичи
Историјски архив Ниш	19	• Архивиста, конзерватор папира • Стручни сарадник за дигитализацију • Манипулант у депоу • Чистачица • Економиста, графички дизајнер
Завод за заштиту споменика културе Ниш	20	• Археолог, етнолог, архитекта, историчар уметности • Конзерватор за камен, метал, дрво • Правник, економиста
Нишки културни центар	30	▪ Организатори програма, техничари ▪ Маркетиншки стручњаци ▪ Снимаатељи и тон мајстори ▪ Дизајнери ▪ Уредници у издаваштву, лектори и коректори ▪ Хигијеничар, физички радници ▪ Сарадници у финансијама
Нишки симфонијски оркестар	45	▪ Уметнички директор, шеф диригент ▪ Дувачке секције (обоа II, фагот II), гудачки инструменти (виолине, виолончела, контрабаси) ▪ Административни радници ▪ Бински радници
Дечији културно рекреативни центар	45	▪ Стручни кадар за хорске активности, фолклорне активности, режисери, диригенти, ликовни уметници ▪ Маркетинг, програмери ▪ Психолог, педагог, дефектолог, логопед ▪ Домар, возач, кафе-куварица ▪ Правник, економиста

Извор: Подаци установа културе са територије града Ниша прикупљени на фокус групама и путем анкете за запослене

Организација рада и подела послова у установама културе оцењене су просечном оценом 3,42, док је тимски рад оцењен 3,45, што указује на стабилно, али унапредиво функционисање установа. Иако већина запослених сматра да установе функционишу задовољавајуће, 20,8% испитаника истиче потребу за изменама у организацији рада, што указује на постојање простора за додатно повећање ефикасности и бољу унутрашњу координацију.

Као један од значајнијих изазова издваја се валоризација и евалуација рада, која је оцењена просечном оценом 2,80 (од максималних 5,00). Чак 64,6% запослених сматра

да је унапређење овог сегмента неопходно, што упућује на потребу за јаснијим критеријумима вредновања рада, као и за даљим унапређењем организационих и кадровских пракси, у циљу континуираног и квалитетнијег спровођења програмских активности у области културе.
Стручност кадрова у установама културе у Нишу оцењена је релативно високом просечном оценом 3,87 (од максималних 5,00), што указује на постојање солидног професионалног потенцијала. Међутим, стручно усавршавање оцењено је знатно нижом оценом (2,82), што указује на недовољно развијен и системски уређен приступ континуираном професионалном развоју. У последње три године 47,9% запослених није похађало стручне семинаре, тренинге или обуке, док је 33,3% запослених имало могућност да похађа већину потребних обука. Истовремено, 62,9% запослених истиче потребу за додатним усавршавањем, при чему 49,3% сматра да је оно један од приоритета у наредном периоду.
Потреба за стручним усавршавањем препозната је и код представника удружења грађана у култури, како у области савременог стваралаштва, тако и у сегменту очувања традиције и културног наслеђа, што указује на шири значај јачања знања и компетенција у културном сектору у целини.
Најчешће идентификоване области за стручно усавршавање обухватају архивистику, (дигитални) маркетинг, стране језике, јавне набавке и рачуноводство, писање и управљање пројектима, музичко-инструментално извођаштво, примену вештачке интелигенције у промоцији, борбу против илегалне трговине антиквитетима, савремене методе рада у позоришту, рад са децом и младима, прилагођавање програма особама са инвалидитетом, развој дигиталних технологија, менаџмент у култури, заштиту ауторских права, као и размену искустава кроз посете манифестацијама, изложбама и сродним културним догађајима.

ОСТАЛИ АКТЕРИ У КУЛТУРИ

Поред формалних институција културе, значајну улогу у културном животу града Ниша имају остали актери, укључујући образовне институције у области културе, институције ван ресора културе са културним и образовним деловањем, галеријске и алтернативне просторе, као и саветодавна тела.
Важан сегмент културне понуде чине и удружења грађана у култури, која су активно ангажована у области заштите традиције и културног наслеђа, као и савременог стваралаштва. Ова удружења делују и у урбаним и у руралним срединама, доприносећи развоју иновативних уметничких пракси, очувању и презентацији нематеријалног културног наслеђа, као и јачању и очувању културног идентитета града.

Образовне институције у области културе

Уметничка школа Ниш основана је 1948. године под именом Школа за примењену уметност. Настава је у почетку трајала пет година, а ученици су се након општег усмерења опредељивали за декоративно вајарство или сликарство. Временом су отворени одсеци за позоришно сликарство, графику и текстил. Данас школа реализује наставу кроз четири образовна профила: ликовни техничар, техничар дизајна графике, техничар дизајна текстила и техничар дизајна ентеријера и индустријских производа и представља важну основу за наставак школовања на уметничким факултетима.

Музичка школа „Др Војислав Вучковић" Ниш основана је 1947. Године као прва стручна музичка школа у јужној Србији. Данас реализује наставу на седам одсека и школује ученике у основном и средњем музичком образовању за бројне инструменталне и теоријске смерове, припремајући будуће извођаче и музичке педагоге.

Факултет уметности Универзитета у Нишу основан је 2002. Године и представља најзначајнију високошколску институцију уметничког образовања у региону.

Организациону структуру Факултета уметности чине департмани за ликовне уметности, за примењене уметности и за музичку уметност. Наставне и ваннаставне активности реализују се у оквиру пет центара Факултета уметности – Издавачки центар, Центар за научно-истраживачки рад у уметности на Балкану – Балкан Арт Форум (БАРТФ), Центар за доживотно учење, Мултимедијални центар и Рачунарско-информациони центар. Факултет уметности у свом раду остварује сарадњу са градом, установама културе и организацијама цивилног друштва и доприноси разноврсности културне понуде. Организатор је Интернационалног такмичења соло певача „Белканто" и Националног научног скупа са међународним учешћем „Балкан арт Форума" (БАРТФ).
Интернационално такмичење соло певача „Белканто" је значајан музички фестивал посвећен уметности **соло певања и класичној музици**, а окупља младе талентоване певаче из Србије и других земаља региона.
Ова установа образовања од оснивања нема своју зграду, већ наставу обавља на три локације.

Институције ван ресора културе са културним и образовним деловањем

Универзитетска библиотека „Никола Тесла" Ниш основана је 1967. Године и централна је библиотека Универзитета у Нишу. Располаже богатим фондом штампане и електронске грађе и активно учествује у културном животу 40рада организујући изложбе, трибине и промоције.

Студентски културни центар Ниш (СКЦ), иако формално није локална јавна установа, представља једну од најзначајнијих институција културе у Нишу. Основан је 1992. године од стране Универзитета у Нишу, а од 1993. године налази се у надлежности Министарства просвете.
У оквиру СКЦ-а делује Академско културно-уметничко друштво које чине Академски хор (са традицијом дужом од 50 година), Женски академски хор (основан 2004), **Академски фолклорни ансамбл „Оро"** и Велики народни оркестар (основани 1959), као и **Академско позориште**. Ови ансамбли негују хорску, фолклорну, позоришну и народну музичку традицију и имају значајну улогу у културном животу студената и града.
СКЦ је организатор више међународних фестивала који су постали препознатљиви културни брендови Ниша: Међународног студентског фестивала фолклора (од 2008), фестивала студентских позоришта „Урбан фест" (од 2005), Фестивала дипломског филма (од 2021) и фестивала универзитетских хорова „Хоровање" (од 2022).
Од 2022. године СКЦ учествује и у организацији Фестивала CONSTANTINUS.
Поред фестивалске делатности, СКЦ реализује издавачке, књижевне, трибинске и музичке програме, представљајући домаће и стране уметнике и активно доприносећи културном идентитету и туристичкој препознатљивости града Ниша.

Туристичка организација Ниш основана је 1995. Године са циљем развоја и промоције туризма, посебно културне понуде Града. Основне активности укључују: истраживање туристичког тржишта, развој туристичког производа, промоцију 40рада у земљи и иностранству, штампу и дистрибуцију промотивних материјала и рад туристичких информативних центара. У оквиру своје улоге у туристичком брендирању, Туристичка организација промовише и културну понуду 40рада као значајан део туристичке атракције – од историјских, споменичких и уметничких садржаја до савремених манифестација, као што је "Nišville" џезфестивал, један од најзначајнијих музичких фестивала у југоисточној Европи, који промовише градски културни живот у оквиру туристичке понуде. Такође, Туристичка организација објављује и промовише календар локалних догађаја који обухвата: концерте, изложбе, позоришне представе, радионице, свечаности и друге активности које имају културни карактер и представљају интерес туристима и локалној заједници. Поред наведеног, организује и пешачке, као и

бесплатне аутобуске туре кроз главне историјске и културне знаменитости у Нишу и околини.

Галеријски и алтернативни простори

ДМВ галерија-музеј Ниш смештена је у адаптирани индустријски простор некадашњег „Старог Монопола". Поседује збирку од преко 700 дела насталих од краја 19. Века до данас и организује изложбе, концерте и друге културне програме. Колекција уметничких дела укључује и драгоцене радове признатих српских сликара попут Паје Јовановића, Уроша Предића, Чедомира Крстића, Зоре Петровић, Бете Вукановић, Боже Илића, Миће Поповића, Петра Лубарде, Владимира Величковића и других. Дела се откупљују на аукцијама у Бечу, а поред слика, срећу се и цртежи, вајарска дела, али и инсталације. Стална поставка је подељена у шест тематских целина које прате фазе развоја српске уметности, а у припреми је и седма целина меморијала. Поред слика, простор садржи и библиотеку и елементе музеја индустријске баштине града Ниша, док се сваке године у оквиру галерије организују уметничке колоније и изложбе радова са колоније које обогаћују постојећу збирку.

Удружење „ГАЛЕРИЈА АРТ 55" је организација посвећена афирмацији визуелних уметности и креативних практика у Нишу. Галерија пружа простор за изложбе, колективне и самосталне презентације, уметничке радионице и културне програме који повезују ствараоце и јавност. Удружење подржава младе и перспективне уметнике, доприноси развоју савремене уметничке сцене и промовише дијалог између различитих визуелних израза и медија.

ДЕЛИ – простор за креативно деловање[8] је центар креативности и иновација покренут 2015. године, који функционише као радни простор (coworking) и место за догађаје и учење. Смештен у улици Давидовој 2а, поред Галерије „Синагога", Дели окупља креативне људе који раде, размењују идеје, знање и искуства и повезују своје вештине у заједничке пословне и уметничке подухвате.
Дели је пре свега радни простор, простор за едукацију и развој креативних индустрија, и обухвата разноврсне области као што су фотографија, видео, архитектура, визуализација, маркетинг, модни и графички дизајн, програмирање и друге креативне индустрије.
Поред тога, Дели служи као алтернативни културни центар и место за организовање комерцијалних и некомерцијалних догађаја, као што су изложбе, предавања, конференције, радионице, презентације, филмске пројекције и експериментална музика, са посебним фокусом на младе и студенте.
Дели спроводи три кључна развојна програма: Дели практиканти, Програм едукације „Креативност за све" и Дели менторство, који младима пружају прилику да развијају своје таленте, стичу практично искуство и учествују у иновативним креативним пројектима. Кроз ове програме подстиче се професионални развој младих, јачање креативног предузетништва и повезивање са локалном креативном сценом.
У оквиру свог рада, Дели покреће и различите пројекте усмерене на промоцију савремене уметности и подршку младим уметницима, међу којима је и иницијатива „Niš Art Series", која кроз сарадњу са локалним уметницима представља град Ниш кроз савремену уметност и ауторске интерпретације његовог идентитета. Пројекат подразумева креирање колекционарске серије лимитираних производа инспирисаних Нишом.
Кроз овај програм пружа се подршка младим и афирмисаним уметницима, омогућава им се видљивост, представљање њиховог рада широј публици и укључивање у савремену креативну и сувенирску понуду града.

[8] https://deli.rs/

Саветодавна тела

Савет за културно стваралаштво Града Ниша представља саветодавно тело Града Ниша које учествује у креирању, унапређењу и праћењу културне политике на локалном нивоу. Савет окупља представнике различитих области културног и уметничког стваралаштва, као и стручњаке који својим знањем и искуством доприносе развоју културног система града.
У свом раду Савет разматра актуелна питања из области културе, даје мишљења, предлоге и препоруке у вези са програмима, јавним конкурсима и стратешким правцима развоја културе. Такође учествује у праћењу реализације културних политика и иницира активности које доприносе унапређењу културног живота и подршци културном и уметничком стваралаштву.
Деловањем Савета доприноси се већој транспарентности, стручној процени културних иницијатива и јачању сарадње између институција, организација и појединаца који делују у области културе.

Удружења грађана у култури

Друштво књижевника и књижевних преводилаца Ниша је професионална организација основана 1952. године, посвећена афирмацији књижевног стваралаштва и превођења. Као једно од најстаријих књижевних удружења у региону, Друштво подржава рад стваралаца, организује књижевне активности и доприноси књижевној сцени града.
Организација додељује **Градску књижевну награду „Славиша Николин Живковић”**, која промовише најбоље необјављене рукописе на српском језику, и учествује у програмима као што су књижевне колоније, конкурси и публикације, подстичући интеркултурни дијалог и развој савременог књижевног стваралаштва.
Чланови Друштва организују радионице, јавна читања и друге програме који повезују аутора и читаоца, а као суоснивач међународне Књижевне колоније у Сићеву доприносе повезивању домаћих и страних аутора.

Удружење Nišville фондација организатор је “Nišville” џезфестивала, једног од најзначајнијих џез фестивала у југоисточној Европи и препознатљивог културног бренда града Ниша. Фестивал се традиционално одржава сваког августа на платоу Нишке тврђаве и окупља врхунске домаће и светске музичаре, као и велики број посетилаца из земље и иностранства. Поред главног фестивалског програма, Nišville обухвата и бројне бесплатне сцене и пратеће програме који се реализују у различитим деловима града, чиме се културни садржаји приближавају широј публици.
Програм фестивала обухвата различите музичке правце – од традиционалног џеза до савремених фузија са етно, блуз, фанк и world music изразом. Поред концертних наступа, фестивал укључује радионице, мастер класове, изложбе, филмске пројекције и друге едукативне и пратеће програме, који подстичу размену знања, уметничку сарадњу и професионално умрежавање музичара и културних радника.
Кроз своје активности Nišville доприноси развоју музичке сцене, подршци младим уметницима и промоцији интеркултуралног дијалога, као и међународној видљивости града Ниша као значајног центра савремене музике и културних догађаја.

Удружење камерни оркестар „Импресија” је музичко удружење из Ниша које је основано **2015. године** са циљем да промовише квалитетну музику и обогати културни живот града. Оркестар окупља професионалне музичаре и младе уметнике који се баве извођењем различитих музичких жанрова – од класичне музике до поп и евергрин композиција.
Бави се **организовањем концерата и музичких догађаја**, на којима често наступају познати певачи и музичари из Србије и региона. Концерти које организују често имају и

хуманитарни карактер, па се на тај начин музиком помаже људима којима је помоћ потребна.
Године **2018.** удружење је покренуло **Евергрин фестивал**, музичку манифестацију посвећену безвременим хитовима и квалитетној забавној музици. Фестивал се одржава на **Летњој позорници у Нишкој тврђави**, а траје неколико дана и окупља бројне познате извођаче. Циљ фестивала је да се **сачува и промовише евергрин музика** – песме које су популарне деценијама и које слушају различите генерације. На фестивалу наступају познати извођачи уз пратњу оркестра „Импресија", што значајно доприноси културном животу града Ниша.

Удружење „HAMMER" пијанистички фестивал организује **Hammer Piano Festival Ниш**, међународни фестивал пијанизма који афирмише класичну музику и савремене интерпретативне праксе. Поред концертног програма, фестивал обухвата мајсторске курсеве и едукативне садржаје, пружајући подршку младим уметницима и доприносећи развоју музичке сцене у Нишу.

Удружење CONSTANTINUS делује у области музичке уметности кроз извођаштво, продукцију и едукацију. У оквиру удружења функционишу ансамбли и едукативни програми, а организатор је и међународног фестивала музике CONSTANTINUS, значајног догађаја у културном календару Ниша који афирмише класичну, камерну и савремену музику. Фестивал окупља врхунске домаће и међународне музичке уметнике, промовише најперспективније младе извођаче и доприноси развоју културног живота и културног туризма града.

Омладинска филхармонија „Naissus" је омладински оркестар града Ниша који окупља талентоване младе музичаре из Ниша и ширег региона, пружајући им прилику за професионално усавршавање, стицање оркестарског искуства и уметничку афирмацију. Деловањем оркестра подстиче се развој класичне и савремене музичке сцене, као и активно укључивање младих у културни живот града. У сарадњи са Градом Нишем и институцијама културе реализују се бројни програми и пројекти, укључујући свечане и тематске концерте, учешће у градским манифестацијама, као и едукативне активности усмерене на подршку младим музичарима и развој публике.
Посебно место у њиховом програму имају концерти на отвореном, међу којима се издваја концерт „Музиком за љубав и мир у свету" који се традиционално одржава у Меморијални парк „Бубањ", као и годишњи концерт оперске музике у Нишу који окупља истакнуте оперске солисте и публици представља најпознатија дела светског оперског репертоара. Кроз овакве програме Омладинска филхармонија „Naissus" значајно доприноси развоју музичке културе, подршци младим уметницима и јачању културног идентитета Ниша као важног музичког центра у региону.

Нишки камерни хор представља професионални вокални ансамбл посвећен извођењу класичне, духовне и савремене музике. Хор организује концерте, учествује на фестивалима и образовним програмима, афирмишући високе стандарде вокалне уметности и промовишући културни живот Ниша и региона.

Нишка црквена певачка дружина и ансамбл „Бранко" негују духовну и црквену музику кроз концерте, литургијска извођења и сценске програме. Ансамбл подстиче едукацију младих певача и очување музичке традиције, доприносећи културном идентитету и духовном наслеђу града.

Удружење за неговање традиције „Via Antica” из Ниша је културно-историјско удружење посвећено очувању, неговању и презентацији културног наслеђа, старина и традиције кроз разноврсне програме, манифестације и едукативне активности. У свом раду посебно се истиче организацијом међународних сајмова колекционарства, антиквитета и нумизматике, на којима се представљају старе књиге, филателистички материјал, предмети из прошлости и други ретки експонати, подстичући размену знања и интересовања међу љубитељима културне баштине. Удружење је оснивач Међународног римског фестивала „Константин Велики” посвећеног очувању и промоцији античког наслеђа некадашњег Наисуса који доприноси развоју културног туризма и јачању културног идентитета. Удружење је активно и у оквиру Међународног сајма колекционарства, антиквитета и нумизматике који организује Јужни дигитални хаб.

Удружење за неговање традиције „Вишња” је организација основана 2015. године у Нишу, посвећена очувању и промоцији старих заната, домаће производње и културног наслеђа југа Србије. Удружење окупља занатлије, произвођаче и љубитеље традиције, организује манифестације као што су *Ајваријада* и *Салчићијада*, базаре рукотворина, тематске радионице за децу и одрасле и едукативне програме о традиционалним техникама и старим занатима, подстичући креативност и очување аутентичних вредности. Кроз своје активности „Вишња” доприноси очувању националног идентитета, развоју локалне производње и ширењу знања о традицији и култури.

КУД „Абрашевић”, основан 1905. године, једно је од најстаријих културно-уметничких друштава у Србији. Друштво негује изворно народно стваралаштво кроз музичку и фолклорну секцију, укључујући четири ансамбла (концертни, припремни, ветерански и дечји), као и Народни оркестар – Ниш са гудачком, дувачком и ритам секцијом. Посебан акценат је на едукацији и уметничком развоју чланова кроз семинаре, пробе и радионице.

Удружење стваралаца Ниша „Цар Константин” основано је 2011. године и окупља уметнике различитих области са циљем афирмације стваралаштва и културног дијалога. Удружење организује изложбе, трибине и јавне програме, подстиче креативност и доприноси развоју културне сцене Ниша и укључивању локалне заједнице у уметничке активности. Покрећу различите грађанске иницијативе које доприносе јачању локалног идентитета. У свом раду посебну пажњу посвећују култури сећања, залажу се за очување ликова и дела знаменитих личности града Ниша.

Друштво архитеката Ниша је струковно удружење архитеката са дугом традицијом, основано 1891. године. Делује у области архитектуре, урбанизма и заштите градитељског наслеђа, организујући изложбе, трибине, конкурсе и стручне догађаје који афирмишу архитектонску професију и подстичу дијалог између стручњака и јавности. Удружење такође подржава студенте архитектуре и омогућава им укључивање у едукативне програме и изложбене активности, доприносећи развоју културне и урбане сцене Ниша.

Удружење КОМ 018 је организација која се бави оснаживањем младих и промоцијом савремене урбане културе у Нишу. Један од најзначајнијих пројеката удружења је **фестивал „Дођи на Амфи“**, посвећен уличној и хип-хоп култури. Фестивал се одржава на амфитеатру на нишавском кеју и обухвата наступе музичара, графити уметност, плес (breakdance и hip-hop dance), freestyle battle и такмичења у баскету 1 на 1. Циљ фестивала је да пружи младим уметницима простор за изражавање, умрежавање и промоцију, као и да публици приближи савремену урбану културу. Фестивал окупља

учеснике из Ниша, Србије и региона, доприносећи видљивости града на међународној урбаној сцени.

Центар за девојке Ниш је организација цивилног друштва основана 1998. године са циљем оснаживања деце, девојака и жена кроз подршку, едукацију, активизам и креативност.
Центар реализује бројне програме и активности, укључујући едукативне радионице за средњошколке о темама као што су превенција насиља, економско оснаживање, здравље и сексуалност, SOS телефон за подршку жртвама насиља, дневни центар за децу у ризику, те организовање ArtFemine фестивала, феминистичко-активистичког позоришта и других културних и друштвених догађаја.
Центар такође служи као сигуран простор за дијалог, умрежавање и јавне иницијативе које подржавају родну равноправност и укључивање младих у културни и друштвени живот града.

Градска организација пензионера Ниш основана је 2015. године у Нишу, са основним задацима: развијање и унапређење социјално-хуманитарног рада, општедруштвеног положаја, културно-забавног и спортско-рекреативног живота пензионера. Партнер Града Ниша у организацијама „Сајма за пензионере", који се традиционално организују у Нишу. Носилац пројекта „Сениор картице" који обухвата преко стотину давалаца робе и услуга са попустом за пензионере, и које користи преко 12.000 активних чланова Градске организације. Покретач дневног клуба за пензионере, великог броја едукативних радионица, те многобројних културних дешавања.

Покрет трећег доба Ниша основан је 2011. године у Нишу, са циљевима: развој и унапређење спорта, здравља, образовања и културе људи трећег доба. Покрет представља и заступа све особе старије од 60 година, без обзира да ли су пензионери или нису. Самостално и заједно са Градском организацијом пензионера Ниш организовао је 18 Олимпијада спорта здравља и културе трећег доба. Организатор је Ликовне колоније трећег доба, Балканског фестивала хумора и стрипа, ликовних изложби, изложби карикатура, смотри хорова итд.

Удружење Македонаца „Вардар" Ниш је културно и друштвено удружење које окупља припаднике македонске заједнице у Нишу са циљем очувања и неговања македонског језика, традиције и обичаја. Кроз организацију културних вечери, хуманитарних акција и различитих друштвених догађаја, удружење ствара простор за сарадњу између македонског и српског народа, негујући заједништво, солидарност и поштовање традиције у савременом друштву. Због свог дугогодишњег доприноса културној сарадњи, међукултурном дијалогу и хуманитарном раду у локалној заједници, удружењу је у 2026. години додељена **Награда „11. јануар"**, највише признање Града Ниша.

Ниш има бројна удружења која кроз музичке и фолклорне програме, радионице, ревије и друге креативне активности доприносе културном животу града и повезују уметнике са локалном заједницом (нпр. „ЛС ПЕПИНО", Музичко огледало, „Balkanrock", удружење љубитеља стрипа „Бранко Плавшић", „Ордо дракоНиш", „Наиса", Музичка радионица и хор „Чаробна нота" и др.). Поред тога, град је домаћин гастро фестивала као што су **Дани бурека** – традиционална манифестација посвећена најпознатијем нишком специјалитету, са презентацијама и такмичењима мајстора бурека и **Фестивал занатског пива „Дани пива"** – фестивал који окупља мини и микропиваре са пратећим музичким и гастро програмом, који промовишу локалне специјалитете и креативност у гастрономији.

САРАДЊА

Представници установа културе истакли су да међусобна сарадња постоји и да је углавном добра, нарочито у практичним аспектима, као што су размена опреме и уступање простора. Иако је ова сарадња тренутно најчешће техничког карактера, она представља стабилну основу на којој се може развијати интензивнија програмска координација и партнерство.
Сличан образац уочен је и у сарадњи са удружењима грађана у култури (просечна оцена 3,02) и културно-уметничким друштвима (2,88), која често користе просторе установа културе, пре свега Нишког културног центра и Народног позоришта Ниш, за реализацију својих програма. Ово указује на постојање већ постојеће инфраструктурне подршке и потенцијала за ширење програмске сарадње. Представници удружења грађана наглашавају да постоји прилика за веће укључивање у заједничке програме и за развој иновативних пројеката, што би допринело још динамичнијој и разноврснијој културној сцени града.
Представници културно-уметничких друштава посебно истичу потребу за већом међусобном координацијом и умрежавањем, што представља потенцијал за унапређење флексибилнијег планирања и боље размене информација. Постоји могућност успостављања механизама који би омогућили усклађивање наступа, заједничко планирање активности и подстицање заједничких програма, чиме би се још више оснажила културна сцена у Нишу.
Поред тога, поједина удружења која се баве савременим стваралаштвом већ показују висок степен организационе самосталности. Овај развојни потенцијал може се даље унапредити кроз системски оквир који подстиче шире умрежавање, програмску сарадњу и размену искуства, чиме би се обезбедила још иновативнија и богатија културна понуда за грађане и посетиоце Ниша.

Када је реч о међусекторској сарадњи, запослени у установама културе највише су оценили сарадњу са основним и средњим школама (средње оцене 3,63 и 3,51), као и са уметницима и стручњацима у култури (3,49). Ово указује на постојећу солидну основу за развој партнерства у области едукативних и културних програма. Сарадња са предшколским установама оцењена је 3,27, што показује да она постоји и да има потенцијал за додатни развој, нарочито у контексту програма намењених најмлађима. Током консултативног процеса наглашено је да ова сарадња често зависи од личних контаката и ентузијазма запослених у култури и образовању, што указује на могућност систематског јачања ових веза.

Сарадња са спонзорима и донаторима (2,38), омладинским организацијама (2,74), удружењима пензионера (2,40) и удружењима особа са инвалидитетом (2,73) тренутно је слабије развијена, али представља важну могућност за интензивирање партнерстава. Представници омладинских организација истакли су свој потенцијал у реализацији и промоцији културних програма намењених деци, тинејџерима и младима, што може бити значајан допринос динамичности и инклузивности културне сцене града. Посебно је значајна сарадња са удружењима особа са инвалидитетом, која пружа потенцијал за унапређење доступности и разноврсности културне понуде. Насупрот томе, сарадња са Туристичком организацијом је оцењена умерено (3,27), а са медијима релативно добро (3,80), што указује на основу за јачање међусекторског умрежавања и заједничке промоције културних активности.

Сарадња са специјализованим образовним институцијама за област уметности, као што су Уметничка школа, Музичка школа и Факултет уметности (средње оцене 3,02; 3,10; 3,31), као и са установама културе које припадају ресору образовања, Студентским културним центром (2,95) и Универзитетском библиотеком (2,69), тренутно није у потпуности искоришћена, имајући у виду њихове капацитете и улогу у културном

систему града. Ипак, постоје добре праксе које могу послужити као модел за ширење сарадње: Музичка школа остварује редовну сарадњу са Нишким симфонијским оркестром, а ученици Уметничке школе учествују у изради плаката за фестивале и манифестације (Табела 4).

Табела 4. Оцена сарадње установа културе од стране запослених са актерима на локалном нивоу

Актери на локалном нивоу	Средња оцена
Предшколске установе	3,27
Основне школе	3,63
Средње школе	3,51
Уметничка школа	3,20
КУД-ови	2,88
Омладинске организације	2,74
Музичка школа	3,10
Удружења грађана у култури	3,02
Градска управа	3,23
Туристичка организација Ниша	3,27
Медији	3,80
Градске општине и месне заједнице	3,26
Приватни предузетници у области културних и креативних делатности	2,76
Факултет уметности	3,31
Спонзори/донатори	2,38
Удружења пензионера	2,40
Удружења за унапређење положаја особа са инвалидитетом	2,73
Уметници и стручњаци у култури	3,49
Ромске организације	2,32
Приватне школице (глума, плес...)	2,63
Верске заједнице	2,45
Студентски културни центар	2,95
Универзитетска библиотека „Никола Тесла”	2,69

Извор: Упитник за запослене у јавним установама културе у Нишу

Све наведено указује на снажан потенцијал за развој интегрисане, међусекторске културне мреже у Нишу, у којој се подстиче програмска сарадња, инклузивност, умрежавање и размена искуства, доприносећи богатијој и разноврснијој културној понуди за све грађане.

ФИНАНСИРАЊЕ ПРОГРАМА И ПРОЈЕКАТА

Буџет за културу града Ниша бележи стабилан раст у посматраном периоду, што указује на континуирано јачање институционалне подршке културном сектору.
У 2024. години за културу је издвојено 1.114.825.020,00 РСД, што је износило 6,9% укупног градског буџета. У 2025. години средства су повећана на 1.338.160.500,00 РСД, односно 7,7% буџета, док је за 2026. годину планирано да издвајања достигну 1.624.868.848,00 РСД, што чини 7,6% укупног градског буџета (Графикон 3).

Графикон 3. Номинално издвајање за културу из буџета града Ниша, 2024–2026.

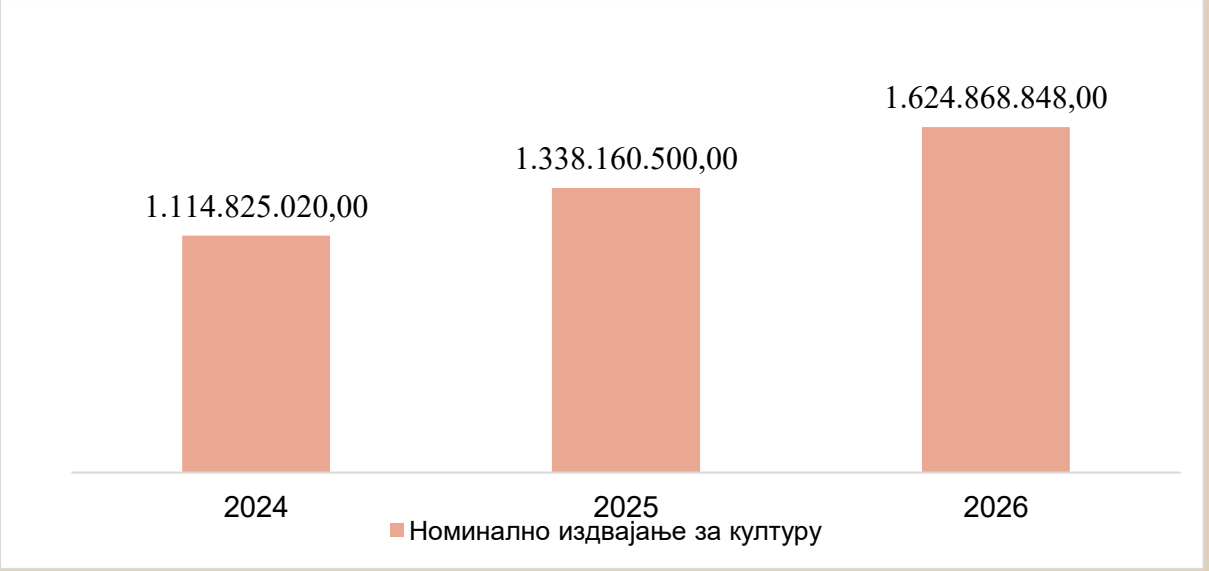

Извор: Одлуке о буџету града Ниша за 2024, 2025. и 2026. годину

Посматрано у трогодишњем периоду (2024–2026), у просеку се за област културе издваја 7,4% буџета града, што указује на стабилну буџетску политику и препознавање културе као важног сегмента локалног развоја (Графикон 4).
Иако је у 2026. години забележено минимално смањење процентуалног учешћа културе у укупном буџету (за 0,1%), ***номинални износ средстава бележи значајан раст од 286.708.348,00 РСД, односно 21,43% у односу на претходну годину.*** Овај тренд указује на стратешку оријентацију града ка даљем развоју културног сектора и унапређењу културног живота. Повећана буџетска средства омогућавају проширење подршке културним институцијама, независној културној сцени, уметничким удружењима и програмима намењеним грађанима, са циљем унапређења доступности, квалитета и разноврсности културних садржаја.

Графикон 4. Процентуално издвајање за културу из буџета града Ниша, 2024–2026.

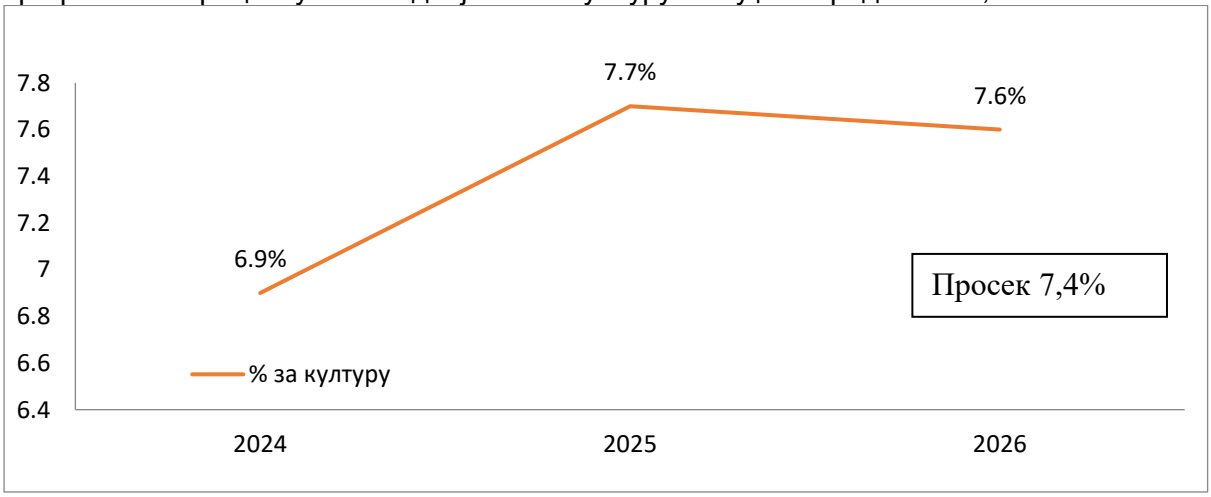

Извор: Одлуке о буџету града Ниша за 2024, 2025. и 2026. годину

Позитиван тренд улагања видљив је и кроз издвајања по глави становника, која су у 2025. години износила 5.363,35 РСД, док је за 2026. годину планирано повећање на 6.512,47 РСД.

Из буџета за културу Града финансира се рад установа културе, обухватајући плате, текуће трошкове и програмске активности десет установа, као и рад удружења грађана

у култури. За програмске активности установа културе у 2025. години издвојено је 17,3% укупног буџета за културу, што је изнад просека у односу на друге јединице локалне самоуправе, и показује посвећеност града јачању културних садржаја.
Финансирање програма и пројеката запослени у установама културе оценили су просечном оценом 3,03 (од максималних 5,00), што указује на постојећу солидну основу за реализацију активности, уз могућност додатног унапређења. Међу анкетираним запосленима, 26% је као један од основних изазова навело потребу за додатним средствима за програме, што представља потенцијал за даљи раст и подршку квалитету културних садржаја.
Посебан аспект у функционисању установа културе представља промена у систему управљања сопственим приходима, која је уведена 2016. године пребацивањем подрачуна на рачун Градске управе. Према мишљењу 44,8% анкетираних запослених, овај модел представља изазов у раду установа, јер утиче на флексибилност у реализацији пројеката. Иако је одлука донета у складу са Упутством Министарства финансија и Законом о буџетском систему, учесници консултативног процеса препознају простор за унапређење начина управљања средствима, како би се додатно олакшала ефикасна реализација програма и јачање капацитета установа културе.

Када је реч о другим изворима финансирања, 15,8% анкетираних запослених истиче њихову важност као један од три најзначајнија приоритета, што указује на свест о потенцијалу иновативних извора за додатну подршку култури. Тренутно стање у области иновативних извора финансирања оцењено је средњом оценом 2,68 (од максималних 5,00), што показује могућност за даљи развој и јачање овог сегмента.
Установе културе и удружења грађана у култури најчешће аплицирају на конкурсима Министарства културе. Током 2024. године на овим конкурсима учествовало је 48 актера (установа и удружења), са укупно 90 поднетих пројеката. Подржана су 44 пројекта, што представља стопу пролазности од 44,4%. Учесници консултативног процеса наглашавају да су пројекти са којима конкуришу квалитетни и иновативни.
Учесници такође указују на потребу за бољом видљивошћу локалног културног контекста код чланова стручних комисија Министарства културе, што би додатно ојачало шансе за одобравање пројеката. Укупно одобрена средства на конкурсима Министарства културе у 2024. години износила су 28.075.000 РСД. Највећи број пријављених и подржаних пројеката имали су: Завод за заштиту споменика културе (осам пријављених, четири подржана), Галерија савремене ликовне уметности (четири пријављена, четири подржана), Студентски културни центар (шест пријављених, четири подржана) и **Удружење Nišville фондација** (четири пријављена, три подржана пројекта).

Градска управа града Ниша учествује на конкурсима националних министарстава, па треба поменути пројекат на конкурсу Министарства културе **„Градови у фокусу" у 2023. години**, који је намењен реконструкцији летње позорнице у Нишкој Бањи.
Поред учешћа на националним конкурсима, Градска управа, установе културе и удружења грађана активно се укључују и у међународне пројекте, посебно кроз програме прекограничне сарадње, чиме се јача видљивост Ниша и његовог културног потенцијала на регионалном и међународном нивоу.
Пројекат „Tabula Peutingeriana" је културно-урбани пројекат који се реализује у Нишу и околним општинама у оквиру заједничке иницијативе за активну заштиту културног наслеђа. Пројекат се спроводи у партнерству Града Ниша, општина Сврљиг, Мерошина, Гаџин Хан и Регионалне развојне агенције „Југ", уз финансијску подршку Европске уније кроз програм EU PRO Plus (вредност пројекта је приближно 1.476.232,71 евра).
Овај пројекат носи име по *Tabula Peutingeriana*, историјској римској мапи која приказује саобраћајну мрежу Римског царства и на којој се Ниш (тада *Naisus*) појављује као важна тачка у античком путном систему. Та мапа, сачувана до данас у облику средњовековне копије, служила је као инспирација за пројекат.

Пројекат „Tabula Peutingeriana" представља интегрисани приступ ревитализацији културно-историјског наслеђа, повезивању римских и средњовековних културних рута са савременим културним активностима, и стварању нових садржаја који доприносе развоју културе, туризма и локалног идентитета.
У оквиру пројекта предвиђено је:

- ревитализација урбаног подручја, са фокусом на Нишку тврђаву као потенцијални центар уметности, креативних индустрија и културних догађаја;
- обнова и активирање простора унутар тврђаве, укључујући уметничке атељее и „казамате";
- промоција културног наслеђа и развој културне руте „Via Peutingeriana", која повезује историјске и културне локације у Нишу и партнерским општинама (Сврљиг, Мерошина и Гаџин Хан);
- постављање информативних пунктова и територијални маркетинг за промоцију културе и туризма.

Подршка ванинституционалној сцени

Када је реч о финансијској подршци ванинституционалној културној сцени, Град Ниш расписује Конкурс за (су)финансирање пројеката у култури.
Конкурс је усклађен са Уредбом о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС", бр. 105/16 и 112/17), као и Одлуком о манифестацијама, програмима и пројектима у области културе града Ниша („Сл. лист града Ниша", бр. 148/24).
На конкурс се могу јавити установе, удружења и појединци чији оснивач није Град Ниш и чије је седиште или пребивалиште на територији града, што омогућава широком спектру културних актера да остваре своје пројекте. Комисију за избор пројеката чине представници Градске управе за локални економски развој, као и стручњаци и уметници из Ниша, што гарантује стручну, локално засновану и транспарентну процену пријављених иницијатива.
Улагања у програме ванинституционалне културне сцене бележе значајан раст у посматраном периоду.
За Конкурс за (су)финансирање пројеката у култури у Ниш у 2024. години издвојено је 5.600.000,00 РСД, док је у 2025. години овај износ значајно повећан на 77.810.000,00 РСД. За 2026. годину планирано је додатно повећање на 126.400.000,00 РСД.

У односу на 2025. годину, средства за конкурс у 2026. години увећана су за 48.590.000,00 РСД, односно за око 62,5%, што представља значајно јачање финансијске подршке културним програмима који се реализују изван институционалног система. Овако изражен раст издвајања указује на јасно опредељење града да оснажи независну културну сцену, подржи рад уметничких удружења, организација и појединаца и подстакне развој разноврсних културних програма доступних широј јавности.

На Конкурсу у 2024. години подржано је 39 пројеката са просечним износом од 82.352,94 РСД по пројекту.
У 2025. години на Конкурсу је подржан укупно 51 пројекат. Међу њима, два велика музичка фестивала (од којих је један од посебног значаја за град), добила су значајан део средстава (78,4%), што одражава стратешку подршку програмима високог културног и туристичког значаја за Ниш. За преосталих 49 пројеката, просечан износ по пројекту износио је 343.061,22 РСД, без средстава намењених фестивалима.
Током консултативног процеса учесници су нагласили да ова структура расподеле средстава пружа могућност за развој крупних и препознатљивих програма, али и указују на простор за унапређење како би се обезбедила већа предвидивост и равномернија подршка различитим сегментима културне сцене. Наведени подаци показују да је, упркос значајном повећању укупних издвајања, могуће додатно уредити моделе

расподеле средстава како би конкурси били још приступачнији и транспарентнији за све актере културне сцене.

Поред Конкурса за (су)финансирање пројеката у култури, Град Ниш од 2019. године расписује и Конкурс за (су)финансирање пројеката мобилности субјеката у култури, који је усклађен са Уредбом о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС”, бр. 105/16 и 112/17), као и Одлуком о манифестацијама, програмима и пројектима у области културе града Ниша („Сл. лист града Ниша”, бр. 148/24).
Планирана средства за овај конкурс износе 1.000.000,00 РСД годишње, а у 2024. и 2025. години подржано је по седам пројеката.
Град Ниш је једина локална самоуправа у Србији која расписује Конкурс за (су)финансирање пројеката мобилности субјеката у култури, чиме показује да системски подржава културне актере у промоцији културе града и шире, како у земљи тако и у свету.

Градска управа Ниш од 2012. године системски обезбеђује средства за уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, као и доприноса за здравствено осигурање, за лица која су стекла статус самосталних уметника или обављају другу делатност у области културе. Ова подршка регулисана је Одлуком о плаћању доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и доприноса за здравствено осигурање за лица која самостално обављају уметничку или другу делатност у виду занимања у области културе („Сл. лист града Ниша”, бр. 68/12 и 138/17) и усклађена је са чл. 70 Закона о култури.
Средства се тренутно обезбеђују за 15 уметника, а укупна издвојена средства показују континуирано повећање: у 2024. години износила су 2.188.493,00 РСД, у 2025. години 2.836.953,00 РСД, док је за 2026. годину планирано 3.800.000,00 РСД. Оваквим мерама Ниш показује посвећеност стваралоцима, омогућавајући им сигурност у раду и подстицање културног стваралаштва као важног дела развоја града.

Средства опредељена за све наведене конкурсе, као и за уплату доприноса за самосталне уметнике и стручњаке у култури, значајно су повећана током последње три године. У процентуалном учешћу у укупном буџету за културу, издвајања су са 0,8% у 2024. години повећана на 6,1% у 2025. години, док је за 2026. годину планирано 8,1%, што је изнад просека у односу на друге јединице локалне самоуправе (Графикон 5).
Овај тренд показује јасну стратешку посвећеност Града Ниша развоју културне сцене и подршци како институционалним тако и ванинституционалним актерима културе.

Графикон 5. Процентуално издвајање за подршку ванинституционалној сцени 2024–2026.

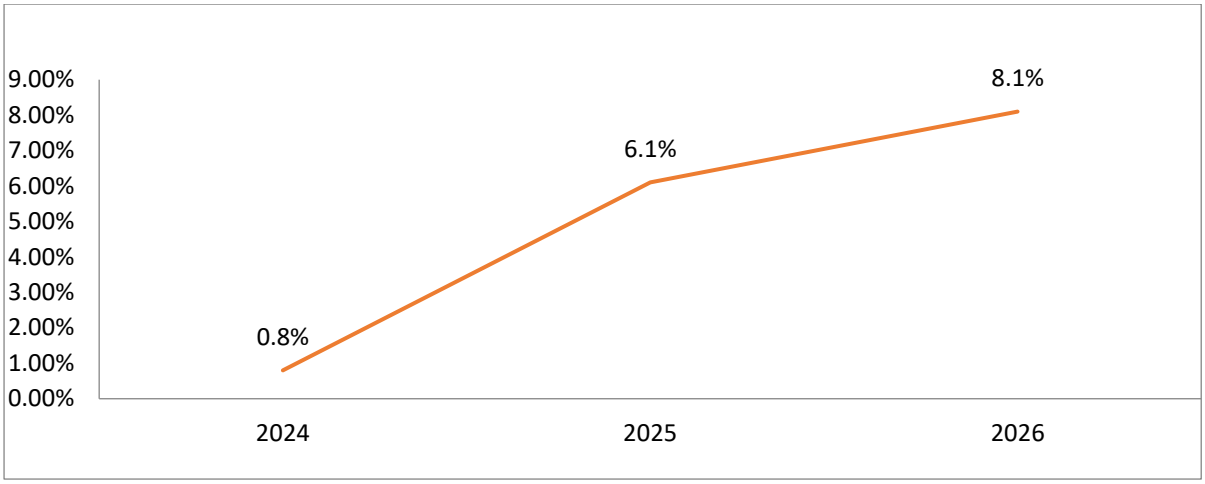

Извор: Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт

Градске општине на територији града Ниша активно доприносе развоју културе кроз финансирање програма намењеним удружењима грађана. У 2025. години, градске општине Палилула и Пантелеј расписале су конкурсе за подршку културним пројектима: Конкурс за доделу средстава из буџета Градске општине Палилула за пројекте од значаја за општину и Конкурс за суфинансирање/финансирање програма/пројеката удружења у области културе и историјског наслеђа (Пантелеј). Преостале три градске општине – Медијана, Нишка Бања и Црвени Крст – такође су расписивале конкурсе за удружења грађана, укључујући пројекте у области културе (Табела 5).
Чланови комисија за избор пројеката на конкурсима били су првенствено представници градских општина, а средства у распону од 2.000.000,00 до 6.000.000,00 РСД омогућила су значајну подршку културним иницијативама. Истовремено, препознаје се потреба да сви конкурси буду усклађени са важећом регулативом, као предуслов за још боље остваривање стратешких циљева града у области културе и подстицање равномерног и транспарентног приступа финансирању културних пројеката.

Табела 5. Подршка ванинституционалној сцени у 2025. години – Градска управа Ниш и градске општине

Територија	Подршка ванинституционалној сцени – 2025. година
Градска управа Ниш	Конкурс за (су)финансирање пројеката у култури Конкурс за (су)финансирање пројеката мобилности субјеката у култури Уплата доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и доприноса за здравствено осигурање за лице које је стекло статус лица које самостално обавља уметничку или другу делатност у области културе
Градска општина Палилула	Конкурс за доделу средстава за пројекте из области културе који су од значаја за Градску општину Палилула
Градска општина Црвени Крст	Конкурс за суфинансирање програма/пројеката удружења грађана и невладиних организација
Градска општина Медијана	Конкурс за подношење предлога пројеката из области спорта, безбедности у локалној заједници, заштите животне средине, туризма и културе
	Конкурс за суфинансирање/финансирање програма/пројекта удружења у области културе и историјског наслеђа

Градска општина Пантелеј	
Градска општина Нишка Бања	Конкурс за суфинансирање/финансирање програма/пројеката удружења грађана и невладиних организација

Извор: Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт, градске општине Палилула, Црвени Крст, Медијана, Пантелеј и Нишка Бања

ИНФРАСТРУКТУРА

На територији града Ниша постоји развијена инфраструктура у области културе, која обухвата јавне установе културе и друге просторе погодне за организацију културних догађаја. Већина јавних установа културе налази се у централном делу града, док су изузеци Нишки културни центар и Дечији културно-рекреативни центар, који пружају могућност за проширење културних активности и ван центра. Током консултативног процеса, као област за унапређење препозната је локација Нишког културног центра, која утиче на приступ и посећеност програма, што указује на потенцијал за даљи развој и побољшање доступности културних садржаја.

Поједини објекти јавних установа културе у Нишу заштићени су као споменици културе, укључујући Народно позориште Ниш, Нишки симфонијски оркестар, Историјски архив Ниш, управну зграду и одељење за одрасле Народне библиотеке „Стеван Сремац”, управну зграду Народног музеја Ниш, све објекте Галерије савремене ликовне уметности и Завод за заштиту споменика културе Ниш. Такође, одређени објекти налазе се под претходном заштитом, као што су Археолошка поставка и Галерија „Синагога” Народног музеја Ниш.

Неке установе, попут Народног музеја Ниш, Галерије савремене ликовне уметности и Народне библиотеке „Стеван Сремац”, тренутно обављају делатност у више разуђених простора. Иако ово представља изазов за кохерентно коришћење фондова и представљање програма, истовремено указује на потенцијал за развој и унапређење инфраструктуре. Народни музеј Ниш и Галерија савремене ликовне уметности до сада нису имали адекватан простор за сталну поставку, док Народна библиотека „Стеван Сремац” располаже објектом од око 1.500 м², што је знатно испод стандарда прописаних Правилником о Националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности („Службени гласник РС”, бр. 39/2013). Ова ситуација представља могућност за будућа улагања која ће омогућити бољи смештај фондова, савремене читаонице и пружање дигиталних сервиса, чиме ће се још више унапредити културни потенцијал града.

Објекти јавних установа културе у Нишу захтевају хитну реконструкцију и адаптацију како би се обезбедили бољи услови за чување фондова и реализовање програма. Поред тога, поједине установе културе немају адекватне депое, као што су Народни музеј Ниш, Народно позориште Ниш, Позориште лутака Ниш, Историјски архив Ниш, Галерија савремене ликовне уметности и Завод за заштиту споменика културе (депои археолошких налаза за Нишавски округ). Ово представља изазов за чување фондова и опреме, али истовремено указује на потенцијал за унапређење инфраструктуре и модернизацију услова рада у установама културе.

Такође, већина објеката није у потпуности приступачна особама са инвалидитетом, што је препознато као важан приоритет за будуће интервенције. Анкетирани грађани и запослени истичу да је прилагођавање објеката особама са инвалидитетом значајан корак ка већој инклузивности и омогућавању свима да пуноправно учествују у културном животу града – 33,3% грађана и 17,3% запослених сматрају овај приоритет важним за развој културне инфраструктуре.

Запослени су просторе за рад оценили просечном оценом 3,12, при чему 61,4% сматра да је улагање у културу важан приоритет. Инфраструктура је код грађана оцењена

оценом 2,34, док су запослени дали мало нижу оцену – 2,17. Капацитете за програме запослени су оценили са 3,17, што указује на могућност унапређења услова за реализацију активности.

Опрема је препозната као значајан елемент за квалитет рада установа културе. Запослени су је оценили оценом 3,43, а 42,7% запослених и 60% анкетираних грађана истиче набавку опреме као један од приоритета. Ово показује јасан потенцијал за унапређење услова рада, бољу реализацију програма и повећање приступачности културних садржаја публици.

У руралним подручјима града инфраструктура културе је делимично застарела, нарочито некадашњи домови културе, а у неким случајевима постоје и правно-имовински изазови који отежавају њихово редовно функционисање. Ипак, поједини објекти су већ реновирани и имају потенцијал да се активирају за културне програме. Ови простори могу бити коришћени како од стране сеоских и градских удружења, тако и за програме јавних установа културе, што пружа прилику за оживљавање културног живота ван центра града – мишљење које дели 38% грађана и 36,4% запослених.

На територији градских општина постоји потенцијал за постављање летњих позорница, што би омогућило организацију културних програма на отвореном. За Нишку Бању већ су обезбеђена средства кроз програм Министарства културе „Градови у фокусу", а сличне могућности постоје и у општинама Црвени Крст, Пантелеј и Палилула, чиме би се проширила доступност културних садржаја и омогућило одржавање програма јавних установа и удружења током летњег периода.

Проблеми са просторима нису ограничени само на јавне установе културе. Многа удружења навела су да немају адекватне просторе за рад, а нека од њих користе изнајмљене просторе, што представља додатни финансијски изазов и ограничава могућност редовног и квалитетног рада. Слично важи и за поједине уметнике, због чега је током консултативног процеса истакнута потреба за студијима и атељеима за стварање и реализацију програма – ову потребу је изразило 42,7% анкетираних грађана и 21,8% запослених.

Сви актери културног живота – запослени у установама, удружења и грађани – истичу и потребу за новим, савременим објектом, посебно концертном двораном, коју сматра приоритетом 44,4% грађана и 41,8% запослених. Реализација овог пројекта омогућила би одржавање музичких програма, фестивала и већих културних догађаја, уз квалитетније повезивање са публиком и додатно афирмисање Ниша као значајног центра културе.

Поред јавних установа културе, на територији Ниша налазе се и споменици културе који нису у власништву града или не функционишу у оквиру система јавних установа, што у одређеној мери утиче на приступ очувању и презентацији овог културног наслеђа. Поједини локалитети имају сложене правно-имовинске односе, као што су Тврђава и комплекс некадашње фабрике „Вулкан", док се одређене ранохришћанске гробнице налазе у приватном власништву. Оваква ситуација захтева јачање сарадње између надлежних институција, власника и стручних служби, у циљу очувања, одрживог управљања и адекватне презентације културног наслеђа.

Истовремено, поједини локалитети у Нишу пружају значајан потенцијал за развој културних, уметничких и туристичких садржаја у складу са конзерваторским условима. Старо гробље, „Горица", Јеврејско гробље, Старо гробље "Пантелеј", Апсана и делови бедема Тврђаве захтевају додатна истраживања, уређење и конзервацију, што представља прилику за стварање нових програма и активности који би обогатили културну понуду града. Имајући у виду да на територији града Ниша до сада нису спроведена систематска рекогносцирања, препоручује се свеобухватно истраживање и евидентирање културног наслеђа као основа за планирање мера заштите и његову квалитетну презентацију, чиме се граду отвара простор за јачање културног идентитета и привлачење посетилаца.

Пажњу је потребно посветити и очувању амбијенталних вредности градског језгра, имајући у виду утицај визуелне сигнализације и рекламирања, као и стање фасада у центру Ниша и на појединим објектима у Нишкој Бањи. У том контексту, Скупштина града

Ниша донела је Одлуку о одржавању зграда и спољног изгледа зграда, условима, начину и критеријумима суфинансирања обнове фасада на подручју града Ниша („Сл. лист града Ниша", бр. 152/25), којом је предвиђено суфинансирање радова у висини до 90%, што представља значајан корак ка унапређењу визуелног идентитета и очувању културно-историјског амбијента.

Током консултативног процеса указано је и на потребу за израдом додатних студија заштите и прецизнијим урбанистичко-конзерваторским смерницама, како би се поједине просторно-историјске целине систематски очувале и уредиле у складу са режимима заштите. Уз пажљиво планирање и поштовање конзерваторских услова, ови простори могу бити функционално активирани за различите културне садржаје, чиме би се истовремено допринело њиховом очувању, унапређењу квалитета јавног простора и већој доступности културних садржаја грађанима и посетиоцима.

ПРОГРАМИ И ПУБЛИКА

Истраживање међу грађанима Ниша показало је да је 14,9% грађана (веома) задовољно културном понудом у граду, док највећи проценат (47,8%) истиче да постоји простор да културна понуда буде још богатија и савременија. Наведени подаци указују на стабилну основу на којој је могуће даље унапређивати квалитет и разноврсност садржаја.

Према мишљењу грађана, програмски садржаји се у највећој мери доживљавају као повремено занимљиви, док део испитаника указује на потребу за већом иновативношћу и динамичнијим програмским концептима. Овакви ставови представљају јасан смер за даљи развој културне политике, пре свега у правцу унапређења разноврсности, увођења савремених формата и оснаживања нових програмских приступа.

Истраживање такође показује да највећи број грађана културне програме посећује једном до два пута годишње, док су као најчешћи разлози за ређе учешће наведени: потреба за још богатијом програмском понудом (55%), недовољна информисаност о програмима (42,9%) и перцепција квалитета програма (37,6%). Ови налази указују на значај даљег јачања комуникације са публиком, развоја публике и повећања видљивости културних садржаја, како би се додатно подстакло активно учешће грађана у културном животу града.

Међу анкетираним запосленима у установама културе у Нишу 63,8% је (веома) задовољно културном понудом, при чему је чак 86,5% њих делимично задовољно, што указује на генерално позитивну и стабилну оцену постојећих програмских садржаја у институционалном сектору. Истовремено, више од трећине запослених (36,2%) изражава (веома) незадовољство, што се може тумачити као професионална свест о потенцијалу за даље унапређење културне понуде.

Запослени у установама културе квалитет програма оценили су просечном оценом 3,75, а бројност програма 3,88, што говори у прилог континуитету и солидном обиму програмских активности. Свега 6,4% запослених сматра да је потребно повећати број програма, док исто мишљење дели чак 60,6% грађана, што указује на изражену разлику у перцепцији културне понуде између институционалног сектора и публике и упућује на потребу за даљим прилагођавањем програма интересовањима шире јавности.

Сарадњу са публиком запослени су оценили просечном оценом 3,65, што указује на задовољавајући ниво комуникације са публиком и постојећу основу за њено даље унапређење. Ипак, 38% грађана сматра да је потребно увести систематска истраживања мишљења публике, док такав став дели 29,4% запослених, што указује на значај развоја структурираних механизама комуникације и редовног праћења потреба публике, како би се програмска политика у још већој мери заснивала на релевантним повратним информацијама.

Запослени у установама културе посећеност програма оценили су оценом 3,60, што указује на умерено задовољство нивоом публике и релативно стабилну посећеност. Званични подаци установа културе показују да је у 2024. години забележено укупно 328.764 посетиоца, док је у 2025. години тај број износио 318.481 (Табела 6). Благо смањење посећености делимично је условљено неизвођењем појединих фестивалских програма, што указује на постојање стабилне публике, али и на потенцијал за додатно

привлачење нових посетилаца кроз увођење савременијих и разноврснијих програмских формата.

Табела 6. Посећеност програма установа културе – 2024. и 2025. година
Извор: Подаци установа културе са територије града Ниша које у оквиру своје делатности организују програме

Установа културе	2024	2025	Напомена
Галерија савремене ликовне уметности	27.050	20.788	Три простора – најпосећенији „Павиљон”
Народни музеј Ниш	128.144	119.169	Шест простора – најпосећенија Ћеле-кула (60% страни туристи)
Нишки симфонијски оркестар	8.500	5.100	2024 – 43 програма 2025 – 50 програма
Позориште лутака Ниш	27.040	33.992	2024 – 133 представе + 7 гостујућих 2025 – 195 представе + 22 гостујуће + фестивал са 1.871 гледаоцем
Народно позориште Ниш	12.850	18.306	2024 – 76 представа + 44 гостујуће + 35 програма 2025 – 93 представе + 13 гостујућих + 45 програма
Историјски архив Ниш	Око 3.000	Преко 3.400	2024 – 15 изложби + 11 радионица 2025 – 15 изложби + 13 радионица
Народна библиотека „Стева Сремац”	67.530	67.550	2024 – 120 програма 2025 – 126 програма Корисници – 31.453, од тога 52% деца
Дечији културно рекреативни центар	н.п.	18.176	2025 – 22 манифестације са 5.399 учесника
Нишки културни центар – фестивали + Галерија и Биоскоп – подаци Запрокул	54.650	Непотпуни подаци 32.000	Организатор 6 манифестација Најпосећеније: Сајам књига, Филмски сусрети, Градска слава Града Ниша
Укупно	**328.764**	**318.481**	

Грађани и запослени као програме којих би требало да буде више најчешће истичу концерте страних извођача, опере, балетске представе, фестивале и позоришне представе, што указује на постојање интересовања за садржаје већег продукцијског обима и атрактивности. Поред тога, значајан проценат грађана наглашава и потребу за већим бројем концерата класичне музике, креативних радионица, музејских програма и изложби, што говори о потенцијалу за даље обогаћивање и диверзификацију програмске понуде.
Током консултативног процеса израде стратешког документа посебно је истакнуто да у Нишу постоји простор за додатно јачање програмских садржаја намењених различитим групама публике. Анкетирани грађани сматрају да је првенствено недовољно програма намењених младима (75%), тинејџерима (74,9%), особама са инвалидитетом (73,3%), старијим грађанима (72,1%) и деци (61,7%), што указује на изражену потребу за циљано профилисаним и инклузивним програмима.

Истовремено, анкетирани запослени наводе да програме за различите циљне групе реализују релативно редовно, најчешће једном до два пута месечно, што показује да одређени програмски оквир већ постоји, али да његова видљивост и обим могу бити додатно унапређени.
Грађани сматрају да би установе културе требало да реализују више програма за све наведене категорије, при чему се као приоритет издвајају програми за децу (60,6%) и младе (43,1%), док програми за старије и инклузивни програми добијају мањи, али и даље значајан проценат подршке (20,1% и 19,1%). Са друге стране, запослени у установама културе знатно ређе истичу потребу за додатним развојем оваквих програма (за децу 10,1%, младе 26,6%, старије 3,7% и инклузивне 7,3%), што указује на разлику у перцепцији између публике и институционалног сектора. Ова разлика сугерише потребу за активнијим укључивањем публике у процес планирања програма, као и за даљи развој инклузивних, разноврсних и циљано усмерених програмских садржаја.
Када је реч о програмима културе на сеоском подручју, више од трећине анкетираних грађана их не посећује, при чему већину посетилаца чине мештани руралних средина. Оцењивање програма показује да их грађани чешће доживљавају као мање иновативне и репетитивне, док их становници руралних подручја у већој мери оцењују као занимљиве, што указује на њихов локални значај и потенцијал за даљи развој. Запослени у установама културе углавном сматрају да се у руралним срединама културни програми организују ретко (35,5%) или никад (34,5%), што указује на неравномерну територијалну доступност културних садржаја. Наведени подаци упућују на потребу за систематичнијим развојем прилагођених, разноврсних и циљано усмерених програма у руралним срединама, како би се повећало учешће различитих група публике и унапредила равномерна доступност културног живота на целој територији града.

ПРОМОЦИЈА

Недовољна посећеност и ограничено задовољство културном понудом делимично су повезани са изазовима у области промоције програма и непостојањем јединственог, прегледног календара догађаја. Запослени су маркетинг и промоцију програма оценили средњом оценом 3,34 (од максималних 5,00), при чему 24,8% сматра да постоји простор за даље унапређење промотивних активности установа културе.
Анкетирани грађани наводе да до информација о културним дешавањима најчешће долазе путем друштвених мрежа и интернет портала, што указује на значај дигиталних канала комуникације. Истовремено, истичу да постојећи начини промоције нису у довољној мери прилагођени свим старосним групама публике, што упућује на потребу за разноврснијим и циљано усмереним моделима информисања, као и за успостављањем систематичнијег и доступнијег календара културних догађаја на нивоу града.
Више од половине грађана (58,3%) и 31,2% запослених сматра да је потребно додатно унапредити промоцију културних садржаја, што указује на препознату важност комуникације са публиком. Највећи проценат анкетираних грађана (50,5%) оцењује да су информације о културним дешавањима углавном доступне, док 37,2% сматра да су недовољно доступне, што упућује на потребу за систематичнијим и видљивијим информисањем.
И представници установа културе (50%) и грађани (52,6%) препознају да би се промоција значајно унапредила кроз успостављање посебног портала посвећеног култури, праћеног објавама у локалним медијима и мобилном апликацијом. Представници удружења грађана наглашавају да би такав портал требало да обухвати програме свих организатора културних догађаја, а не само јавних установа, чиме би се обезбедила свеобухватна и интегрисана презентација културне понуде града.
Током консултативног процеса израде стратешког документа, учесници су указали да град нема јасно дефинисан културни идентитет. Анкетна истраживања и фокус групе показале су да Ниш поседује бројне слојеве идентитета, знамените личности и богато

културно-историјско наслеђе које није у довољној мери препознато и промовисано, како међу грађанима, тако и међу посетиоцима. То обухвата значајне историјске личности, уметнике различитих профила, као и специфичности нишког дијалекта, хумора и стрип-културе (Табела 7).
Посебно се издваја богато античко наслеђе града, које није у потпуности презентовано и интегрисано у савремену културну и туристичку понуду. Ограничено радно време појединих споменика културе додатно утиче на доступност ових садржаја локалној публици, што указује на потребу за бољом организацијом презентације и активнијим укључивањем културног наслеђа у свакодневни живот града.

Табела 7. Препознати идентитети и знамените личности града Ниша

Идентитети	Знамените личности
Вишеслојно културно-историјско наслеђе	Историјске личности: цар Константин, краљ Милан Обреновић, војвода Стеван Синђелић, Никола Узуновић, Драгиша Цветковић
Фестивали и културне манифестације	Градски музички и уметнички фестивали
Фестивали	Градски музички и уметнички фестивали, гастро фестивали
Музика (рок, џез, духовна)	Уметници из света музике: Братислав Бата Анастасијевић, Шабан Бајрамовић, Немања Радуловић, Биљана Крстић, група „Кербер”, група „Галија”
Књижевна традиција и стваралаштво	Писци: Бранко Миљковић, Стеван Сремац, Душко Радовић, Бранислав Јанковић
Ликовна уметност	Сликари: Ђорђе Крстић, Чедомир Крстић, Боривоје Бора Стевановић, Александар Блатник, Надежда Петровић
Визуелна култура – стрип и филм	Уметници из света филма: Љубиша Самарџић, Желимир Жилник, Танасије Узуновић, локални стрипски уметници и изложбе
Индустријско наслеђе – од електронике ка технологији	Некада град електронике (ЕИ Ниш) – Данас град технологије (НТП Ниш)
Модерна архитектура	Примери модерних грађевинских решења у Нишу
Град неговања ромске културе	Локални ромски музичари и уметници
Нишки дијалект (говор) и хумор и његове особености	Локални песници, сатиричари и говорници

Извор: Подаци прикупљени путем фокус група и анкетних истраживања

Иако Туристичка организација Ниш у својој понуди има културно-туристичке руте, учесници фокус група их нису доживели као програме намењене њима, већ као садржаје за туристе. Ово указује на потребу да се локална публика више укључи и информише о могућностима упознавања културног наслеђа града. Поред тога, код појединих споменика не постоје посетилачки центри или пратећи програми, а недостају и програми који славе локалну историју и обележавају значајне јубилеје.

Грађани Ниша нису довољно упознати са својом историјом, што се огледа и у недовољној свести о значају важних догађаја. На пример, 1.700 година Миланског едикта, обележено 2013. године, није добило адекватну видљивост и није препознато као значајан догађај од стране шире јавности. Постоји и страх да и будући важни јубилеји од националног значаја могу проћи непримећено. Историја града показује да постоји низ значајних културних и историјских догађаја и личности које заслужују веће истраживање и презентацију. Поједини учесници фокус група истакли су да су неке од најпознатијих знаменитости, попут Ћеле-куле, последњи пут посетили пре више од 20 година, што указује на потребу за програмима који ће локалној публици приближити историјско наслеђе и повезати га са савременим културним садржајима.
Упркос богатом културном и историјском потенцијалу, Ниш има могућност да још више ојача своју видљивост на међународној културној мапи и позиционира се као значајан културни центар. Наведени подаци указују на потребу за систематским унапређењем културне промоције, развојем програма намењених локалној публици, обележавањем историјских јубилеја, као и за креирање атрактивних и доступних програма који повезују историјско наслеђе, културне знаменитости и савремене културне садржаје.

УНАПРЕЂЕЊЕ КУЛТУРЕ У НИШУ – ВИЗИЈА

ГРАД НИШ –

Регионални центар савремене културе који своје вишеслојно историјско наслеђе претвара у покретач креативног, друштвеног и економског развоја

Ниш своју културну стратегију темељи на јединственом историјском континуитету – од античког Наисуса и Константина Великог, преко средњовековних и османских слојева, до модерног универзитетског и индустријског развоја. Ови слојеви не представљају само прошлост већ активан ресурс за обликовање савременог културног идентитета града.
Град Ниш препознаје културу као:

- ✓ Област од јавног интереса и значаја;
- ✓ Простор за повезивање и учешће различитих актера;
- ✓ Фактор урбаног квалитета живота;
- ✓ Покретач економског развоја.

Жељено стање садржано у визији остварује се кроз један општи и четири посебна циља.

УНАПРЕЂЕЊЕ КУЛТУРЕ У НИШУ – ЦИЉЕВИ

Општи циљ

Развој доступног и савременог културног система у Нишу заснованог на очувању културног наслеђа и интеграцији традиције и савременог стваралаштва

Општи циљ Стратегије развоја културе града Ниша у наредном петогодишњем периоду усмерен је на развој доступног и савременог културног система који интегрише традицију и савремено стваралаштво. Овај циљ подразумева јачање капацитета институција и ванинституционалних актера, обезбеђивање функционалне и модерне инфраструктуре, али уз очување и ревитализацију културног наслеђа, подстицање

савременог стваралаштва и унапређење културних услуга доступних свим грађанима. Стратегија настоји да створи професионално стабилно и развојно окружење које омогућава равномерни развој културне сцене, подстицање креативности и укључивање младих талената, као и активну партиципацију грађана у културном животу.
На овај начин Ниш тежи да позиционира свој културни систем као препознатљив и квалитетан на националном и међународном нивоу, интегришући традиционалне вредности са савременим формама уметничког и културног израза.

Показатељи учинка (индикатори) који се односе на ОПШТИ ЦИЉ са базним и циљаним вредностима

Показатељ на нивоу циља	Јед. мере	Базна вредност (2025)	Циљана вредност (2030)	Извор провере
Укупан број посетилаца програма из културе	број посетилаца	318.481	415.000	Извештаји установа културе, извештаји организатора програма
Издвајање за културу из буџета града	% укупног буџета	7,7%	9,3%	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт
Број нових и адаптираних простора за културу	број простора	0	10	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт Извештаји установа културе

Посебни циљеви стратегије и мере за достизање циљева

Посебни циљеви оријентисани су на:

Посебан циљ 1.	Унапређење институционалних и ванинституционалних капацитета и ресурса у култури
Посебан циљ 2.	Унапређење инфраструктуре у култури и очување културног наслеђа
Посебан циљ 3.	Развој одрживе и динамичне културне понуде
Посебан циљ 4.	Позиционирање Ниша као значајне тачке на домаћој и међународној културној мапи

Посебан циљ 1.
Унапређење институционалних и ванинституционалних капацитета и ресурса у култури

Образложење:
Први посебан циљ усмерен је на јачање институционалних и ванинституционалних капацитета у области културе, како би се обезбедили стабилни, одрживи и функционални услови за развој културног система. Полазећи од анализе стања, уочена је потреба за системским унапређењем људских ресурса, организационе структуре и механизама подршке културним актерима.
Унапређење капацитета не подразумева само повећање ресурса, већ и њихово стратешко планирање, ефикасније управљање и боље повезивање институционалног и ванинституционалног сегмента културе. Посебан значај има изградња стабилних механизама подршке који омогућавају континуитет рада, професионализацију и већу аутономију културних актера.
Мере и активности дефинисане Првим посебним циљем усклађене су са начелима и принципима Закона о култури, Посебног колективног уговора за установе културе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, Уредбе о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе, Уредбе о каталогу радних места у јавним службама и другим организацијама у јавном сектору, Националне стратегије за младе за период од 2023. до 2030. године и Европске конвенције о култури.
Остваривањем овог циља тежи се стварању професионално ојачаног, координисаног и транспарентног система културе који омогућава квалитетно програмско деловање, равномерни развој културне сцене и дугорочну одрживост установа културе и цивилног сектора.

Показатељи учинка (индикатори) који се односе на ПОСЕБАН ЦИЉ 1 са базним и циљаним вредностима

Показатељ на нивоу посебног циља	Јед. мере	Базна вредност (2025)	Циљана вредност (2030)	Извор провере
Број установа културе које примењују унапређен систем управљања људским ресурсима	број	0	6	Извештаји установа културе
Број конкурса ГУ Ниш за подршку развоју цивилног сектора у култури	број	2	4	Извештај Градске управе за социјалну и

				породичну заштиту, образовање, културу и спорт

*Да би се остварили постављене циљне вредности показатеља учинка који се односе на **Посебан циљ 1**, утврђене су следеће **мере** које је потребно спровести у периоду 2026–2030:*

МЕРА 1.1.
Подизање капацитета људских ресурса у култури

Опис мере:
Мера је усмерена на темељно јачање људског потенцијала као кључног ресурса развоја културе, јер квалитет културне понуде директно зависи од стручности, компетентности и мотивације актера у култури. Мером је планирано унапређење кадровске структуре установа културе, јачање управљачких и стручних компетенција, као и успостављање континуираног модела професионалног развоја, свих актера у култури. Посебан акценат ставља се на стварање услова за системску генерацијску обнову, укључивање младих стручњака и уметника, као и успостављање континуираног и структурисаног професионалног усавршавања.
Дефинисаним активностима тежи се изградњи професионално стабилног и развојно оријентисаног институционалног оквира који ће бити способан да планира, иницира и реализује програме од јавног интереса, у складу са савременим стандардима и потребама заједнице.

Предвиђене активности у оквиру ове мере су:
1.1.1. Измена систематизација радних места у установама културе.
1.1.2. Вредновање рада запослених према Посебном колективном уговору у култури за установе културе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединице локалне самоуправе.
1.1.3. Израда плана запошљавања и кадровске структуре у установама културе.
1.1.4. Дефинисање и реализација програма стручног усавршавања за актере у култури.
1.1.5. Организација обука за удружења грађана у култури о припреми и управљању пројектима, као и примени прописа и начела Закона о ауторском и сродним правима.
1.1.6. Покретање програма стручне праксе за студенте и ученике средњих школа у установама културе.
1.1.7. Успостављање начина за подстицање младих талената у области културног и уметничког стваралаштва

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна вредност (2025)	Циљана вредност (2030)	Извор провере
Број установа културе у којима је извршена ресистематизација радних места према потребама установе	број	4	10	Извештаји установа културе
Број установа културе у којима се реализује стручна пракса	број	0	6	Извештаји установа културе
	%	47,4%	70%	

Проценат запослених у установама културе обухваћених програмом стручног усавршавања				Извештаји установа културе

МЕРА 1.2.
Јачање система подршке ванинституционалним актерима

Опис мере:
У оквиру мере планирано је успостављање структурно уређеног, транспарентног и развојно оријентисаног система подршке ванинституционалном сектору, који представља виталан и динамичан сегмент културног живота града. Ови актери, укључујући удружења, културно-уметничка друштва и организаторе манифестација, значајно доприносе разноврсности културне понуде и очувању културног идентитета, али често делују у условима финансијске нестабилности и недовољне институционалне координације.
Посебан сегмент мере односи се на унапређење координације и системске подршке раду културно-уметничких друштава, кроз успостављање механизама који омогућавају њихово повезивање, бољу организацију наступа и програма, као и активности које су значајне за очување традиције и нематеријалног културног наслеђа.
Реализација мере са дефинисаним активностима обезбеђује очување квалитета и даљи развој културе у Нишу који доприносе позиционирању града на националној и међународној културној сцени.

Предвиђене активности у оквиру ове мере су:
1.2.1. Успостављање механизма мониторинга и евалуације подржаних пројеката на Конкурсу за (су)финансирање пројеката у култури града Ниша.
1.2.2. Увођење наменских конкурса градских општина за подршку пројектима у области културе, са критеријумима који узимају у обзир специфичности општине, у складу са важећом Уредбом.
1.2.3. Успостављање конкурсне линије за посебну област у култури, у складу са утврђеним потребама.
1.2.4. Успостављање програма координације културно-уметничког аматеризма финансираног путем јавног конкурса.

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна вредност (2026)	Циљана вредност (2030)	Извор провере
Број градских општина које су увеле наменски конкурс за пројекте у култури	број	3	5	Извештаји градских општина
Успостављена конкурсна линија за посебну област у култури	0 – не 1 – да	0	1	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт

Посебан циљ 2.
Унапређење инфраструктуре у култури и очување културног наслеђа

Образложење:

Други посебан циљ посвећен је унапређењу инфраструктуре, како установа културе тако и објеката културног наслеђа међу којима је већина категорисана као културно добро. Решавање проблема стања објеката установа културе и споменика културе је од стране учесника консултативног процеса оцењено као приоритет за унапређење културног живота у Нишу. Циљ је усмерен на стварање функционалних, безбедних и савремено опремљених просторних и материјалних услова за рад установа културе и ванинституционалних актера, уз истовремено очување и ревитализацију културног наслеђа града. Остваривањем овог циља тежи се дугорочном очувању културне инфраструктуре и непокретних културних добара, обезбеђивању адекватне опреме за развој програма и активности, као и унапређењу капацитета за организацију културних садржаја.

Циљ доприноси стабилности културног система града, очувању културног идентитета и историјског наслеђа, равномерном развоју културне сцене и стварању услова за континуитет квалитетних програма.

Мере и активности дефинисане Другим посебним циљем усклађене су са начелима и принципима Закона о култури, Закона о културном наслеђу, Закона о музејској делатности, Закона о архивској грађи и архивској делатности, Закона о библиотечко-информационој делатности и других прописа у култури, Закона о планирању и изградњи, Закона о становању и одржавању зграда, као и са циљевима, мерама и активностима дефинисаним Стратегијом унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2025. до 2030. године, Стратегијом одрживог урбаног развоја Републике Србије до 2030. године, Националном архитектонском стратегијом за период од 2023. до 2035. године, Средњорочним планом Министарства за бригу о селу за период од 2026. до 2028. године, Европском конвенцијом о култури, Конвенцијом о заштити европског архитектонског блага, Оквирном конвенцијом Савета Европе о вредности културног наслеђа за друштво, Конвенцијом о заштити светске културне и природне баштине, Конвенцијом о правима особа са инвалидитетом, Конвенцијом о заштити и унапређењу разноликости културних израза, Агендом одрживог развоја Уједињених нација до 2030. године и Планом развоја града Ниша 2021–2027.

Показатељи учинка (индикатори) који се односе на ПОСЕБАН ЦИЉ 2 са базним и циљаним вредностима

Показатељ на нивоу посебног циља	Јед. мере	Базна вредност (2025)	Циљана вредност (2030)	Извор провере
Број покренутих или реализованих инфраструктурних пројеката у култури	број	12	18	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Извештаји установа културе
Број спроведених активности за очување, унапређење и законску заштиту културних добара	број	10	16	Извештај Завода за заштиту споменика културе; Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт

*Да би се остварили постављене циљне вредности показатеља учинка који се односе на **Посебни циљ 2**, утврђене су следеће **мере** које је потребно спровести у периоду 2026–2030:*

Мера 2.1.
Модернизација и одржавање објеката које користе установе културе

Опис мере:
Мера обухвата редовно одржавање, реконструкцију и адаптацију постојећих објеката културе, као и набавку савремене техничке, сценске и изложбене опреме. За објекте који тренутно немају адекватне просторе за складиштење (депое) обезбедиће се локација која припада граду. Простори ће бити планирани тако да испуњавају стандарде приступачности за особе са инвалидитетом и омогућавају функционално коришћење свих садржаја.

Предвиђене активности у оквиру ове мере су:
2.1.1. Израда плана и обезбеђивање финансијских и материјалних ресурса за реконструкцију и опремање установа културе.
2.1.2. Отпочињање реконструкције Народног позоришта Ниш, према постојећем пројекту.
2.1.3. Доградња анекса објекта Народне библиотеке „Стеван Сремац", према постојећем пројекту.
2.1.4. Изградња соларне електране на објекту Народне библиотеке „Стеван Сремац".
2.1.5. Адаптација огранака Ледена стена и Медијана Народне библиотеке „Стеван Сремац".
2.1.6. Рестаурација Салона 77, према постојећем пројекту.
2.1.7. Санација објеката Уметничке колоније у Сићеву, према постојећем пројекту и капије и ограде.
2.1.8. Санација инфраструктурних, техничких и просторних услова на објектима Народног музеја Ниш – Археолошко налазиште Медијана, Галерија „Синагога" и Меморијални комплекс „12. фебруар".
2.1.9. Одређивање и обезбеђивање локације на парцели у својини града за изградњу више монтажних објеката за складиштење фундуса Народног позоришта Ниш, Позоришта лутака Ниш, депое Историјског архива Ниш, Народног музеја Ниш, Галерије савремене ликовне уметности и депоа археолошких налаза за Нишавски округ Завода за заштиту споменика културе Ниш.
2.1.10. Анализа стања и извођење прилагођавања приступачних зона у установама културе за ОСИ, старије и децу.
2.1.11. Набавка минибуса за потребе установа културе.
2.1.12. Набавка скенера за дигитализацију грађе Историјског архива Ниш и Завода за заштиту споменика културе.
2.1.13. Набавка професионалне опреме за дигитализацију књижевних легата и старе и ретке књиге.
2.1.14. Набавка возила за Галерију савремене ликовне уметности – за потребе превоза дела и учесника манифестација.
2.1.15. Набавка климатизације за Павиљон у Тврђави.
2.1.16. Реновирање фоајеа, позоришне сцене, обнављање електоенергетских инсталација и санација мокрих чворова у Позоришту лутака Ниш.
2.1.17. Адаптација простора, опремање и израда мале сцене и мале сцене на отвореном Дечијег културно-рекреативног центра.

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна вредност (2027)	Циљана вредност (2030)	Извор провере
Започета реконструкција зграде Народног позоришта Ниш	0 – не 1 – да	0	1	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Извештај

				Народног позоришта Ниш
Обезбеђена локација за изградњу монтажних објеката за складиштење фундуса, грађе и археолошких налаза	0 – не 1 – да	0	1	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Извештаји установа културе
Број установа културе са прилагођеним приступачним зонама за ОСИ, старије и децу	број	Није праћено	4	Извештаји установа културе

МЕРА 2.2.
Проширење и успостављање мреже објеката културе

Опис мере:
Мера је усмерена на стварање функционалне и разноврсне мреже културних објеката, која ће омогућити доступност културних садржаја за све грађане и подстаћи развој креативности и културног стваралаштва. У оквиру мере предвиђено је унапређење постојећих објеката, адаптација простора за нове културне активности и планирање будућих инфраструктурних пројеката у складу са савременим стандардима и потребама заједнице.
Посебна пажња ставља се на оживљавање простора некадашњих домова културе у руралном подручју који имају потенцијал да постану креативни пунктови намењени развоју аматерског и савременог стваралаштва и реализацији програма свих актера у култури. Мером се тежи стварању предуслова за развој локалних културних квартова, интерактивних културних простора и јавних зона за културне и уметничке садржаје, као и обезбеђивању простора за будуће пројекте од значаја за градски културни живот. Мера обухвата и развој тематских културних простора и стварању услова за нове моделе рада у култури, укључујући и успостављање просторних капацитета за резидентни боравак домаћих и страних уметника, у циљу подстицања креативне размене и међународне сарадње.
Овом мером тежи се равномерном развоју културне инфраструктуре у граду и руралним подручјима, креирању простора за креативне активности и оживљавању и промоцији локалног културног наслеђа.

Предвиђене активности у оквиру ове мере су:
2.2.1. Ревитализација и пренамена некадашњих домова културе у руралним подручјима у савремене културне пунктове – вишенаменске просторе за културу.
2.2.2. Отпочињање изградње нове зграде Народног музеја Ниш и Галерије савремене ликовне уметности, према постојећем пројекту; израда техничке документације (елаборат геодезије, елаборат геомеханике, План управљања отпадом, ПГД и ПЗИ).
2.2.3. Обезбеђивање локације и израда пројекта концертне дворане.
2.2.4. Мапирање и анализа потенцијалних простора у градском подручју за пренамену у просторе за уметнике и алтернативне културне садржаје.
2.2.5. Адаптација и стављање у функцију одабраних простора у градском подручју за потребе уметника и алтернативне културне сцене.
2.2.6. Адаптација и опремање простора за резидентни боравак уметника.
2.2.7. Анализа просторних потреба и испитивање могућности обезбеђивања адекватног простора у централној градској зони за рад Нишког културног центра.
2.2.8. Формирање уметничког кварта у Балканској и Давидовој улици.
2.2.9. Реконструкција атељеа у Тврђави, према постојећем пројекту.
2.2.10. Развој центра старих заната на простору некадашње пијаце „Бубањ”, као простора за очување, презентацију и интерактивно представљање традиционалних заната.

2.2.11. Изградња летњих позорница за реализацију програма на отвореном у градским општинама.
2.2.12. Реконструкција Летње позорнице на Тврђави.
2.2.13. Одржавање зидина Тврђаве.

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна вредност (2025)	Циљана вредност (2030)	Извор провере
Број ревитализованих простора некадашњих домова културе	број	3	10	Извештаји надлежне ГУ Ниш
Обезбеђена локација за мултифункционални простор за културу	0 – не 1 – да	0	1	Извештаји надлежне ГУ Ниш
Број изграђених летњих позорница у градским општинама	број	0	3	Извештаји надлежне ГУ Ниш; извештаји градских општина

МЕРА 2.3.
Улагање у очување и ревитализацију непокретних културних добара

Опис мере:
Мера обухвата активности усмерене на очување, заштиту и ревитализацију непокретних културних добара у граду. Циљ је обезбеђивање дугорочног очувања културног наслеђа, као и стварање услова за његову презентацију и интеграцију у културни и урбани живот града. Мера укључује решавање правно-имовинских односа, реконструкцију, ревитализацију и конзервацију споменика, студије заштите, као и интервенције на заштићеним урбаним зонама и фасадама. Посебна пажња посвећена је обучавању запослених у Градској управи о заштити културног наслеђа и поступањима у урбанизму, како би се осигурао стандардизован и стручан приступ управљању непокретним културним добрима.
У циљу унапређења координације активности у овој области, Град Ниш је формирао Координациону комисију за заштиту споменика, спомен-обележја и ратних меморијала на територији Града Ниша. Циљ формирања комисије је усмеравање сарадње са градским управама, установама и јавним предузећима ради предузимања заједничких активности на унапређењу заштите културног наслеђа. Комисија је, увидом у фактичко стање на терену, извршила мапирање и предложила санацију 20 споменика за 2026. годину, у складу са приоритетима заштите и очувања културно-историјског наслеђа града.

Предвиђене активности у оквиру ове мере су:
2.3.1. Расписивање конкурса за бесповратно суфинансирање обнове фасада споменика културе.
2.3.2. Доношење Одлуке о условима и начину постављања натписа пословног имена, огласних средстава, заштитних и техничких уређаја у заштићеним зонама.
2.3.3. Организација и реализација стручне обуке за запослене у градским управама Града Ниша у области заштите културног наслеђа и поступања у урбанистичком планирању, уз учешће референтних домаћих и међународних стручњака.
2.3.4. Организација обуке за представнике полиције, тужилаштва и судства у области илегалне трговине антиквитетима и неовлашћених археолошких ископавања.
2.3.5. Решавање правно-имовинских односа за Тврђаву у циљу преноса власништва са Републике на Град.
2.3.6. Оснивање јавног предузећа које ће управљати Тврђавом.
2.3.7. Започињање решавања правно-имовинских односа за објекат некадашње фабрике „Вулкан”.
2.3.8. Решавање правно-имовинских односа за ранохришћанске гробнице.
2.3.9. Решавање правно-имовинских односа за објекте на Обилићевом венцу.

2.3.10. Израда плана детаљне регулације, израда урбанистичког пројекта за уређење фасада и адаптацију унутрашњег дворишта и израда студије заштите за потребе формирања уметничког кварта на Обилићевом венцу.
2.3.11. Израда студија заштите за амбијенталне целине нижих планских докумената.
2.3.12. Анализа стања и израда урбанистичког пројекта за Старо гробље „Горица“.
2.3.13. Сређивање објекта и обезбеђивање чуварске службе на Старом гробљу „Горица“.
2.3.14. Израда пројектно-техничке документације за статичку санацију Официрског дома.
2.3.15. Адаптација Апсане у Тврђави са утврђивањем бедема и пренамена у објекат културе, према постојећем пројекту.
2.3.16. Проглашење Јеврејског гробља и Зграде на Кеју 22. децембра 10–12 за културна добра у опасности.
2.3.17. Спровођење систематског археолошког рекогносцирања територије града Ниша ради основног прегледа постојања археолошког наслеђа за потребе планирања и развоја града.
2.3.18. Санација постојећих споменика знаменитим личностима и историјским догађајима.

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна вредност (2025)	Циљана вредност (2030)	Извор провере
Расписан Конкурс за бесповратно суфинансирање обнове фасада споменика културе	0 – не 1 – да	0	1	Извештаји надлежне ГУ Ниш
Број решених правно-имовинских односа за споменике културе	број	1	3	Извештаји надлежне ГУ Ниш
Број заштићених просторно културно-историјских целина	број	2	5	Извештаји надлежне ГУ Ниш; извештаји Завода за заштиту споменика културе
Број запослених у градским управа Града Ниша и представника полиције, тужилаштва и судства који су прошли обуке у области заштите културног наслеђа, урбанистичког планирања, илегалне трговине антиквитетима и неовлашћених археолошких ископавања	број	0	50	Извештаји надлежне ГУ Ниш; извештаји полицијских управа; извештаји суда; извештаји Завода за заштиту споменика културе

Посебан циљ 3.
Развој одрживе и динамичне културне понуде

Образложење:
Трећи посебан циљ усмерен је на грађане Ниша и друге посетиоце који очекују да културна понуда буде доступна, разноврсна и савремена. Циљ подразумева унапређење услова за посетиоце кроз бољу координацију програма, прилагођавање радног времена, као и сарадњу са школама и другим образовним институцијама. Поред тога, циљ обухвата подстицање развоја алтернативне сцене и креативних индустрија, кроз савремене приступе у култури, уз унапређење међусекторске и међуресорне сарадње, како би различити актери – установе културе, образовни сектор и удружења заједнички доприносили доступности и квалитету културне понуде. Акценат је на осавремењавању понуде, како кроз садржаје у установама културе, тако и на отвореним просторима у складу са интересовањима и потребама грађана.
Трећи посебан циљ усклађен је са мерама Конвенције о правима особа са инвалидитетом, Конвенције о заштити и унапређењу разноликости културних израза (Унеско 2005), Конвенције о

очувању нематеријалног културног наслеђа (Унеско 2003), Стратегије развоја образовања у Србији до 2030. године, Националне стратегије за младе за период од 2023. до 2030. године, Стратегијом активног и здравог старења у Републици Србији за период од 2024. до 2030. године, Средњорочним планом Министарства за бригу о селу за период од 2026. до 2028. године и Стратегијом унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2025. до 2030. године.

Показатељи учинка (индикатори) који се односе на ПОСЕБАН ЦИЉ 3 са базним и циљаним вредностима

Показатељ на нивоу посебног циља	**Јед. мере**	**Базна вредност (2025)**	**Циљана вредност (2030)**	**Извор провере**
Проценат образовних установа које посећују бар један програм годишње установа културе	%	Није праћено	60%	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Извештаји установа културе; Извештаји образовних установа
Број установа културе које спроводе истраживања мишљења публике путем анкета и форума публике	број	0	8	Извештаји установа културе
Број реализованих активности у културним пунктовима, уметничким квартовима и јавним просторима	број	200	1000	Извештаји установа културе; извештаји удружења грађана; извештаји образовних установа
Укупан број учесника у интерактивним, едукативним и иновативним програмима	број	Није праћено	4000	Извештаји установа културе; извештаји удружења грађана; извештаји образовних установа

*Да би се остварили постављене циљне вредности показатеља учинка који се односе на **Посебан циљ 3**, утврђене су следеће **мере** које је потребно спровести у периоду 2026–2030:*

МЕРА 3.1.
Стварање услова за доступност културне понуде

Опис мере:
Мером је планирано унапређење организације и координације рада установа културе и удружења грађана у циљу доступнијих и привлачнијих културних садржаја за грађане, што ће се реализовати путем активног укључивања публике у креирање и праћење програма, партнерског ангажовања младих у реализацију културних активности и редовног посећивања образовних установа програма из културе. Мером је планирано и унапређење дигиталне и физичке приступачност, укључујући лакши приступ информацијама, онлајн резервације и јавни превоз до догађаја. Оснивање нових секција и програма у установама културе допринеће разноврсности и квалитету понуде, док ће редовна истраживања мишљења публике и форуми публике омогућити да се потребе и интереси грађана више уважавају. На овај начин, мера подстиче сарадњу између установа културе, образовних институција и локалне заједнице, јача видљивост културних програма и промовише активно учешће свих циљних група у културном животу града.

Предвиђене активности у оквиру ове мере су:
3.1.1. Редовно одржавање координационих састанака члана Градског већа задуженог за културу са представницима установа културе, удружења грађана, Туристичке организације Ниш и самосталним уметницима и стручњацима у култури, укључујући планирање и ажурирање месечних и годишњих календара културних догађаја.
3.1.2. Прилагођавања радног времена установа културе према потребама грађана.
3.1.3. Оснивање сектора опере и балета у Народном позоришту Ниш.
3.1.4. Формирање форума публике на нивоу установа културе.
3.1.5. Увођење редовних истраживања мишљења публике.
3.1.6. Укључивање младих волонтера, водича и едукатора у осмишљавање и реализацију програма намењених деци, тинејџерима и младима.
3.1.7. Увођење система онлајн продаје и резервације карата за Народно позориште Ниш.
3.1.8. Увођење система онлајн продаје и резервације карата за Позориште лутака Ниш.
3.1.9. Доношење Споразума о сарадњи установа културе и установа образовања, којим се уређују организоване посете ученика културним програмима најмање једном годишње и реализација програма установа културе у образовним институцијама.
3.1.10. Прилагођавање програмских садржаја за особе са инвалидитетом.
3.1.11. Унапређење интернет страница установа културе у складу са стандардима дигиталне приступачности ради обезбеђивања равноправног приступа информацијама и њихово редовно ажурирање.
3.1.12. Иницирање увођења додатних термина јавног превоза у циљу посете културним догађајима.

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна вредност (2025)	Циљана вредност (2030)	Извор провере
Донет Споразум о сарадњи између установа образовања и културе на територији града Ниша	0 – не 1 – да	0	1	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт
Основани сектори опере и балета у Народном позоришту Ниш	0 – не 1 – да	0	1	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Извештај Народног позоришта Ниш
Број младих волонтера, водича и едукатора који учествују у осмишљавању и реализацији програма за децу, тинејџере и младе	број	0	25	Извештаји установа културе

МЕРА 3.2.
Децентрализација културних програма и локална креативност

Опис мере:
Мера има за циљ да активности изван установа културе приближи локалној заједници, укључи младе и уметнике, и оживи јавне и креативне просторе кроз разноврсне интерактивне, едукативне и креативне програме. Децентрализација омогућава да културна понуда буде доступна у више делова града – у културним пунктовима, уметничким квартовима, на јавним просторима и у Тврђави – док локална креативност подстиче активно учешће уметника, ученика, студената и заједнице. На овај начин развијаће се локална креативност и иновативност, појачаће се сарадња између установа културе, школа, факултета, уметника и заједнице, и култура ће бити доступна широј јавности.

Предвиђене активности у оквиру ове мере су:
3.2.1. Доношење Одлуке о давању у закуп атељеа и казамата у Тврђави уметницима, према дефинисаним критеријумима.
3.2.2. Организација стрип, стрит арт, луткарских, муралских, музичких, фотографских, стручне критике и других креативних радионица у културним пунктовима и уметничким квартовима.
3.2.3. Реализација кратких програма установа културе у културним пунктовима.
3.2.4. Организација „отворених дана" у креативним просторима путем интерактивних радионица, демонстрација рада уметника, презентације традиционалних заната уз учешће мајстора и музејских стручњака, разговора са ауторима и мини-изложби.
3.2.5. Организација радионица и изложби ученика Уметничке школе и студената Факултета уметности у културним пунктовима и у јавном простору.
3.2.6. Постављање реплика уметничких дела, паноа и интерактивних приказа у јавним просторима ради приближавања уметности грађанима.
3.2.7. Организација радионица за креативну трансформацију старих предмета уз продајни поп-ап маркет.
3.2.8. Организација библиотека на отвореном и јавних књижевних читања у парковима и јавним просторима градских општина.
3.2.9. Организација мини-концерата у уметничким квартовима и у културним пунктовима Нишког симфонијског оркестра, ученика Музичке школе, студената Факултета уметности, удружења грађана и локалних бендова.
3.2.10. Организација летњих музичких свечаности на Летњој позорници у Тврђави и на летњим позорницама градских општина.
3.2.11. Организација научнопопуларних трибина и паб квизова на тему науке, културе и уметности у јавном простору.
3.2.12. Креирање партиципативних привремених изложби у културним пунктовима у насељеним местима.
3.2.13. Организација плесних и музичких флеш мобова у јавном простору.

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна вредност (2025)	Циљана вредност (2030)	Извор провере
Донета Одлука о давању у закуп атељеа и казамата у Тврђави уметницима, према дефинисаним критеријумима	0 – не 1 – да	0	1	Извештај ГУ Ниш; „Службени лист Града Ниша"
Број активности у којима учествују ученици Уметничке и Музичке школе и студенти Факултета уметности	број	20	40	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу

				и спорт; извештаји установа културе; извештаји удружења грађана у култури; извештаји образовних установа

МЕРА 3.3.
Осавремењивање културне понуде

Опис мере:
Мером је планирана модернизација и осавремењивање културне понуде кроз интерактивне и иновативне програме намењене различитим генерацијама, од деце и младих до одраслих и старијих грађана. Кроз примену нових технологија, едукативних публикација, стрипа и иновативних формата комуникације, културни садржаји постају приступачнији и ближи публици. Мера подстиче интеграцију савремених и традиционалних уметничких форми, развија нову публику и подстиче заједничко учешћа свих генерација у културном животу града. На овај начин, култура се приближава локалној заједници, активира јавне и институционалне просторе, те доприноси стварању навике редовног учешћа у култури.

Предвиђене активности у оквиру ове мере су:
3.3.1. Увођење интерактивних и иновативних програма који користе нове технологије (аудио-водичи, дигиталне инсталације).
3.3.2. Организација серије подкаста о култури и уметности, у којима учествују уметници и стручњаци у култури.
3.3.3. Организација дигиталних уметничких радионица (3Д моделовање, анимација, видео-продукција).
3.3.4. Организација тематских породичних програма у установама културе (кратке породичне представе, вођени обиласци иза сцене, породичне музејске потраге, заједничко читање у библиотеци…).
3.3.5. Организација програма и креативних радионица током периода распуста, у сарадњи са Уметничком и Музичком школом и Факултетом уметности.
3.3.6. Развој посебног позоришног репертоара за младе од 15 до 19 година, прилагођеног њиховим искуствима и формама.
3.3.7. Организација културно-едукативних радионица за одрасле и старије грађане.
3.3.8. Креирање програма Музејског театра.
3.3.9. Организација радионица визуелног театра (позориште сенки и театар светла) за децу и младе.
3.3.10. Развој програма „Књижевност за све" – израда аудио-књига, у сарадњи са глумцима.
3.3.11. Организација музичких програма за особе са интелектуалним тешкоћама.
3.3.12. Отварање простора Градске куће за јавност кроз периодично излагање дела из депоа Народног музеја Ниш и Галерије савремене ликовне уметности.
3.3.13. Организација једнодневне манифестације „Ноћ културе".
3.3.14. Покретање фестивала фолклора уз учешће националних ансамбала.
3.3.15. Организација 61. Сусрета професионалних позоришта лутака Србије.
3.3.16. Израда едукативних музејских публикација за децу (интерактивне сликовнице са налепницама, мапама поставке и задацима).
3.3.17. Израда музејских публикација у форми стрипа.
3.3.18. Организација научних скупова на тему културе и уметности.

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна вредност (2027)	Циљана вредност (2030)	Извор провере

Број реализованих радионица за децу, младе, одрасле и старије грађане	број	Није праћено	200	Извештаји установа културе, удружења грађана
Број реализованих подкаста и издатих музејских сликовница и музејских стрипова	број	1	15	Извештаји установа културе, удружења грађана

Посебан циљ 4.
Позиционирање Ниша као значајне тачке на домаћој и међународној културној мапи

Образложење:
Четврти посебан циљ усмерен је на јачање препознатљивости Ниша као града богате културне традиције и савременог уметничког стваралаштва, кроз систематско представљање његових културних потенцијала у земљи и иностранству. Позиционирање града подразумева не само унапређење промоције културних догађаја већ и оснаживање културног идентитета кроз видљиве и симболички значајне иницијативе у јавном простору.
У оквиру овог циља посебна пажња посвећује се постављању споменика и обележја значајним личностима и догађајима, обележавању важних јубилеја, међу којима се издваја обележавање 150 година Берлинског конгреса 2028. године, као и програмима који подстичу упознавање грађана са локалном историјом и културним наслеђем. На тај начин се јача свест о вредностима које обликују идентитет града и гради осећај припадности код грађана.
Истовремено, кроз развој међународне сарадње, учешће у мрежама градова културе и афирмацију фестивала и уметничких програма, Ниш се позиционира као динамичан културни центар који повезује традицију и савремене токове.
Четврти посебан циљ је усклађен са Законом о култури, Законом о музејској делатности, Законом о културном наслеђу и другим прописима у култури, Стратегијом развоја образовања у Србији до 2030. године, Стратегијом развоја туризма Републике Србије за период од 2026. до 2030. године, Планом развоја града Ниша 2021–2027, Конвенцијом о очувању нематеријалног културног наслеђа, Конвенцијом о заштити светске културне и природне баштине, Конвенцијом о заштити и унапређењу разноликости културних израза (Унеско 2005) и Европском конвенцијом о заштити археолошке баштине.
Остваривање овог циља доприноси изградњи снажног културног бренда града, повећању његове видљивости и јачању угледа Ниша на домаћој и међународној сцени.

Показатељи учинка (индикатори) који се односе на ПОСЕБАН ЦИЉ 4 са базним и циљаним вредностима

Показатељ на нивоу посебног циља	Јед. мере	Базна вредност (2025)	Циљана вредност (2030)	Извор провере
Број корисника портала, мобилне апликације и посетилаца интерактивних инфо-панела	број	0	50.000	Извештај ТО Ниш
Број програма који промовишу културни идентитет града	број	Није праћено	2.500	Извештаји установа културе; извештаји удружења грађана
Број међународних апликација / кандидатура које је поднео Ниш	број	0	2	Извештај ГУ Ниш

*Да би се остварили постављене циљне вредности показатеља учинка који се односе на **Посебан циљ 4**, утврђене су следеће **мере** које је потребно спровести у периоду 2026–2030:*

МЕРА 4.1.
Унапређење промоције културних догађаја

Опис мере:
Мера има за циљ да обезбеди систематско и координисано информисање грађана и посетилаца о културним садржајима у Нишу, повећа видљивост и приступачност програма установа културе, удружења и фестивала, и подстакне активно учешће публике. Кроз интегрисану употребу дигиталних платформи, мобилних апликација, интерактивних инфо-панела на кључним локацијама, као и традиционалних промотивних материјала у јавном превозу, на аутобуским стајалиштима и билбордима, грађани ће имати лак и непосредан приступ информацијама о актуелним догађајима. Додатно, укључивање младих у креирање најава, извештаја и промотивних садржаја на друштвеним мрежама омогућиће интерактивну комуникацију са публиком и развој нових канала за промоцију културе. Мером се осигурава видљивост културне понуде широј публици, подстиче се активно учешће грађана и омогућава усклађена промоција културних садржаја у различитим форматима и на више локација у граду.

Предвиђене активности у оквиру ове мере су:
4.1.1. Израда портала и мобилне апликације за културу у Нишу која обједињује програме и представља све актере културног живота града.
4.1.2. Постављање паметних интерактивних инфо-панела на кључним локацијама у Нишу.
4.1.3. Постављање календара културних догађаја и промотивних садржаја у јавном превозу и на аутобуским стајалиштима.
4.1.4. Постављање билборда за промоцију програма из културе.
4.1.5. Укључивање младих у креирање најава и извештаја програма из културе на друштвеним мрежама.
4.1.6. Укључивање инфлуенсера и јавних личности у дигиталну промоцију културних догађаја.
4.1.7. Укључивање ученика Уметничке школе и студената Факултета уметности у креирање плаката за програме установа културе и фестивале.

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна вредност (2025)	Циљана вредност (2030)	Извор провере
Креирана дигитална платформа (портал и мобилна апликација) (да – не)	0 – не 1 – да	0	1	Извештај ГУ Ниш, ТО Ниш
Број постављених дигиталних инфо-панела у Нишу	број	3	7	Извештај ГУ Ниш, ТО Ниш

МЕРА 4.2.
Јачање културног идентитета града

Опис мере:
Мера је усмерена на систематско јачање културног идентитета града Ниша кроз савремену интерпретацију, видљивост и активно представљање његовог историјског, археолошког, уметничког и нематеријалног наслеђа. Полазећи од чињенице да је културни идентитет динамична категорија која се гради кроз наслеђе, савремено стваралаштво и јавни простор, мера обједињује активности

које повезују археолошка истраживања, институционални развој музеја и галерија, дигиталне алате, фестивале, савремену уметност и програме очувања традиције. Посебан акценат дат је афирмацији значајних историјских личности и догађаја, заштити и презентацији материјалног и нематеријалног културног наслеђа, увођењу интерактивних и мултимедијалних модела, укључивању грађана у процес упознавања локалне историје и позиционирању Ниша као града фестивала, савремене уметности и снажне културне традиције.

Предвиђене активности у оквиру ове мере су:
4.2.1. Постављање QR кодова на скулптурама и споменицима.
4.2.2. Постављање реплика археолошких налаза, ликовних дела и споменика културе на нишком аеродрому „Константин Велики".
4.2.3. Осмишљавање нових културно-туристичких рута кроз Ниш и њихова промоција грађанима и туристичким агенцијама у земљи и иностранству.
4.2.4. Израда интерактивне мапе Ниша са елементима едукативне игре.
4.2.5. Израда визуелних културних водича за децу уз ангажовање илустратора.
4.2.6. Израда виртуелних тура које промовишу културно богатство Ниша.
4.2.7. Осмишљавање и постављање мурала у Нишу са QR кодом који приказује фестивале и историјске садржаје града.
4.2.8. Организација програма посвећених локалној историји, обележавању јубилеја, дијалекту, језичком идентитету националних мањина, знаменитим личностима, у циљу подизања свести о значају и очувању културног наслеђа града Ниша.
4.2.9. Покретање интердисциплинарног фестивала који кроз књижевност, стрип, гастрономију и филм промовише локални идентитет.
4.2.10. Формирање сталне поставке Галерије савремене ликовне уметности, уз трансформацију установе у Музеј савремене уметности.
4.2.11. Отпочињање израде пројекта сталне поставке Народног музеја Ниш.
4.2.12.Обележавање јубилеја 150 година Берлинског конгреса кроз креирање програма посвећених темама слободе, мира и независности.
4.2.13. Обезбеђивање локација, израда идејних решења и постављање споменика цару Константину и краљу Милану и скулптуре која представља Ниш као фестивалски град.
4.2.14. Покретање манифестације на Меморијалном комплексу „Бубањ" посвећене слободи, кроз различите културне изразе.
4.2.15. Израда студија конзервације и презентације ранохришћанских гробница у Нишу.
4.2.16. Спровођење систематских археолошких ископавања Аквадукта на парцелама које се налазе у јавној својини са израдом студије конзервације и презентације.
4.2.17. Организација годишњег ревијалног концерта (фестивала) свих КУД-ова у Нишу уз представљање традиционалних песама, игара и ношњи.
4.2.18. Поновно покретање манифестације „Сусрети села".
4.2.19. Истраживање, евидентирање и документовање нематеријалног културног наслеђа у циљу идентификовања нематеријалног културног наслеђа и уписа у Национални регистар нематеријалног културног наслеђа.
4.2.20. Иницирање уређења Српског војничког гробља.
4.2.21. Објављивање капиталних издавачких подухвата као што су сабрана или изабрана дела књижевних или научних великана који су рођењем или радом везани за Ниш, потом сродним пројектним подухватима усмереним ка другим сферама уметности (сабрана или изабрана дела нишких стрипских аутора националног, европског или светског формата), као и издавању енциклопедијских издања и монографија посвећених Нишу и знаменитим Нишлијама.

Показатељи резултата	**Јед. мере**	**Базна вредност (2025)**	**Циљана вредност (2030)**	**Извор провере**
Број културно-туристичких рута	број	5	8	Извештај ТО Ниш

Број нових дигиталних и визуелних садржаја о културном идентитету града	број	0	15	Извештаји установа културе, удружења грађана
Број реализованих програма у оквиру обележавања јубилеја 150 година Берлинског конгреса	број	0	150	Извештаји установа културе, удружења грађана
Број културно-уметничких друштава који учествују у програмима очувања нематеријалног културног наслеђа	број	10	60	Извештаји удружења грађана
Број реализованих капиталних издавачких пројеката	број	0	3	Извештаји Нишког културног центра

МЕРА 4.3.
Међународна препознатљивост Ниша као града културе

Опис мере:
Мера има за циљ да Ниш јасно позиционира као видљив, препознатљив и активан град културе на међународној сцени кроз системско умрежавање са европским и светским културним актерима, што подразумева кандидовање за Европску престоницу културе, укључивање у Унеско Мрежу креативних градова, прикључење сертификованој културној рути, као и развој и подршку међународним резиденцијалним програмима за уметнике и размена програма са градовима побратимима. Кроз ову меру Ниш организује и подржава представљање градова чланица Европске асоцијације фестивала, успоставља заједничке пројекте и размену програма са установама културе из иностранства, а локални културни идентитет представља кроз изложбе, концерте, перформансе и радионице које омогућавају директно упознавање културних пракси партнера. Мера има за циљ дугорочно јачање међународне видљивости града, промоцију локалних уметника и културних садржаја, као и оснаживање Ниша као активног и препознатљивог члана европских и светских културних мрежа.

Предвиђене активности у оквиру ове мере су:
4.3.1. Кандидовање града Ниша за Европску престоницу културе 2034. године.
4.3.2. Спровођење истраживања и консултација са стручњацима и локалним актерима културе у циљу избора области за кандидатуру Ниша за Мрежу Унеско креативних градова.
4.3.3. Израда четворогодишњег акционог плана и конкурисање Града Ниша за Унеско Мрежу креативних градова.
4.3.4. Прикључење Медијане сертификованом Европском путу културе Пут римских царева и дунавски пут вина.
4.3.5. Унапређење међународних резиденцијалних програма за уметнике у сфери стрипа и књижевности.
4.3.6. Организација представљања градова чланица иницијативе Европске асоцијације фестивала током одржавања фестивала.
4.3.7. Успостављање сарадње Галерије савремене ликовне уметности са установама културе из иностранства ради реализације заједничких пројеката и размене програма.
4.3.8. Организација размене програма из културе са градовима побратимима ради представљања културног идентитета Ниша и упознавања културних пракси партнера.
4.3.9. Учлањење установа културе и удружења грађана у култури у међународне културне мреже и учешће у међународним пројектима културне размене.

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна вредност (2027)	Циљана вредност (2030)	Извор провере
Број међународних културних партнера и градова побратима који учествују у активностима Ниша	број	6	10	Извештај ГУ Ниш
Број међународних фестивала и резиденцијалних активности који се организују у Нишу	број	10	25	Извештај ГУ Ниш, установа културе, удружења грађана
Медијана се налази на сертификованом европском путу културе	0 – не 1 – да	0	1	Извештај ГУ Ниш; Извештај Народног музеја

АКЦИОНИ ПЛАН СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ГРАДА НИША

ЗА ПЕРИОД 2026–2030. ГОДИНЕ

АКЦИОНИ ПЛАН СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ГРАДА НИША 2026–2030.	
Документ ЈП:	Стратегија развоја културе Града Ниша 2026–2030.
Акциони план:	Акциони план Стратегије развоја културе Града Ниша 2026–2030.
Координација и извештавање	Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт
Кровни документ ЈП:	Закон о култури Републике Србије
Општи циљ: Стварање доступног и савременог културног система у Нишу који интегрише традицију и иновацију	
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Градска управа Града Ниша; Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; установе културе и удружења у култури; Савет за културно стваралаштво	

Показатељ(и) на нивоу општег циља (показатељ ефекта)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у последњој години АП	Последња година важења АП
Укупан број посетилаца програма из културе	број	Извештаји установа културе, извештаји организатора програма	318.481	2025	415.000	2030
Издвајање за културу из буџета града	%	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт	7,7%	2024	9,3%	2030
Број нових и адаптираних простора за културу	број	Извештај Градске управе за социјалну и породичну	0	2025	10	2030

		заштиту, образовање, културу и спорт; Извештаји установа културе								
ПОСЕБНИ ЦИЉ 1: Унапређење институционалних и ванинституционалних капацитета и ресурса у култури										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Савет за културно стваралаштво; установе културе										
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Број установа културе које примењују унапређен систем управљања људским ресурсима	број	Извештаји установа културе	0	2025	1	2	4	5	6	6
Број конкурса Градске управе Ниш за подршку развоју цивилног сектора у култури	број	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт	2	2025	2	2	3	4	4	4
Мера 1.1: Подизање капацитета људских ресурса у култури										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Савет за културно стваралаштво; установе културе										

Период спровођења: 2026–2030.										Тип мере: Регулаторна, Информативно-едукативна, Институционално управљачко организационе
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Број установа културе у којима је извршена ресистематизација радних места према потребама установе	број	Извештаји установа културе	4	2025	4	6	8	9	10	10
Број установа културе у којима се реализује стручна пракса	број	Извештаји установа културе	0	2025	0	1	3	5	6	6
Проценат запослених у установама културе обухваћених програмом стручног усавршавања	%	Извештаји установа културе	47,4%	2025	53%	58%	63%	68%	70%	70%

Извор финансирања мере[9]	Веза са програмским буџетом[10]	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.					
		У години 2026.	У години 2027.	У години 2028.	У години 2029.	У години 2030.	Укупно
Приходи из буџета	1201-0001 1201-0002 1201-0003	2.675	4.150	5.700	6.150	6200	24.875
Средства која нису у потпуности обезбеђена							

[9] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.

[10] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања[11]	Веза са програмским буџетом[12]	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.[13]					
						2026	2027	2028	2029	2030	Укупно
1.1.1. Измена систематизација радних места у установама културе	Установе културе	Надлежна градска управа Ниш	2030.	/	1201-0001 1201-0002 1201-0003	0	0	0	0	0	0
1.1.2. Вредновање рада запослених према Посебном колективном уговору у култури [14]	Установе културе	/	2030.	/	1201-0001 1201-0002 1201-0003	0	0	0	0	0	0
1.1.3. Израда плана запошљавања и кадровске структуре у установама културе	Установе културе	Надлежна градска управа Ниш	2030.		1201-0001 1201-0002 1201-0003	/	0	0	0	0	0
1.1.4. Дефинисање и реализација програма стручног	Надлежна ГУ Ниш; установе културе; удружења	/	2030.	Буџет Града Ниша; други извори	1201-0001 1201-0002 1201-0003	2.765	3.000	3.000	3.000	3.000	14.765

[11] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[12] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[13]Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена.
[14] https://www.paragraf.rs/propisi/poseban-kolektivni-ugovor-za-ustanove-kulture-ciji-je-osnivac-republika-srbija.html

усавршавања за актере у култури	грађана у култури			финанси рања							
1.1.5. Организација обука за удружења грађана у култури о припреми и управљању пројектима, као и примени прописа и начела закона	Надлежна ГУ Ниш	Удружења грађана у култури	2029.	Буџет Града Ниша	1201-0001	/	150	/	150	/	300
1.1.6. Покретање програма стручне праксе за студенте и ученике средњих школа у установама културе	Установе културе	Установе образовања	2030.	Буџет Града Ниша , други извори финанси рања	1201-0001	/	1.000	1.200	1.500	1.700	5.400
1.1.7. Успостављање начина за подстицање младих талената у области културног и уметничког стваралаштва	Надлежна ГУ Ниш; Савет за културно стваралаштво	Удружења грађана у култури	2030.	Буџет Града Ниша	1201-0001	/	/	1.500	1.500	1.500	4.500
Мера 1.2: Јачање система подршке ванинституционалним актерима											

Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Савет за културно стваралаштво; удружења грађана у култури										
Период спровођења: 2026–2030.							Тип мере: Регулаторна, Информативно-едукативна			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Број градских општина које су увеле наменски конкурс за пројекте у култури	број	Извештаји градских општина	3	2026	3	5	5	5	5	5
Успостављена конкурсна линија за посебну област у култури	0 – не 1 – да	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт	0	2025	0	0	0	1	1	1

Извор финансирања мере[15]	Веза са програмским буџетом[16]	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.					
		У години 2026.	У години 2027.	У години 2028.	У години 2029.	У години 2030.	Укупно
Приходи из буџета Средства која нису у потпуности обезбеђена	1201-0001 1201-0002 1201-0003	0	0	500	500 + биће накнадно дефинисано	500 + биће накнадно дефинисано	1.500 + биће накнадно дефинисано

[15] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[16] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања[17]	Веза са програмским буџетом[18]	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.[19]					
						2026	2027	2028	2029	2030	Укупно
1.2.1. Успостављање механизма мониторинга и евалуације подржаних пројеката на Конкурсу за (су)финансирање пројеката у култури града Ниша	Надлежна ГУ Ниш	/	2030.	Буџет Града Ниша	1201-0001	/	0	0	0	0	0
1.2.2. Увођење наменских конкурса градских општина за подршку пројектима у области културе, са критеријумима који узимају у обзир специфичности општине, у складу са	Градске општине Палилула, Пантелеј, Медијана, Црвени Крст, Нишка Бања	/	2030.	Буџети градских општина	/	0	0	0	0	0	0

[17] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[18] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[19] Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена.

важећом Уредбом											
1.2.3. Успостављање конкурсне линије за посебну област у култури, у складу са утврђеним потребама	Надлежна ГУ Ниш	/	2030.	Буџет града Ниша	1201-0001	/	/	/	Биће накнадно дефиниса но	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
1.2.4. Успостављање програма координације културно-уметничког аматеризма финансираног путем јавног конкурса	Надлежна ГУ Ниш		2030.	Буџет града Ниша	1201-0001	/	/	500	500	500	1.500

ПОСЕБНИ ЦИЉ 2: Унапређење инфраструктуре у култури и очување културног наслеђа

Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Савет за културно стваралаштво; установе културе; удружења грађана у култури

Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Број покренутих или реализованих инфраструктурних пројеката у култури	Број	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање,	12	2025	14	16	16	17	18	18

		културу и спорт; Извештаји установа културе								
Број спроведених активности за очување, унапређење и законску заштиту културних добара	Број	Извештај Завода за заштиту споменика културе; Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт	10	2025	11	12	13	14	16	16
Мера 2.1: Модернизација и одржавање објеката које користе установе културе										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Савет за културно стваралаштво; установе културе										
Период спровођења: 2026–2030.							Тип мере: Регулаторна, Обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Започета реконструкција зграде Народног позоришта Ниш	0 – не 1 – да	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање,	0	2025	0	0	1	1	1	1

		културу и спорт; Извештај Народног позоришта Ниш								
Обезбеђена локација за изградњу монтажних објеката за складиштење фундуса, грађе и археолошких налаза	0 – не 1 – да	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Извештаји установа културе	0	2025	0	0	1	1	1	1
Број установа културе са прилагођеним приступачним зонама за ОСИ, старије и децу	Број	Извештаји установа културе	н.п.	2025	/	1	2	3	4	4

Извор финансирања мере[20]	Веза са програмским буџетом[21]	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.					
		У години 2026.	У години 2027.	У години 2028.	У години 2029.	У години 2030.	Укупно
Приходи из буџета	1201-0001 0501-5193 1201-0002 1201-0003	4.422	41.800 + биће накнадно дефинисано	70.600 + биће накнадно	60.700 + биће накнадно	3.600 + биће накнадно	181.122 + биће накнадно дефинисано
Средства која нису у потпуности обезбеђена		6.000					

[20] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредит.а, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.

.[21] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.

	1101-0003				дефинисано	дефинисано	дефинисано			

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања[22]	Веза са програмским буџетом[23]	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.[24]					
						2026	2027	2028	2029	2030	Укупно
2.1.1. Израда плана и обезбеђивање финансијских и материјалних ресурса за реконструкцију и опремање установа културе	Надлежна ГУ Ниш	Установе културе	2030.	/	/	/	0	0	0	0	0
2.1.2. Отпочињање реконструкције Народног позоришта Ниш, према постојећем пројекту	Надлежна ГУ Ниш, Народно позориште Ниш	/	2030.	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	/	/	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
2.1.3. Доградња анекса објекта Народне библиотеке „Стеван Сремац”, према	Надлежна ГУ Ниш; Народна библиотека „Стеван Сремац”	/	2029.	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0001	/	11.800	11.800	11.800	/	35.400

[22] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[23] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[24] Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена

постојећем пројекту											
2.1.4. Изградња соларне електране на објекту Народне библиотеке „Стеван Сремац”	Градска управа за локални економски развој и инвестиције Народна библиотека „Стеван Сремац”		2026	Други извори финансирања	0501-5193	6.000	/	/	/	/	6.000
2.1.5. Адаптација огранака Ледена стена и Медијана Народне библиотеке „Стеван Сремац”	Надлежна ГУ Ниш; Народна библиотека „Стеван Сремац”		2029.	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	1.200	500	500	/	2.200
2.1.6. Рестаурација Салона 77, према постојећем пројекту	Надлежна ГУ Ниш; Галерија савремене ликовне уметности		2029.	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	/	Биће накнадно дефинисано
2.1.7. Санација објеката Уметничке колоније у Сићеву, према постојећем	Надлежна ГУ Ниш; Галерија савремене ликовне уметности	/	2029.	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1101-0003	122	20.000	40.000	30.000	/	90.122

пројекту и капије и ограде											
2.1.8. Санација инфраструктурних, техничких и просторних услова на објектима Народног музеја Ниш – Археолошко налазиште Медијана, Галерија Синагога и Меморијални комплекс „12. фебруар”	Надлежна ГУ Ниш; Народни музеј Ниш	/	2030.	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	/	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
2.1.9. Одређивање и обезбеђивање локације на парцели у својини града за изградњу више монтажних објеката за складиштење фундуса Народног позоришта Ниш, Позоришта лутака Ниш, депое Историјског	Надлежна ГУ Ниш; Народно позориште; Позориште лутака; Галерија савремене ликовне уметности; Историјски архив; Народни музеј; Завод за заштиту споменика културе	/	2028.	Буџет Града Ниш	1201-0002 1201-0003	/	/	Биће накнадно дефинисано	/	/	Биће накнадно дефинисано

архива Ниш, Народног музеја Ниш, Галерија савремене ликовне уметности и депоа археолошких налаза за Нишавски округ Завода за заштиту споменика културе Ниш											
2.1.10. Анализа стања и извођење прилагођавања приступачних зона у установама културе за ОСИ, старије и децу	Надлежна ГУ	Установе културе	2030.	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	/	/	2.000	2.000	4.000	2.000	10.000
2.1.11. Набавка минибуса за потребе установа културе	Надлежна ГУ	Позориште лутака; Народно позориште; Нишки симфонијски оркестар	2029.	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0001	/	/	/	12.000	/	12.000
2.1.12. Набавка скенера за дигитализацију грађе Историјског архива Ниш и	Надлежна ГУ	Историјски архив; Завод за заштиту споменика културе Ниш	2028.	Буџет Града Ниша; други извори	1201-0003	/	1.200	6.000	/	/	7.200

Завода за заштиту споменика културе Ниш				финансирања							
2.1.13. Набавка професионалне опреме за дигитализацију књижевних легата и старе и ретке књиге	Надлежна ГУ Ниш	Народна библиотека „Стеван Сремац”	2028.	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0001	/	5.000	9.000	/	/	14.000
2.1.14. Набавка возила за Галерију савремене ликовне уметности – за потребе превоза дела и учесника манифестација	Галерија савремене ликовне уметности	Надлежна ГУ Ниш	2026	Буџет Града Ниша	1201-0001	2.400	/	/	/	/	/
2.1.15. Набавка климатизације за павиљон у Тврђави	Галерија савремене ликовне уметности	Надлежна ГУ Ниш	2028.	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0001	/	/	Биће накнадно дефинисано	/	/	Биће накнадно дефинисано
2.1.16. Реновирање фоајеа, позоришне сцене, обнављање електоенергетск	Позориште лутака Ниш	Надлежна ГУ Ниш	2030.	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0001	1.900	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно деф	Биће накнадно дефинисано

их инсталација и санација мокрих чворова у Позоришту лутака Ниш										инис ано	
2.1.17. Адаптација простора, опремање и израда мале сцене и мале сцене на отвореном	Дечији културно-рекреативни центар	Надлежна ГУ Ниш	2030.	Буџет Града Ниша, други извори финанси рања	1201-0001	/	600	1.300	2.400	1.60 0	5.900

Мера 2.2: Проширење и успостављање мреже објеката културе										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Савет за културно стваралаштво; установе културе										
Период спровођења: 2026–2030.							Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Број ревитализованих простора некадашњих домова културе	број	Извештаји надлежне ГУ Ниш	3	2025	4	5	6	8	10	10
Обезбеђена локација за мултифункционалн и простор за културу	0 – не 1 – да	Извештаји надлежне ГУ Ниш	0	2025	0	0	1`	1	1	1
Број изграђених летњих позорница	број	Извештаји надлежне ГУ	0	2025	1	1	1	2	3	3

у градским општинама		Ниш; извештаји градских општина								

Извор финансирања мере[25]	Веза са програмским буџетом[26]	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.					
		У години 2026.	У години 2027.	У години 2028.	У години 2029.	У години 2030.	У години т+6
Приходи из буџета Средства која нису у потпуности обезбеђена	1201-0001	246.789 + биће накнадно дефинисано	10.500 + биће накнадно дефинисано	23.000 + биће накнадно дефинисано	27.000 + биће накнадно дефинисано	21.500 + биће накнадно дефинисано	328.789 + биће накнадно дефинисано

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања[27]	Веза са програмским буџетом[28]	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.[29]					
						2026	2027	2028	2029	2030	Укупно
2.2.1. Ревитализација и пренамена некадашњих домова културе у руралним подручјима у савремене културне пунктове – вишенаменске	Надлежна ГУ Ниш	Месна заједница	2030	Буџет Града Ниша	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано

[25] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[26] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[27] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[28] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[29] Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена.

просторе за културу											
2.2.2. Отпочињање изградње нове зграде Народног музеја Ниш и Галерије савремене ликовне уметности, према постојећем пројекту; израда техничке документације (елаборат геодезије, елаборат геомеханике, план управљања отпадом, ПГД и ПЗИ)	Градска управа за ЛЕР и инвестиције	/	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	0602-0001	64.289	/Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
2.2.3. Обезбеђивање локације и израда пројекта концертне дворане	Надлежна ГУ Ниш		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања		/	/	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано

2.2.4. Мапирање и анализа потенцијалних простора у градском подручју за пренамену у просторе за уметнике и алтернативне културне садржаје	Надлежна ГУ Ниш	Завод за урбанизам	2028	Буџет Града Ниша		/	/	5.000	/	/	5.000
2.2.5. Адаптација и стављање у функцију одабраних простора у градском подручју за потребе уметника и алтернативне културне сцене	Надлежна ГУ Ниш	Завод за урбанизам	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања		/	/	/	10.000	10.000	20.000
2.2.6. Адаптација и опремање простора за резидентни боравак уметника	Надлежна ГУ Ниш	Завод за урбанизам	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања		/	/	/	/	3.000	3.000
2.2.7. Анализа просторних потреба и	Надлежна ГУ Ниш	Завод за урбанизам; Нишки	2028	Буџет Града Ниша	1201-0002	/	/	1.000	/	/	1.000

испитивање могућности обезбеђивања адекватног простора у централној градској зони за рад Нишког културног центра		културни центар									
2.2.8. Формирање уметничког кварта у Балканској и Давидовој улици	Надлежна ГУ Ниш	/	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања		/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
2.2.9. Реконструкција атељеа у Тврђави, према постојећем пројекту	Градска управа за ЛЕР и инвестиције	/	2029	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1502-5184	152.000	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	/	Биће накнадно дефинисано
2.2.10. Развој центра старих заната на простору некадашње пијаце Бубањ, као простора за очување, презентацију и интерактивно	ГО Палилула	/	2027	Буџет ГО Палилула		2.000	2.000	/	/	/	4.000

представљање традиционалних заната											
2.2.11. Изградња летњих позорница за реализацију програма на отвореном у градским општинама	Надлежна ГУ Ниш	ГО Палилула, ГО Пантелеј, ГО Нишка Бања	2030	Буџет Града Ниша; буџети градских општина; други извори финансирања		3.500	8.500	17.000	17.000	8.500	54.500
2.2.12. Реконструкција летње позорнице	Градска управа за ЛЕР и инвестиције	/	2026	Буџет Града Ниша	1101-0003	15.000					
2.2.13. Одржавање зидина тврђаве	Градска управа за ЛЕР и инвестиције	/	2027	Буџет Града Ниша	1101-0003	10.000	Биће накнадно дефинисано	/	/	/	Биће накнадно дефинисано

Мера 2.3: Улагање у очување и ревитализацију непокретних културних добара										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Савет за културно стваралаштво; установе културе										
Период спровођења: 2026–2030.							Тип мере: Регулаторна, Подстицајна, Обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Расписан Конкурс за бесповратно суфинансирање	0 – не 1 – да	Извештаји надлежне ГУ Ниш	0	2025	1	1	1	1	1	1

обнове фасада споменика културе										
Број решених правно-имовинских односа за споменике културе	број	Извештаји надлежне ГУ Ниш	1	2025	1	1	2	3	3	3
Број заштићених просторно културно-историјских целина	број	Извештаји надлежне ГУ Ниш; извештаји Завода за заштиту споменика културе	2	2025	2	2	3	4	5	5
Број запослених у градским управама Града Ниша и представника полиције, тужилаштва и судства који су прошли обуке у области заштите културног наслеђа, урбанистичког планирања, илегалне трговине антиквитетима и неовлашћених археолошких ископавања	број	Извештаји надлежне ГУ Ниш; извештаји полицијских управа; извештаји суда; извештаји Завода за заштиту споменика културе	0	2025	0	10	25	35	50	50
		Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.								

Извор финансирања мере[30]	Веза са програмским буџетом[31]	У години 2026.	У години 2027.	У години 2028.	У години 2029.	У години 2030.	У години т+6
Приходи из буџета	1201-0001 1201-0003	29.000	29.600 + биће накнадно дефинисано	56.600 + биће накнадно дефинисано	67.700 + биће накнадно дефинисано	58.800 + биће накнадно дефинисано	241.700 + биће накнадно дефинисано
Средства која нису у потпуности обезбеђена							

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања[32]	Веза са програмским буџетом[33]	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.[34]					
						2026	2027	2028	2029	2030	Укупно
2.3.1. Расписивање конкурса за бесповратно суфинансирање обнове фасада споменика културе	Надлежна ГУ Ниш	Завод за заштиту споменика културе	2030	Буџет Града Ниша		14.000	14.000	18.000	18.000	18.000	82.000
2.3.2. Доношење Одлуке о условима и начину постављања натписа пословног имена, огласних средстава,	Надлежна ГУ Ниш		2026			0	0	0	0	0	0

[30] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[31] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[32] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[33] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[34] Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена.

заштитних и техничких уређаја у заштићеним зонама											
2.3.3. Организација и реализација стручне обуке за запослене у градским управама Града Ниша у области заштите културног наслеђа и поступања у урбанистичком планирању, уз учешће референтних домаћих и међународних стручњака	Завод за заштиту споменика културе	Страни предавачи	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0003	/	300	300	300	300	1.200
2.3.4. Организација обуке за представнике полиције, тужилаштва и судства у области илегалне трговине антиквитетима и неовлашћених	Завод за заштиту споменика културе	Српско археолошко друштво	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0003	/	300	300	400	500	1.500

археолошких ископавања											
2.3.5. Решавање правно-имовинских односа за Тврђаву у циљу преноса власништва са Републике на Град	Надлежна ГУ Ниш	РС	2028	/		0	0	0	/	/	0
2.3.6. Оснивање јавног предузећа које ће управљати Тврђавом	Надлежна ГУ Ниш		2030	Буџет града Ниш		/	/	/	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
2.3.7. Започињање решавања правно-имовинских односа за објекат некадашње фабрике „Вулкан”	Надлежна ГУ Ниш	Приватни власници	2030	Буџет Града Ниша		/	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
2.3.8. Решавање правно-имовинских односа за	Надлежна ГУ Ниш	Приватни власници	2030	Буџет Града Ниша		/	/	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно деф	Биће накнадно дефинисано

ранохришћанске гробнице										инисано	
2.3.9. Решавање правно-имовинских односа за објекте на Обилићевом венцу	Надлежна ГУ Ниш	РС, приватни власници	2028	Буџет Града Ниша		/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефиниса но	/	/	Биће накнадно дефинисано
2.3.10. Израда плана детаљне регулације, израда урбанистичког пројекта за уређење фасада и адаптацију унутрашњег дворишта и израда студије заштите за потребе формирања уметничког кварта на Обилићевом венцу	Завод за урбанизам	Завод за заштиту споменика културе	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања		/	/	Биће накнадно дефиниса но	3.000	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
2.3.11. Израда студија заштите за амбијенталне целине нижих	Завод за заштиту споменика културе		2030	Буџет Града Ниша	1201-0003	/	/	3.000	3.000	3.000	9.000

планских докумената											
2.3.12. Анализа стања и израда урбанистичког пројекта за Старо гробље „Горица“	ЈП Завод за урбанизам		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања		/	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
2.3.13. Сређивање објекта и обезбеђивање чуварске службе на Старом гробљу „Горица“	ЈП Завод за урбанизам	Удружења грађана у култури	2030	Буџет Града Ниша, други извори финансирања		/	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
2.3.14. Израда пројектно-техничке документације за статичку санацију Официрског дома	Дирекција за изградњу, КЛЕРП, ГАФ, пројектантски биро	Завод за заштиту споменика културе	2028	Буџет Града Ниша; други извори финансирања		/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	/	/	Биће накнадно дефинисано
2.3.15. Адаптација Апсане у Тврђави са утврђивањем бедема и пренамена у објекат културе,	Надлежна ГУ Ниш	Завод за заштиту споменика културе	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања		/	/	20.000	25.000	20.000	65.000

према постојећем пројекту											
2.3.16. Проглашење Јеврејског гробља и Зграде на Кеју 22. децембра 10–12 за културна добра у опасности	МКН	Завод за заштиту споменика културе	2028			0	0	0	/	/	0
2.3.17. Спровођење систематског археолошког рекогносцирања територије града Ниша ради основног прегледа постојања археолошког наслеђа за потребе планирања и развоја града	Завод за заштиту споменика културе		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0003	/	/	/	3.000	2.000	5.000
2.3.18. Санација постојећих споменика знаменитим личностима	Надлежна ГУ	Завод за заштиту споменика културе Ниш	2030	Буџет Града Ниша		15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	75.000
ПОСЕБНИ ЦИЉ 3: Развој одрживе и динамичне културне понуде											

Институција одговорна за праћење и контролу реализације: ГУ за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Савет за културно стваралаштво										
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Проценат образовних установа које посећују бар један програм годишње установа културе	%	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; извештаји установа културе; извештаји образовних установа	н.п.	2025	15%	25%	30%	45%	60%	60%
Број установа културе које спроводе истраживања мишљења публике путем анкета и форума публике	број	Извештаји установа културе	0	2025	1	3	5	6	8	8
Број реализованих активности у културним пунктовима, уметничким квартовима и јавним просторима	број	Извештаји установа културе; извештаји удружења грађана; извештаји	200	2025	400	650	900	1000	1000	1000

		образовних установа								
Укупан број учесника у интерактивним, едукативним и иновативним програмима	број	Извештаји установа културе; извештаји удружења грађана; извештаји образовних установа	н.п.	2025	500	1.000	2.000	3.000	4.000	4.000
Мера 3.1: Стварање услова за доступност културне понуде										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: ГУ за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Савет за културно стваралаштво										
Период спровођења: 2026–2030.						Тип мере: Информативно-едукативна				
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Донет Споразум о сарадњи између установа образовања и културе на територији града Ниша	0 – не 1 – да	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт	0	2025	1	1	1	1	1	1
Основани сектори опере и балета у Народном позоришту Ниш	0 – не 1 – да	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту,	0	2025	0	0	1	1	1	1

		образовање, културу и спорт; извештај Народног позоришта Ниш								
Број младих волонтера, водича и едукатора који учествују у осмишљавању и реализацији програма за децу, тинејџере и младе	број	Извештаји установа културе	0	2025	3	10	15	20	25	25

Извор финансирања мере[35]	Веза са програмским буџетом[36]	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.					
		У години 2026.	У години 2027.	У години 2028.	У години 2029.	У години 2030.	Укупно
Приходи из буџета	1201-0001	655	2.792	4.092 + биће накнадно дефинисано	4.592 + биће накнадно дефинисано	5.642 + биће накнадно дефинисано	17.773 + биће накнадно дефинисано
Средства која нису у потпуности обезбеђена							

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања[37]	Веза са програмским буџетом[38]	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.[39]					
						2026	2027	2028	2029	2030	Укупно

[35] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[36] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[37] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[38] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[39] Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена.

3.1.1. Редовно одржавање координационих састанака члана Градског већа задуженог за културу са представницима установа културе, удружења грађана, Туристичке организације Ниш и самосталним уметницима и стручњацима у култури, укључујући планирање и ажурирање месечних и годишњих календара културних догађаја	Надлежна ГУ Ниш	Установе културе; удружења грађана у култури; образовне установе; Туристичка организација Ниш	2030		1201-0001	0	0	0	0	0	0
3.1.2. Прилагођавања радног времена установа културе према потребама грађана	Установе културе		2030		1201-0001	/	0	0	0	0	0

3.1.3. Оснивање сектора опере и балета у Народном позоришту Ниш	Надлежна ГУ Ниш; Народно позориште Ниш	Факултет уметности	2028	Буџет Града Ниша	1201-0001	/	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
3.1.4. Формирање форума публике на нивоу установа културе	Установе културе	/	2030		1201-0001	0	0	0	0	0	0
3.1.5. Увођење редовних истраживања мишљења публике	Установе културе; удружења грађана у култури	1201-0001	2030		1201-0001	/	300	300	300	500	1.400
3.1.6. Укључивање младих волонтера, водича и едукатора у осмишљавање и реализацију програма намењених деци, тинејџерима и младима	Установе културе, удружења грађана у култури		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	/	1.000	1.500	1.500	1.800	5.800
3.1.7. Увођење система онлајн	Позориште лутака Ниш		2026	Буџет Града Ниша	1201-0001	305	42	42	42	42	473

продаје и резервације карата за Позориште лутака Ниш											
3.1.8. Доношење Споразума о сарадњи установа културе и установа образовања, којим се уређују организоване посете ученика културним програмима најмање једном годишње и реализација програма установа културе у образовним институцијама	Надлежна ГУ Ниш; установе културе; установе образовања		2026		1201-0001	0	0	0	0	0	0
3.1.9. Прилагођавање програмских садржаја за особе са инвалидитетом	Установе културе; удружења грађана у култури		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	350	650	1.350	1.850	2.300	6.500
3.1.10. Унапређење интернет	Установе културе	консултант	2030	Буџет Града Ниша;	1201-0001	/	400	500	500	600	2.000

страница установа културе у складу са стандардима дигиталне приступачности ради обезбеђивања равноправног приступа информацијама и њихово редовно ажурирање				други извори финансирања							
3.1.11. Иницирање увођења додатних термина јавног превоза у циљу посете културним догађајима	Надлежна ГУ Ниш	/	2030			/	400	400	400	400	1.600

Мера 3.2: Децентрализација културних програма и локална креативност										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: ГУ за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Савет за културно стваралаштво										
Период спровођења: 2026–2030.						Тип мере: Регулаторна, информативно-едукативна				
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Донета Одлука о давању у закуп атељеа и казамата	0 – не 1 – да	Извештај надлежне ГУ Ниш;	0	2025	0	1	1	1	1	1

у Тврђави уметницима, према дефинисаним критеријумима		„Службени лист Града Ниша”								
Број активности у којима учествују ученици Уметничке и Музичке школе и студенти Факултета уметности	Број	Извештај Градске управе за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; извештаји установа културе; извештаји удружења грађана у култури; извештаји образовних установа	20	2025	22	28	32	38	40	40

Извор финансирања мере[40]	Веза са програмским буџетом[41]	У години 2026.	У години 2027.	У години 2028.	У години 2029.	У години 2030.	Укупно
Приходи из буџета	1201-0001 1201-0002 1201-0003	1.800	10.550	13.100	14.650	16.200	56.300
Средства која нису у потпуности обезбеђена							

[40] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.

[41] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања[42]	Веза са програмским буџетом[43]	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.[44]					
						2026	2027	2028	2029	2030	Укупно
3.2.1. Доношење Одлуке о давању у закуп атељеа и казамата у Тврђави уметницима, према дефинисаним критеријумима	Надлежна ГУ Ниш		2027	Буџет Града Ниша	1201-0001	/	0	0	0	0	0
3.2.2. Организација стрипских, стрит арт, луткарских, муралских, музичких, фотографских, критичких и других креативних радионица у културним пунктовима и уметничким квартовима	Установе културе; удружења грађана у култури; фестивали; креативни хабови; уметници		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	500	700	1.000	1.200	1.500	4.900
3.2.3.	Установе културе;		2030	Буџет Града	1201-0002 1201-0003	500	850	1.000	1.200	1.200	4.750

[42] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[43] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[44] Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена.

Реализација кратких програма установа културе у културним пунктовима	СКЦ; Универзитетска библиотека „Никола Тесла”;			Ниша; други извори финансирања							
3.2.4. Организација „отворених дана” у креативним просторима путем интерактивних радионица, демонстрација рада уметника, презентације традиционалних заната уз учешће мајстора и музејских стручњака, разговора са ауторима и мини-изложби	удружења грађана; уметници; стари занати; Народни музеј Ниш		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	/	500	750	900	900	3.050
3.2.5. Организација радионица и изложби ученика Уметничке школе и студената	Уметничка школа; Факултет уметности; фестивали; креативни хабови; удружења		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	300	500	750	750	900	3.200

Факултета уметности у културним пунктовима и у јавном простору	грађана; установе културе										
3.2.6. Постављање реплика уметничких дела, паноа и интерактивних приказа у јавним просторима ради приближавања уметности грађанима	ГУ Ниш; установе културе; ТОН		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	/	1.000	1.500	1.500	1.500	5.500
3.2.7. Организација радионица за креативну трансформацију старих предмета уз продајни поп-ап маркет	Удружења грађана у култури; креативни хабови; фестивали; уметници; стари занати	Установе културе	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	/	/	/	1.000	1.000	2.000
3.2.8. Организација библиотека на отвореном и јавних књижевних читања у парковима и јавним	Удружења грађана у култури; фестивали; Народна библиотека „Стеван Сремац”	Универзитетска библиотека „Никола Тесла”; градске општине	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	300	300	300	300	300	1.500

просторима градских општина											
3.2.9. Организација мини-концерата у уметничким квартовима и у културним пунктовима Нишког симфонијског оркестра, ученика Музичке школе, студената Факултета уметности, удружења грађана и локалних бендова	Нишки симфонијски оркестар; Музичка школа; Факултет уметности; удружења грађана; локални бендови	Нишки културни центар	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	500	500	500	500	2.000
3.2.10. Организација летњих музичких свечаности на летњој позорници у Тврђави и на летњим позорницама градских општина	Нишки симфонијски оркестар; Дечији културно-рекреативни центар; Музичка школа; Факултет уметности; удружења грађана;		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	5.000	6.000	6.000	7.000	24.000

3.2.11. Организација научнопопуларних трибина и паб квизова на тему науке, културе и уметности у јавном простору	Удружења грађана у култури; фестивали; установе културе		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	/	500	500	500	500	2.000
3.2.12. Креирање партиципативних привремених изложби у културним пунктовима у насељеним местима	Народни музеј Ниш; удружења грађана у култури		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0003	/	500	500	500	500	2.000
3.2.13. Организација плесних и музичких флеш мобова у јавном простору	Удружења грађана у култури; Дечији културно-рекреативни центар		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	200	200	300	300	400	1.400

Мера 3.3: Осавремењивање културне понуде

Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Савет за културно стваралаштво

Период спровођења: 2026–2030. | Тип мере: Информативно-едукативна

Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Број реализованих радионица за децу,	број	Извештаји установа	н.п.	2025	40	90	140	180	200	200

младе, одрасле и старије грађане		културе, удружења грађана								
Број реализованих подкаста и издатих музејских сликовница и музејских стрипова	број	Извештаји установа културе, удружења грађана	1	2025	3	4	5	9	15	15

Извор финансирања мере[45]	Веза са програмским буџетом[46]	У години 2026.	У години 2027.	У години 2028.	У години 2029.	У години 2030.	Укупно
Приходи из буџета	1201-0001 1201-0002 1201-0003	2.450	12.250	35.550	27.050	38.040 + биће накнадно дефинисано	115.700 + биће накнадно дефинисано
Средства која нису у потпуности обезбеђена							

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања[47]	Веза са програмским буџетом[48]	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.[49]					
						2026	2027	2028	2029	2030	Укупно
3.3.1. Увођење интерактивних и иновативних програма који користе нове технологије (аудио-водичи,	Установе културе; удружења грађана у култури		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0001	/	1.500	1.600	1.800	2.100	7.000

[45] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[46] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[47] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[48] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства
[49] Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена

дигиталне инсталације)											
3.3.2. Организација серије подкаста о култури и уметности, у којима учествују уметници и стручњаци у култури	Установе културе; удружења грађана у култури	Факултет уметности; СКЦ; Универзитетска библиотека „Никола Тесла”;	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	1.050	1.150	1.400	1.500	5.100
3.3.3. Организација дигиталних уметничких радионица (3Д моделовање, анимација, видео-продукција)	удружења грађана у култури, Дечији културно-рекреативни центар	Факултет уметности	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	/	400	500	600	1.500
3.3.4. Организација тематских породичних програма у установама културе (кратке породичне представе, вођени обиласци иза сцене, породичне музејске потраге, заједничко	Установе културе		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	/	2.700	2.800	2.900	3.000	11.400

читање у библиотеци…)											
3.3.5. Организација програма и креативних радионица током периода распуста, у сарадњи са Уметничком и Музичком школом и Факултетом уметности	Установе културе; удружења грађана у култури	Уметничка школа; Музичка школа; Факултет уметности	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	300	750	1.200	1.350	1.500	5.100
3.3.6. Развој посебног позоришног репертоара за младе од 15 до 19 година, прилагођеног њиховим искуствима и формама	Дечији културно-рекреативни центар; Народно позориште; Позориште лутака; Академско позориште СКЦ; удружења грађана у култури		2030.	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	3.000	3.000	3.000	3.000	12.000
3.3.7. Организација културно-едукативних радионица за одрасле и старије грађане	Установе културе; фестивали; удружења грађана у култури	Удружења пензионера	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	/	350	350	350	350	1.400

3.3.8. Креирање програма Музејског театра	Народни музеј Ниш	Удружења грађана	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0003	350	450	450	450	550	2.250
3.3.9. Организација радионица визуелног театра (позориште сенки и театар светла) за децу и младе	Дечији културно-рекреативни центар		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	/	350	450	550	1.350
3.3.10. Развој програма „Књижевност за све" – израда аудио-књига , у сарадњи са глумцима	Народна библиотека „Стеван Сремац"; Универзитетска библиотека „Никола Тесла"; удружења грађана у култури	Народно позориште; Позориште лутака; уметници	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	/	2.000	2.000	2.000	6.000
3.3.11. Организација музичких програма за особе са интелектуалним тешкоћама	Нишки симфонијски оркестар; Дечији културно-рекреативни центар; фестивали;	Удружења ОСИ	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	/	1.500	1.500	1.500	4.500

	Музичка школа; Факултет уметности										
3.3.12. Отварање простора Градске куће за јавност кроз периодично излагање дела из депоа Народног музеја Ниш и Галерије савремене ликовне уметности	Надлежна ГУ Ниш; Народни музеј; Галерија савремене ликовне уметности		2030		1201-0002 1201-0003	/	50	50	100	100	300
3.3.13. Организација једнодневне манифестације „Ноћ културе”	Установе културе; удружења грађана у култури; Уметничка школа; Музичка школа; Факултет уметности; СКЦ; Универзитетска библиотека „Никола Тесла”		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	/	/	8.000	8.000	8.000	24.000
3.3.14.	Надлежна ГУ Ниш;	Дечији културно-	2030	Буџет Града	1201-0002	/	/	10.000	/	10.000	20.000

Покретање фестивала фолклора уз учешће националних ансамбала	удружења грађана у култури (културно-уметничка и фолклорна друштва)	рекреативни центар; Нишки културни центар; ансамбл „Коло”; ансамбл „Венац”		Ниша; други извори финансирања							
3.3.15. Организација 61. Сусрета професионалних позоришта лутака Србије	Позориште лутака Ниш		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	/	/	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
3.3.16. Израда едукативних музејских публикација за децу (интерактивне сликовнице са налепницама, мапама поставке и задацима)	Народни музеј Ниш	дизајнери	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0003	/	100	100	200	200	600
3.3.17. Израда музејских публикација у форми стрипа	Народни музеј Ниш	Стрип-уметници; Нишки културни центар	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0003	/	200	200	300	300	1.000

3.3.18. Организација научних скупова на тему културе и уметности	Факултет уметности	Град Ниш	2030	Буџет Града Ниша, други извори финансирања		1.800	2100	2400	2750	3150	12200

ПОСЕБАН ЦИЉ 4: Позиционирање Ниша као значајне тачке на домаћој и међународној културној мапи										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Савет за културно стваралаштво										
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Број корисника портала, мобилне апликације и посетилаца интерактивних инфо-панела	Број	Извештај ТО Ниш	0	2025	0	10.000	20.000	35.000	50.000	50.000
Број програма који промовишу културни идентитет града	Број	Извештаји установа културе; извештаји удружења грађана	н.п.	2025	100	500	1.500	2.000	2.500	2.500
Број међународних апликација/кандидатура које је поднео Ниш	Број	Извештај надлежне градске управе Ниш	0	2025	0	1	2	2	2	2

Мера 4.1: Унапређење промоције културних догађаја	
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Савет за културно стваралаштво	
Период спровођења: 2026–2030.	Тип мере: Информативно-едукативна

Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Креирана дигитална платформа (портал и мобилна апликација)	0 – не 1 – да	Извештај надлежне градске управе Ниш; ТО Ниш	0	2025	0	1	1	1	1	1
Број постављених дигиталних инфо-панела у Нишу	Број	Извештај надлежне градске управе Ниш; ТО Ниш	3	2025	3	4	5	6	7	7

Извор финансирања мере[50]	Веза са програмским буџетом[51]	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.					
		У години 2026.	У години 2027.	У години 2028.	У години 2029.	У години 2030.	Укупно
Приходи из буџета	1201-0001 1201-0002 1201-0003	500	7.800	9.700	11.900	11.900	41.800
Средства која нису у потпуности обезбеђена							

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања[52]	Веза са програмским буџетом[53]	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.[54]					
						2026	2027	2028	2029	2030	Укупно
4.1.1. Израда портала и	Надлежна ГУ Ниш	Установе културе;	2030	Буџет Града	1201-0001	/	2.000	500	500	500	3.500

[50] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[51] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[52] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[53] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[54] Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена.

мобилне апликације за културу у Нишу која обједињује програме и представља све актере културног живота града		удружења грађана; уметници; креативни хабови		Ниша; други извори финансирања							
4.1.2. Постављање паметних интерактивних инфо-панела на кључним локацијама у Нишу	Надлежна ГУ Ниш	ТОН	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања		/	2.500	2.000	3.500	3.500	11.500
4.1.3. Постављање календара културних догађаја и промотивних садржаја у јавном превозу и на аутобуским стајалиштима	Надлежна ГУ Ниш		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0001	/	/	3.500	4.000	4.000	11.500
4.1.4. Постављање билборда за промоцију програма из културе	Надлежна ГУ Ниш		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0001	/	2.500	2.500	2.500	2.500	10.000

4.1.5. Укључивање младих у креирање најава и извештаја програма из културе на друштвеним мрежама	Установе културе; удружења грађана,	Канцеларија за младе	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања		/	300	300	300	300	1.200
4.1.6. Укључивање инфлуенсера и јавних личности у дигиталну промоцију културних догађаја	Установе културе, ТО Ниш	Јавне личности	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	/	/	400	600	600	1.600
4.1.7. Укључивање ученика Уметничке школе и студената Факултета уметности у креирање плаката за програме установа културе и фестивале	Установе културе; удружења грађана	Уметничка школа; Факултет уметности	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	500	500	500	500	500	2.500
Мера 4.2: Јачање културног идентитета града											
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт; Савет за културно стваралаштво											

Период спровођења: 2026–2030.								Тип мере: Информативно-едукативн	
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Број културно-туристичких рута	број	Извештај ТО Ниш	5	2025	6	6	7	8	8	8
Број нових дигиталних и визуелних садржаја о културном идентитету града	број	Извештаји установа културе, удружења грађана	0	2025	2	6	9	12	15	15
Број реализованих програма у оквиру обележавања јубилеја 150 година Берлинског конгреса	број	Извештаји установа културе, удружења грађана	0	2025	0	0	150	0	0	150
Број културно-уметничких друштава који учествују у програмима очувања нематеријалног културног наслеђа	број	Извештаји удружења грађана	10	2025	15	25	42	51	60	60
Број реализованих капиталних издавачких пројеката	број	Извештаји Нишког културног центра	0	2027	0	1	1	1	1	1
			Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.							

Извор финансирања мере[55]	Веза са програмским буџетом[56]	У години 2026.	У години 2027.	У години 2028.	У години 2029.	У години 2030.	Укупно
Приходи из буџета	1201-0001 1201-0002 1201-0003	3.750 + биће накнадно дефинисано	29.450 + биће накнадно дефинисано	19.600 + биће накнадно дефинисано	47.000 + биће накнадно дефинисано	33.900 + биће накнадно дефинисано	136.400 + биће накнадно дефинисано
Средства која нису у потпуности обезбеђена							

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања[57]	Веза са програмским буџетом[58]	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.[59]					
						2026	2027	2028	2029	2030	Укупно
4.2.1. Постављање QR кодова на скулптурама и споменицима	Надлежна ГУ Ниш	Установе културе; удружења грађана,	Од 2026. континуирано	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0001	400	600	800	1.000	1.000	3.800
4.2.2. Постављање реплика археолошких налаза, ликовних дела и споменика културе на нишком аеродрому	Надлежна ГУ Ниш	Аеродром „Константин Велики”	2027	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0001	/	Биће накнадно дефинисано	/	/	/	Биће накнадно дефинисано

[55] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[56] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[57] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[58] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[59] Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена.

„Константин Велики”											
4.2.3. Осмишљавање нових културно-туристичких рута кроз Ниш и њихова промоција грађанима и туристичким агенцијама у земљи и иностранству	ТО Ниш	Установе културе; удружења грађана у култури	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања		/	2.000	3.000	4.000	4.000	13.000
4.2.4. Израда интерактивне мапе Ниша са елементима едукативне игре	Установе културе; удружења грађана; ТО Ниш		2029	Буџет Града Ниша; други извори финансирања		/	/	/	12.000	/	12.000
4.2.5. Израда визуелних културних водича за децу уз ангажовање илустратора	ТО Ниш	Установе културе; удружења грађана; дизајнери	2028	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	/	/	750	1.000	1.000	2.750
4.2.6. Израда виртуелних тура који промовишу културно богатство Ниша	ТО Ниш	Установе културе; удружења грађана	2028	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	/	/	750	1.000	1.250	3.000

4.2.7. Осмишљавање и постављање мурала у Нишу са QR кодом који приказује фестивале и историјске садржаје града	Надлежна ГУ Ниш	Установе културе; удружења грађана; Уметничка школа; Факултет уметности; уметници	2027	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0003	/	1.000	/	/	/	/
4.2.8. Организација програма посвећених локалној историји, обележавању јубилеја, дијалекту, језичком идентитету националних мањина, знаменитим личностима, у циљу подизања свести о значају и очувању културног наслеђа града Ниша	Установе културе; удружења грађана у култури	Образовне установе; фестивали	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	1.500	1.500	3.500	3.500	3.500	13.500
4.2.9. Покретање интердисциплинарног фестивала који кроз	Надлежна ГУ Ниш	Установе културе; удружења грађана у култури	2030	Буџет Града Ниша; други извори	1201-0002	/	/	/	2.000	2.000	4.000

књижевност, стрип, гастрономију и филм промовише локални идентитет				финансирања							
4.2.10. Формирање сталне поставке Галерије савремене ликовне уметности, уз трансформацију установе у Музеј савремене уметности	Галерија савремене ликовне уметности		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	/	/	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
4.2.11. Отпочињање израде пројекта сталне поставке Народног музеја Ниш	Народни музеј Ниш		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0003	1.500	2.000	2.500	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
4.2.12. Обележавање јубилеја 150 година Берлинског конгреса кроз креирање програма посвећених темама	Надлежна ГУ Ниш	Установе културе; удружења грађана у култури; уметници; образовне установе; СКЦ; Универзитет	2028	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	/	/	Биће накнадно дефинисано

слободе, мира и независности		ска библиотека „Никола Тесла”; креативни хабови; фестивали									
4.2.13. Обезбеђивање локација, израда идејних решења и постављање споменика цару Константину и краљу Милану и скулптуре која представља Ниш као фестивалски град	Надлежна ГУ Ниш		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања		/	15.000	/	15.000	9.000	39.000
4.2.14. Покретање манифестације на Меморијалном комплексу „Бубањ” посвећене слободи, кроз различите културне изразе	Надлежна ГУ Ниш	Установе културе; удружења грађана у култури; уметници; образовне установе; СКЦ; Универзитетска библиотека „Никола Тесла”	2029	Буџет Града Ниша; други извори финансирања		/	/	/	Биће накнадно дефиниса но	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано

4.2.15. Израда студија конзервације и презентације ранохришћанских гробница у Нишу	Завод за заштиту споменика културе; ТО Ниш		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0003	/	/	/	/	4.500	4.500
4.2.16. Спровођење систематских археолошких ископавања Аквадукта на парцелама које се налазе у јавној својини са израдом студије конзервације и презентације	Завод за заштиту споменика културе		2028	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0003	/	3.000	2.000	/	/	5.000
4.2.17. Организација годишњег ревијалног концерта (фестивала) свих КУД-ова у Нишу уз представљање традиционалних песама, игара и ношњи	Надлежна ГУ Ниш; Нишки културни центар	Културно-уметничка друштва	2030	Буџет Града Ниша	1201-0002	/	/	3.000	3.000	3.000	9.000
4.2.18. Поновно покретање	Градске општине	Културно-уметничка друштва	2030	Буџет Града Ниша		/	2.000	2.000	2.000	2.000	8.000

манифестације „Сусрети села”											
4.2.19. Истраживање, евидентирање и документовање нематеријалног културног наслеђа у циљу идентификовања нематеријалног културног наслеђа и уписа у Национални регистар нематеријалног културног наслеђа	Народни музеј Ниш	Удружења грађана	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0003	350	350	500	500	650	2.000
4.2.20. Иницирање уређења Српског војничког гробља	Савет за културно стваралаштво	ГУ Ниш	2028	Буџет Града Ниша		Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	/	/	Биће накнадно дефинисано
4.2.21. Објављивање капиталних издавачких подухвата (сабрана или изабрана дела књижевних или научних великана који су рођењем или	Нишки културни центар	Надлежна ГУ Ниш	2030.	Буџет града Ниша		/	2.000	2.000	2.000	2.000	8.000

радом везани за Ниш) и сродним пројектним подухватима усмереним ка другим сферама уметности (сабрана или изабрана дела нишких стрипских аутора националног, европског или светског формата), као и издавању енциклопедијск их издања и монографија посвећених Нишу и знаменитим Нишлијама											

Мера 4.3: Међународна препознатљивост Ниша као града културе										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт, Савет за културно стваралаштво										
Период спровођења: 2026-2030					Тип мере: Информативно-едукативна, Подстицајна					
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2026.	Циљана вредност у години 2027.	Циљана вредност у години 2028.	Циљана вредност у години 2029.	Циљана вредност у години 2030.	Циљана вредност у последњој години АП
Број међународних културних партнера и градова	број	Извештај ГУ Ниш	6	2025	6	7	8	10	10	10

побратима који учествују у активностима Ниша										
Број међународних фестивала и резиденцијалних активности који се организују у Нишу	број	Извештај ГУ Ниш, установа културе, удружења грађана	10	2025	10	12	16	20	25	25
Медијана се налази на сертификованом европском путу културе	0 – не 1 – да	Извештај ГУ Ниш; извештај Народног музеја	0	2025	0	1	1	1	1	1

Извор финансирања мере[60]	Веза са програмским буџетом[61]	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.					
		У години 2026.	У години 2027.	У години 2028.	У години 2029.	У години 2030.	Укупно
Приходи из буџета	1201-0001 1201-0002 1201-0003	Биће накнадно дефинисано	210 + биће накнадно дефинисано	4.060 + биће накнадно дефинисано	5.560 + биће накнадно дефинисано	8.060 + биће накнадно дефинисано	17.890 + биће накнадно дефинисано
Средства која нису у потпуности обезбеђена							

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања[62]	Веза са програмским буџетом[63]	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.[64]					
						2026	2027	2028	2029	2030	Укупно

[60] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[61] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства.
[62] Навести један од извора финансирања: буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкрентног донатора.
[63] Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства
[64] Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена.

4.3.1. Кандидовање града Ниша за Европску престоницу културе 2034. Године	Надлежна ГУ Ниш	Установе културе; удружења грађана; образовне установе; консултант	2028	Буџет Града Ниша		Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	/	/	Биће накнадно дефинисано
4.3.2. Спровођење истраживања и консултација са стручњацима и локалним актерима културе у циљу избора области за кандидатуру Ниша за мрежу Унеско креативних градова	Надлежна ГУ Ниш	Установе културе; удружења грађана; образовне установе; консултант	2027	Буџет Града Ниша		/	Биће накнадно дефинисано	/	/	/	Биће накнадно дефинисано
4.3.3. Израда четворогодишњег акционог плана и конкурисање Града Ниша за Унеско Мрежу креативних градова	Надлежна ГУ Ниш	Установе културе; удружења грађана; образовне установе; консултант	2029	Буџет Града Ниша		/	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	/	Биће накнадно дефинисано
4.3.4. Прикључење Медијане сертификованом Европском путу културе Пут	Народни музеј Ниш		2027	Буџет Града Ниша	1201-0003	/	60	60	60	60	240

римских царева и дунавски пут вина											
4.3.5. Унапређење међународних резиденцијалних програма за уметнике у сфери стрипа и књижевности	Нишки културни центар	Установе културе; удружења грађана; уметници; креативни хабови	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	/	1.000	1.000	2.000	4.000
4.3.6. Организација представљања градова чланица иницијативе Европске асоцијације фестивала током одржавања фестивала	Фестивали; установе културе; удружења грађана	Надлежна ГУ Ниш	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано
4.3.7. Успостављање сарадње Галерије савремене ликовне уметности са установама културе из иностранства ради реализације заједничких	Галерија савремене ликовне уметности		2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002	/	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано

пројеката и размене програма											
4.3.8. Организација размене програма из културе са градовима побратимима ради представљања културног идентитета Ниша и упознавања културних пракси партнера	Надлежна ГУ Ниш	Установе културе; удружења грађана у култури	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 И 1201-0003	/	1.500	3.000	4.500	6.000	15.000
4.3.9. Учлањење установа културе и удружења грађана у култури у међународне културне мреже и учешће у међународним пројектима културне размене	Установе културе; удружења грађана	/	2030	Буџет Града Ниша; други извори финансирања	1201-0002 1201-0003	/	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано	Биће накнадно дефинисано

ОКВИР ЗА ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНАКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ О СПРОВОЂЕЊУ СТРАТЕГИЈЕ

У овом поглављу постављен је основ за праћење спровођења, вредновање учинака и извештавање о реализацији и постигнутим учинцима Стратегије. Сврха овог поглавља јесте да се јасном поделом улога и одговорности, као и прецизирањем поступка спровођења, мониторинга и евалуације Стратегије омогући постизање оптималних резултата у односу на планиране циљеве, мере и активности.

Стратегије развоја културе града Ниша за период 2026–2030. године почиње да важи даном усвајања на Скупштини града Ниша. Спровођењем Стратегије управљаће **Радна група за праћење спровођења Стратегије развоја културе града Ниша, вредновање учинака и извештавање**, која ће бити именована решењем градоначелника града Ниша након усвајања Стратегије. Стратегија се спроводи реализацијом мера, односно пројеката и активности утврђених у поглављу Акциони план (у даљем тексту: АП), а одговорност за спровођење имају субјекти који су у Акционом плану наведени као носиоци активности, а то су сви релевантни актери у конкретној области – представници институција културе, Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт, градске општине и Савет за културно стваралаштво, при чему ће целокупним процесом координирати Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт, Сектор за културу и информисање. У непосредној реализацији мера, активности и пројеката обухваћених Акционим планом активно учествују и актери који су у оквиру плана наведени као партнери, међу којима се, између осталог, налазе: удружења грађана у култури, институције културе, установе образовања, локална јавна предузећа, Туристичка организација Ниш, Српско археолошко друштво, Канцеларија за младе, креативни хабови, удружења грађана, самостални уметници и други. Праћење спровођења мера и појединичних активности врши се преко показатеља за мерење учинака (показатељи резултата), који су дефинисани у АП за сваку појединичну меру и садрже циљане вредности за сваку појединачну годину споровођења. За праћење остварености општег и посебних циљева користе се показатељи исхода (за посебне циљеве) и показатељи ефеката (за општи циљ), чије су циљане вредности за последњу годину реализације Стратегије прецизно дефинисане самим документом. Поступак праћења обухвата низ задатака међу којима се, између осталог, налазе:

1) редовна комуникација и размена информација између свих актера укључених у реализацију Стратегије, и то електонским путем, одржавањем периодичних састанака и подношењем извештаја;
2) прикупљање свих података и информација о томе како тече реализација конкретних мера и активности, укључујући и формирање евиденција које до сада нису вођене, а битне су за вредновање учинка – обезбеђеност и утрошак буџетских средстава за реализацију Стратегије, поштовање временског оквира за спровођење активности, ниво укључености партнера и квалитет сарадње између партнера, број крајњих корисника, оствареност планираних индикатора и слично;
3) дефинисање превентивних мера у случају појаве ризика који могу угрозити спровођење Стратегије, односно, предлагање конкретних акција за решавање проблема када се они појаве и када угрозе спровођење конкретних активности и пројеката;
4) информисање јавности и свих заинтересованих страна о томе како тече спровођење Стратегије;
5) припрему и подношење годишњих и трогодишњег извештаја о реализацији Стратегије.

У поступку праћења спровођења Стратегије најмање два пута годишње ће се организовати координациони састанци свих актера непосредно укључених у споровођење Стратегије, а састанке сазива и организује координатор Радне групе за праћење спровођења, вредновање учинака и извештавање у сарадњи са Градском управом за културу, спорт, социјалну и породичну заштиту града Ниша.

За разлику од мониторинга спровођења Стратегије, који представља континуиран процес током целокупног периода на који се Стратегија усваја, евалуација, односно вредновање учинака остварених применом Стратегије, биће периодично рађена. Вредновање учинка подразумева оцену релевантности, ефикасности, ефективности и одрживости Стратегије развоја културе у циљу њеног преиспитивања и унапређења, било у процесу ревизије или током новог процеса стратешког планирања. Вредновање учинака подразумева спровођење ex-post анализе ефеката у складу са одредбама Закона о планском систему и Уредбе о методологији израде докумената јавних политика. Вредновање учинака спроводи Радна група за праћење спровођења Стратегије развоја културе града Ниша, вредновање учинака и извештавање у сарадњи са Градском управом за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт града Ниша. Планирано је да се вредновање учинака врши након истека сваке треће календарске године од дана усвајања Стратегије, а финално вредновање након завршетка планског периода, када се врши и вредновање реализације Стратегије у целини. На основу налаза добијених ex-post анализом, односно оценом релевантности, ефикасности, ефективности и одрживости спроведене Стратегије, вршиће се даље планирање развоја културе у наредном планском периоду. Процес вредновања је истовремено и процес израде извештаја о резултатима спровођења стратегије.

Годишњи извештај о спровођењу акционог плана Стратегије развоја културе града Ниша припрема Радна група за праћење спровођења Стратегије развоја културе града Ниша, вредновање учинака и извештавање, у сарадњи са Градском управом за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт града Ниша и подноси га Градском већу града Ниша на усвајање најкасније до 31. марта текуће године за претходну. Годишњи извештај садржи информације и податке о напретку и резултатима у спровођењу активности и мера у претходној години, и то податке о оствареним годишњим вредностима показатеља учинка на нивоу циљева и мера, уз образложење одступања између циљаних и остварених вредности показатеља учинка, статусу спровођења активности, као и одступања од планираних рокова за спровођење активности и обезбеђеним и утрошеним финансијским средствима. Градска управа за социјалну и породичну заштиту, образовање, културу и спорт града Ниша најкасније до 31. јануара текуће године доставља образац годишњег извештаја свим партнерима који су непосредно учествовали у реализацији мера и активности из Стратегије. Рок за прикупљање података за потребе годишњег извештаја не може бити дужи од месец дана. Након добијања података, Радна група за праћење спровођења Стратегије развоја културе града Ниша, вредновање учинака и извештавање приступа обједињавању података и изради годишњег извештаја о спровођењу акционог плана Стратегије развоја културе града Ниша, који даје на усвајање Градском већу града Ниша и објављује га на интернет презентацији Града у року од 15 дана од усвајања.

Након истека сваке треће календарске године од дана усвајања Стратегије, Радна група за праћење спровођења Стратегије развоја културе града Ниша, вредновање учинака и извештавање сачињава извештај о резултатима спровођења Стратегије. Трогодишњи извештај о резултатима спровођења Стратегије доставља се Градском већу на разматрање, а Веће даје предлог Скупштини града Ниша да усвоји извештај најкасније у року од 120 дана по истеку сваке треће календарске године од дана усвајања Стратегије. Подела одговорности и начин припреме трогодишњег извештаја исти су као и код годишњих извештаја, с тим да се за ову прилику користи посебан образац трогодишњег извештаја.

Извештај о резултатима спровођења Стратегије објављује се на интернет презентацији Града у року од 15 дана од усвајања.
Најкасније годину дана пре истека примене Стратегије, Радна група за праћење спровођења Стратегије развоја културе града Ниша, вредновање учинака и извештавање започиње израду финалног извештаја о спровођењу Стратегије. Финални извештај о спровођењу Стратегије садржи:
1) уводни сажетак са освртом на достигнућа и изазове током периода извештавања;
2) налазе вредновања, и то:
– преглед планираних и утрошених финансијских средства за период извештавања,
– оцену о остварењу општег циља и посебних циљева, као и мера у односу на показатеље учинка (резултата исхода и ефеката) за период извештавања, на основу ктеријума релевантности, ефикасности, ефективности и одрживости,
– преглед екстерних фактора који су утицали на степен постигнутих резултата,
– ефекте на циљне групе и друге заинтересоване стране у области културе, у односу на очекиване претходно идентификоване ефекте у ex-ante анализи ефеката у оквиру саме Стратегије;
3) препоруке које представљају основ за измену и допуну Стратегије, односно основ за наредни циклус планирања у области културе.
Финални извештај о спровођењу Стратегије објављује се на интернет-презентацији Града у року од 15 дана од усвајања.

ПРИЛОЗИ

Прилог 1 – Извештај о спровођењу јавне расправе